

ОПШТИНА БЕРАНЕ

**Стратешки план развоја општине
Беране за период 2019-2023.**

ПРЕДЛОГ

ДЕЦЕМБАР 2018.

Садржај

УВОДНА РИЈЕЧ.....	4
РЕЗИМЕ.....	5
АНАЛИЗА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА	6
1. ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ.....	6
1.1. КРАТАК ИСТОРИЈАТ БЕРАНА	6
2. СТАНОВНИШТВО.....	7
2.1. ДЕМОГРАФСКИ ПОДАЦИ	7
3. ЗАПОШЉАВАЊЕ.....	10
4. ОБРАЗОВАЊЕ И ОБРАЗОВНЕ ИНСТИТУЦИЈЕ.....	13
5. ЗДРАВСТВО И СОЦИЈАЛНИ РАД.....	19
5.1. ЗДРАВСТВО.....	19
5.2. СОЦИЈАЛНИ РАД.....	21
6. КУЛТУРНА ДЈЕЛАТНОСТ	25
7. СПОРТ И РЕКРЕАЦИЈА	28
8. ПРИРОДНИ РЕСУРСИ.....	29
8.1. УПРАВЉАЊЕ ШУМАМА	29
8.2. МИНЕРАЛНЕ СИРОВИНЕ	30
8.3. ШЉУНАК И ПИЈЕСАК	32
9. ПРИВРЕДА ОПШТИНЕ БЕРАНЕ.....	32
9.1. ЕКОНОМСКО-ПРОИЗВОДНИ СИСТЕМ	32
9.2. СТРУКТУРА ПРЕДУЗЕЋА	33
9.3. ДРВОПРЕРАДА	35
9.4. БИЗНИС ЗОНА РУДЕШ.....	36
9.5. ТУРИЗАМ	37
9.6. ПОЉОПРИВРЕДНА ПРОИЗВОДЊА И МОГУЋНОСТИ ЗА РАЗВОЈ ОРГАНСКЕ ПРОИЗВОДЊЕ	
40	
10. САОБРАЋАЈ.....	45

10.1.	ДРУМСКИ САОБРАЋАЈ	45
10.2.	ВАЗДУШНИ САОБРАЋАЈ	46
11.	<u>ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОНА ИНФРАСТРУКТУРА .....</u>	47
12.	<u>ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА .....</u>	49
12.1.	ХИДРОЕНЕРГИЈА	50
13.	<u>КОМУНАЛНИ ПОСЛОВИ .....</u>	52
13.1.	ВОДОСНАБДИЈЕВАЊЕ	52
13.2.	УПРАВЉАЊЕ ОТПАДНИМ ВОДАМА.....	53
13.3.	УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ	54
13.4.	ОДРЖАВАЊЕ ПУТЕВА	58
13.5.	ОДРЖАВАЊЕ ЈАВНЕ РАСВЈЕТЕ	59
14.	<u>АДМИНИСТРАТИВНИ КАПАЦИТЕТИ.....</u>	59
14.1.	ПРОСТОРНО-ПЛАНСКА И СТРАТЕШКА ДОКУМЕНТА ОПШТИНЕ БЕРАНЕ.....	59
14.2.	АДМИНИСТРАТИВНИ КАПАЦИТЕТИ – ЛОКАЛНА САМОУПРАВА	62
14.3.	БУЏЕТ ОПШТИНЕ.....	65
15.	<u>РЕАЛИЗАЦИЈА СТРАТЕШКОГ ПЛАНА РАЗВОЈА ОПШТИНЕ БЕРАНЕ 2012- 2017. ГОДИНЕ.....</u>	65
	<u>СВОТ АНАЛИЗА .....</u>	67
	<u>ОПШТИ ЦИЉ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ БЕРАНЕ.....</u>	73
	<u>СПЕЦИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ СА ПРИОРИТЕТИМА.....</u>	73
16.	<u>РЕАЛИЗОВАНИ И ЗАПОЧЕТИ ПРОЈЕКТИ У 2018. ГОДИНИ.....</u>	77
17.	<u>АКЦИОНИ ПЛАН ЗА СПРОВОЂЕЊЕ СТРАТЕШКОГ ПЛАНА РАЗВОЈА ОПШТИНЕ БЕРАНЕ 2019-2023 - ЗА 2019. ГОДИНУ .....</u>	79
18.	<u>ПРОЈЕКТИ.....</u>	90
19.	<u>ФИНАНСИРАЊЕ .....</u>	166
20.	<u>МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА.....</u>	169

УВОДНА РИЈЕЧ

Поштоване суграђанке и суграђани,

Пред вама је документ који је настао као резултат рада Радних група које су чинили представници јавног и цивилног сектора, привредних субјеката, политичних партија и грађана.

Овим амбициозним планским документом настојимо остварити визију развоја нашег града у наредном петогодишњем периоду.

Вођени циљем унапређења квалитета живота наших грађана, даћемо допринос развоју инфраструктуре, подстицаћемо развој привредних активности, валоризовати туристичке и пољопривредне потенцијале уз поштовање принципа одрживог развоја.

Сагледавајући тренутно стање кроз анализу потреба и развојних потенцијала, дате су амбициозне смјернице, упути и начини превазилажења постојећих проблема. Општина Беране ће наставити сарадњу са Владом Црне Горе, државним институцијама, ресорним министарствима, донаторима и другим субјектима и учинити све како би се у наредном периоду убрзао економски раст, побољшао укупан стандард и свео на минимум проблем незапослености и миграције становништва.

У наредном периоду Локална самоуправа ће, заједно са вама, наставити да даје свој професионални максимум како би наш град заузео значајно мјесто на развојној мапи Црне Горе.

Предсједник општине

Драгослав Шћекић

РЕЗИМЕ

Предлог стратешког плана развоја општине Беране за период 2019-2023 урађен је на основу Правилника о методологији за израду Стратешког плана развоја из 2016. године, који је усвојило Министарство економије Црне Горе.

У припреми овог документа учествовале су радне групе које су формиране рјешењем предсједника Општине Драгослава Шћекића.

У стратешком плану дефинисан је општи циљ развоја општине Беране: **Постигнут бољи квалитет живота за све грађане Берана, унапријеђена инфраструктура, развијена привреда и пољопривреда, валоризовани природни ресурси и туристички потенцијали уз поштовање принципа одрживог развоја.**

Разрађена су и четири специфична циља:

1. Унапређење јавне инфраструктуре;
2. Потстицање економског развоја и јачање конкурентности привреде;
3. Заштита животне средине и одрживо управљање природним ресурсима;
4. Јачање административних капацитета и развој људских ресурса;

Специфичним циљевима дефинисане су активности које је потребно реализовати како би се побољшали услови за живот становништва у локалној заједници. Редослед активности разрађен је кроз приоритете који су детаљније разрађени кроз пројекте.

Структура планираних улагања:

Унапређење и развој саобраћајне инфраструктуре	9.300.000,00
Унапређење градске инфраструктуре	14.481.000,00
Изградња комуналне инфраструктуре	3.050.000,00
Унапређење водоснабдијевања	742.800,00
Унапређење пословног амбијента за раст и развој привредних активности	595.000,00
Унапређење пољопривреде и руралног развоја	3.090.000,00
Развој туризма и валоризација културне баштине	965.300,00
Успостављање система управљања отпадом и отпадним водама	8.999.816,92
Заштита и коришћење природних ресурса у складу са принципима одрживог развоја	12.658.707,42
Јачање капацитета локалне самоуправе	53.000,00

Којим интензитетом ће се реализовати планиране активности зависиће од финансијских могућности како локалне управе тако и капиталних улагања са нивоа државе и других извора финансирања.

Динамика реализације и приоритети ће се одређивати годишњим акционим плановима за чију реализацију ће бити задужене општинске службе и тимови.

АНАЛИЗА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА

1. ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ

Беране се налази у источном дијелу Црне Горе и захвата сјеверни дио Горњег Полимља. Према југу граничи се са Андријевицом, према истоку граница се налази на планинама Мокра, Мургаш, Цмиљевица, Турјак и падина Цмиљевице према општини Рожаје. Према сјеверу граница се налази иза Полице са општином Петњица и општином Бијело Поље. Западна граница општине се налази на највишим врховима Бјеласице, Стрменица, Црна Глава, Зекова Глава и падина Кључа, према општинама Мојковац и Колашин.

На најнижој надморској висини налази се долина Лима, низводно од Тивранске клисуре, на 640 метара, а на највисочијој Црна Глава на Бјеласици на 2.139 метара.

Беранска котлина се пружа у дужини од 9 километара, ширине 3 до 5 километара. Средином котлине протиче ријека Лим, која представља значајан привредни хидропотенцијал општине. Лијеве притоке Лима су: Бистрица, Шеваринска ријека и Сушица, а десне: Шекуларска ријека, Калударска ријека, Љешница и Будимска ријека.

Поред Лима хидрографску мрежу чине бројни водотоци, језера, извори и врела. Међу њима се издвајају глечерска језера: Пешића језеро, Велико и Мало Урсуловачко језеро, Велико и Мало Шишко језеро која употпуњују прелијепи пејзаж Бјеласице и дају јој посебну драж.

На подручју Берана заступљена су три типа климе: умјерено – континентална у Беранској котлини и непосредном долиномском окружењу, субпланинска у средњим висинским зонама планинског обода котлина и планинска у највишим планинским предјелима. Релативно повољни климатски услови су добра основа и предуслов за развој пољопривреде и туризма.

1.1. КРАТАК ИСТОРИЈАТ БЕРАНА

Берански крај има веома богату историјску прошлост. Богати материјални и писани трагови омогућавају да се прати његова историја од најстаријих времена. О томе свједоче бројна налазишта и локалитети још из времена 4000 година прије нове ере, као што су: Беранкрш, Петњик, Ржаница, Градац, Рудеш, Лужац, Долац, Будимља, Луге, Заграђе, Јасиковац... Бројни налази говоре да је данашње подручје Берана било

насељено још у неолитско доба и доба Илира. Беранска котлина је богата остацима материјалне културе који доказују присуство римске империје.

Ово подручје је до 1455. године било у саставу Србије, а након турске окупације и рушења градова Будимље и Бихора, наставља насеље Беране. Назив Беране добило је по топонимима средњовјековних назива Берансело, Беранкрш и Беранске стране, који се помињу у средњовјековним писаним изворима, као што је Шудиковски поменик. У поменику се помиње и насеље Беран, што говори да је Беране, насеље још из периода средњевјековне Србије.

По ослобођењу од Турака Беране улази у саства Црне Горе и добија државне, културне и остале развојне функције. Већ 1913. године у њему је отворена Нижа гимназија. Након Првог свјетског рата, Гимназија наставља са својим радом и 1920. године прераста у Вишу гимназију, у чијем саставу је отворено и Педагошко одјељење, које је од 1923. до 1929. године званично функционисало као Учитељска школа.

У периоду између два свјетска рата, од 1918. године до 1941. године, Беране је доживјело препород. Изграђени су хотели, занатске радње, подигле су се зграде Општине, Гимназије, Дома трезвености, стамбени објекти. Насеље је тако од изгледа турске касабе прерасло у лијепу варош. Послије Другог свјетског рата, захваљујући индустријализацији која свој врхунац доживљава 70 –их година 20-ог вијека, Беране се интезивно развија, добијајући атрибуте модерног градског насеља.

Од 21. јула 1949. до марта 1992. године називало се Иванград, по народном хероју и револуционару Ивану Милутиновићу.

2. СТАНОВНИШТВО

2.1. ДЕМОГРАФСКИ ПОДАЦИ

На подручју општине Беране живи 28.488 становника, од чега је 14.238 жена или 49,98% и 14.250 мушкараца или 50,02 %.¹

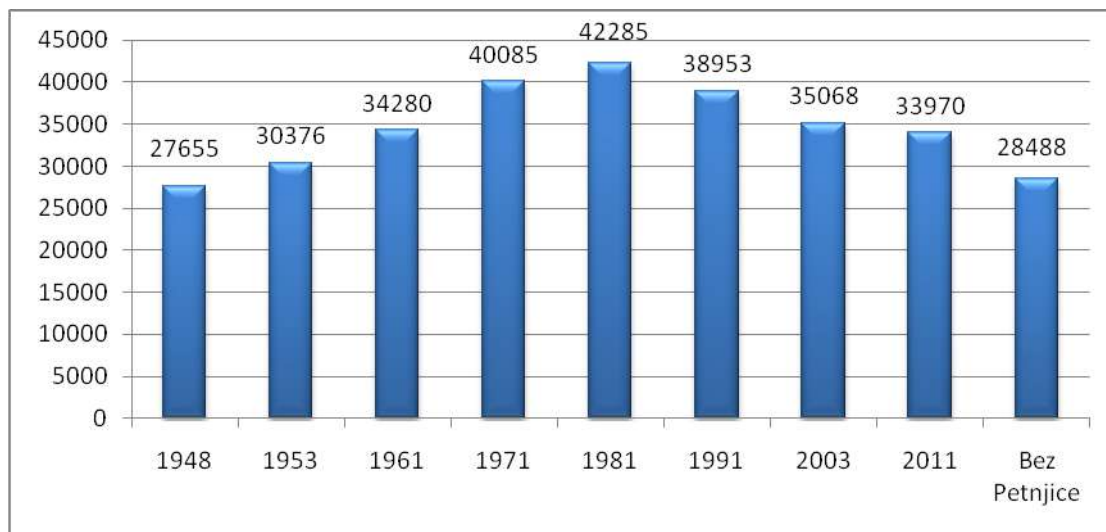
У урбаном градском језгру живи 11.073, у приградским насељима 13.055, а у руралним подручјима 4.360 становника. Овај податак најбоље одсликава несразмјеру у насељености општине Беране. Главница становништва је сконцетрисана у градском језгру (38,87%) и приградским насељима (45,83%), док је проценат учешћа становништва које живи у руралном подручју веома низак (свега 15,30%).

---

¹Извор МОНСТАТ. У првој половини 2011. године у Црној Гори је спроведен попис становништва. У саставу општине Беране тада је било и подручје новоформиране општине Петњица. Изузимањем насеља која су припала Петњици дошли смо до података о броју становника у Беранама

Резултати пописа показују да од 1981. године број становника на подручју општине Беране опада у континуитету.

Графикон бр.1 : Број становника у Беранама према пописима

Извор: МОНСТАТ

За разлику од броја становника, број домаћинстава се увећава, тако да је према попису из 2011. у Беранама регистровано 9.764 домаћинстава са Петњицом, без - 8.439 што је уједно и највећи број домаћинстава од када се врше пописи.

Табела бр.1: Број домаћинстава према пописима

	1948	1953	1961	1971	1981	1991	2003	2011
Беране	5514	5890	6960	8223	8720	9458	9623	9764 са Петњицом 8439 без Петњице

Извор: МОНСТАТ

Према попису из 2011. године просјечна старост становника Берана је 36,4 године, по чему се општина Беране сврстава међу 12 демографско старих у Црној Гори. Просјечна старост Беранаца је испод националног просјека.

Табела бр.2: Просјечна старост становништва у Црној Гори и Берана према полу и мјесту становања

	Просјечна старост становништва				
	Укупно	Мушко	Женско	Градско подручје	Приградска насеља и рурално подручје
Црна Гора	37,2	36	38,4	36,6	38,4
Беране	36,4	35,1	37,7	36,9	36,1

Извор: МОНСТАТ

Становништво од 0 - 14 година броји 5863 лица или 20,58%. Најбројније је становништво старости од 15 – 64 године и оно у укупном збиру чини 18.776 или 65,91% укупне популације у Беранама. Преко 65 година старости има 3.849 лица или 13,48%.

Табела бр.3: Број становника према старосној структури

	Мушкарци	Жене	Укупно	Укупно у %
Укупно	14250	14238	28488	100%
Старост				
0-14	3100	2763	5863	20,58%
15-64	9542	9234	18776	65,91%
Преко 65	1608	2241	3849	13,51%

Извор: МОНСТАТ

Беране је све до прошле године биљежило позитиван природни прираштај. По први пут 2017. године, подаци Монстата показују да је у Беранама више умрлих него рођених становника.

Табела бр.4: Живорођени, умрли и природни прираштај у Беранама 2014 – 2017. година

Година	Живорођени	Умрли	Прираштај
2014	354	309	+45
2015	383	302	+81
2016	333	306	+27
2017	295	324	-29

Извор: МОНСТАТ

Тренд одлива становништва из Берана је настављен. Беране је послје Бијелог Поља и Никшића општина из које се највише одлази. За четири године из Берана је отишло око 800 становника више него што се доселило.

Табела бр.5: Миграције, број пријављених и одјављених у Беранама 2014 – 2017. година

Година	Пријава	Одјава	Миграциони салдо
2014	118	309	- 191
2015	135	338	- 203
2016	135	360	- 225
2017	145	336	- 191

Извор: МОНСТАТ

Попут већине општина на сјеверу Црне Горе и Беране биљежи тренд преласка становништва из села у градско језгро. Поред тога, одсељавање становништва, углавном млађе популације, све је израженије што је последица лоше економске ситуације и потраге за послом. Додатни проблем представља све нижа стопа природног прираштаја која је у руралним подручјима на историјском минимуму. За последицу имамо забрињавајућу старосну структуру становништва, што потврђују званични статистички подаци.

3. ЗАПОШЉАВАЊЕ

На евиденцији Завода за запошљавање Црне Горе, ПЈ Беране, у општини Беране на дан 31. децембар 2018. године налазило се 4519 лица, док је стопа незапослености износила 41,78%.

Посматрана као однос броја регистрованих незапослених и активног становништва периоду 2014-2017. год, стопа незапослености у општини Беране, биљежи константан раст. Најнижа стопа незапослености је била 2014. год. и износила је 19.40% док је на дан 31. децембар 2017. године износила 59,57%.²

Табела бр.6: Број незапослених и стопа незапослености у општини Беране и у сјеверном региону Црне Горе за период, 2014-2017.године

	31.12.2014.		31.12.2015.		31.12.2016.		31.12.2017.		31.12.2018.	
	Број незапослених	Стопа %	Број незапослених	Стопа %	Број незапослених	Стопа %	Број незапослених	Стопа %	Број незапослених	Стопа %
Беране	2099	19,40	2865	26,49	5891	54,46	6444 (са Петњицом)	59,57	4519 (без	41,78

² Подаци 333 ЦГ, ПЈ Беране, поред општине Беране укључују и општину Петњица јер је подјела у евиденцијама извршена тек средином августа 2018. године“ - 333ЦГ, ПЈ Беране

Сјеверни регион	12994	22,22	15468	26,45	20081	34,34	23317	39,87
------------------------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

Извор: Министарство економије ЦГ, Извјештај о реализацији Акционог плана стратегије регионалног развоја ЦГ 2014-2020., за 2017.год, јун 2018.године

Општина Беране, поред општина Андријевица и Плав, има највећу стопу незапослености на крају 2017. године на нивоу региона.

Посматрано по регионима (према евиденцији 333 ЦГ), стопа незапослености је највећа у сјеверном региону, гдје износи 39,87% у 2017. години.

У старосној структури незапослених, лица старости до 25 година чине 11,04%, а преко 50 година старости - 35,05% од укупног броја незапослених³. Број оглашених слободних радних мјеста у 2017. години је повећан за 19,83% у односу на исти период претходне године. У истом периоду, број запослених се повећао за 6,03% у односу на претходну годину. Што се тиче сезонског запошљавања, преовладавају запослени у области угоститељства и туризма (72,08% у 2017. год.) у односу на дјелатности грађевинарства, пољопривреде и трговине.

У структури незапослених према нивоима квалификације образовања, преовладавају лица са IV-1 нивоом квалификације. Што се тиче високошколованог кадра који се налази на евиденцији 333 ЦГ, ПЈ Беране, предњаче лица са VII-1 нивоом квалификације образовања.

Табела бр.7: Незапослени по нивоима/ поднивоима квалификација образовања⁴

Датум	Беране	Ук	Ниво/подниво квалификација образовања										
			I-1	I-2	II	III	IV-1	IV-2	V	VI	VII-1	VII-2	VIII
31.12. 2013.	Ук	2115	76	328	46	397	698	3	48	130	374	15	0
	Ж	874	15	93	17	122	330	1	19	59	207	11	0
31.12. 2014.	Ук	2156	103	301	48	386	769	3	56	127	350	13	0
	Ж	876	29	93	18	112	343	1	21	56	194	9	0

³ Извјештај о раду – 333 ЦГ, ПЈ Беране за 2017. годину

⁴ Подниво I-1- без школске спреме; Подниво I-2- завршена основна школа ; Ниво II – ниже стручно образовање; Ниво III – средње стручно образовање у трајању од 3 године; Подниво IV-1- средње опште и стручно образовање у трајању од 4 године; Подниво IV-2 –Квалификација мајстор и Vsss; Ниво V- Квалификација вишег стручног образовања; Ниво VI –квалификација високог образовања-180 ECTS; Подниво VII-1- квалификација високог образовања (240, 180+60,300,360 ECTS); Подниво VII-2- квалификација високог образовања (180+120, 240+60 ECTS); Ниво- VIII- квалификација високог образовања (300+180 ECTS).

31.12. 2015.	Ук	2850	121	540	71	528	1015	3	46	158	354	14	0
	Ж	1398	49	281	40	218	501	2	19	84	195	9	0
31.12. 2016.	Ук	5944	462	727	130	1193	1799	2	73	178	368	12	0
	Ж	2857	278	841	59	444	906	0	28	91	202	8	0
31.12. 2017.	Ук	6451	436	2042	180	1322	1893	4	72	167	328	7	0
	Ж	3641	287	1198	118	646	1057	1	33	93	203	5	0

У структури незапослених по занимањима и групама занимања највеће учешће имају угоститељски радници, трговци, медицински радници (са IV SSS i VI /1 SSS), а евидентан је и велики број лица без занимања и стручне спреме (2477 лица са или без завршене основне школе у 2017. год).⁵

У односу на оглашена радна мјеста по занимањима, групама занимања, евидентна је неусаглашеност понуде и тражње на тржишту рада. Примјећује се да постоји недостатак кадрова следећих занимања: дипломирани инжењер архитектуре VII/1 SSS, дипломирани инжењер грађевинарства VII/1 SSS, професор математике, као и доктор медицине VII/1 SSS.

Број запослених у Беранама последњих неколико година кретао се у распону од 4 до 4,5 хиљаде.

Број запослених у општини Беране 2016,2017 i 2018. година

31.12.2016.	30.06.2017.	31.12.2018.
Број запослених	Број запослених	Број запослених
4350	4.400	4.500

Са циљем унапређења ситуације на тржишту рада Завод за запошљавање организује и програме образовања и оспособљавања одраслих, оспособљавање за рад код послодаваца, оспособљавање за самосталан рад, јавне радове, обезбјеђује кредите за samozapoшљавање и др.

Табела бр.8: Лица са евиденције незапослених Бироа рада Беране укључена у програме Активне политике запошљавања.

Година	Незапослена лица укључена у програме Активне политике запошљавања
---------------	--

⁵ Завод за запошљавање ЦГ, Статистички подаци – Тржиште рада Беране, 15.03.2018. год

2013	121
2014	181
2015	388
2016	163
2017	197

Извор: Завод за запошљавање Црне Горе 15.03.2018.године

На основу доступних података уочава се да постоји суфицит радне снаге, док је у свега пар занимања присутан дефицит. Однос понуде и тражње на тржишту радне снаге, говори нам о неусклађености образовног система са потребама тржишта рада као и недовољне активности радне снаге.

Према Анкети послодаваца за 2016/2017 г., недостатак одређених знања и вјештина препознат је као главна препрека за пословање и раст предузећа. Узрок томе је неадекватна обученост и недостатак радног искуства домаће радне снаге.⁶

Смањење високе стопе незапослености на нивоу општине захтијева активно укључивање свих заинтересованих страна на тржишту рада. Неопходан је стратешки - секторски приступ локаних и државних институција, планирање конкретних мјера за усклађивање понуде и тражње као и мјера за подстицање директних инвестиција и предузетништва уз боље искориштавање расположивих ресурса.

4. ОБРАЗОВАЊЕ И ОБРАЗОВНЕ ИНСТИТУЦИЈЕ

Беране је средина која има веома дугу традицију и у којој се, кроз историју, велика пажња посвећивала просвједивању становника. Васпитно-образовни процес у Беранама се врши од предшколског нивоа, преко основне и средње школе, па до високообразовног нивоа.

Предшколско образовање и васпитање

Предшколско васпитање и образовање се одвија у **дјечијем вртићу ЈПУ „Радмила Недић“** који је школске 2018/2019 уписао 720 малишана, 516 у централном вртићу и 204 дјетета у пет васпитних и четири интерактивне групе на приградском и сеоском подручју.

⁶ Извор: 333 ЦГ, Анкета послодаваца 2016/2017

У централном вртићу постоји 16 васпитних група, од којих су пет јасличних, а остале су за узраст од три до шест година. Школске 2018/2019 отворена је и нова васпитна група у Будимљи која уписује 25 полазника од три до шест година. Обезбијеђена је и монтажна Барака у насељу Риверсајд гдје ће дјеца РАЕ популације боравити два сата недељно, а радиће се на томе да од следеће године то буде цјелодневни боравак.

Стање објекта је на задовољавајућем нивоу, али садашњи капацитети не задовољавају потребе корисника па је потребна изградња новог објекта с обзиром да је ово једини објекат за предшколско образовање у општини.

Основно образовање и васпитање

У Беранама постоји 8 основних школа: Доња Ржаница; Лубнице; Полица; „Радомир Митровић“; „Владислав Рајко Кораћ“; „Вук Караџић“; „Вукајло Кукаљ“ и „Вукашин Радуновић“.

Када је ријеч о броју ученика, кадровској, просторној и техничкој ситуацији у основним школама, подаци су приказани табеларно.

Табела бр.9: Број ученика, просторна, техничка и кадровска опремљеност основних школа, подаци за школску 2018/2019. годину

Редни број	Назив школе	Број ученика	Површина објекта	Наставно особље	Техничка опремљеност
1.	Радомир Митровић	917	3821 m ²	81 укупно- 59 наставно особље, 22 ненаставно особље	32 рачунара
2.	Вук Караџић	1165	4 200 m ²	74 укупно-68 наставника (59 са VII, а 9 са VI нивоом квалификација) и 6 стручних сарадника	48 рачунара
3.	Вукашин Радуновић	678	2215 m ²	53 укупно- 41 наставно особље, 12 ненаставно особље	24 рачунара
4.	Лубнице	34	1 080 m ²	15 укупно-11 наставног особља, 4 ненаставног особља	8 рачунара
5.	Доња Ржаница	96	600 m ²	22 укупно- 14 наставног особља, 8 ненаставног	18 рачунара
6.	Вукајло Кукаљ	32	700 m ²	22 укупно-наставног особља, 8 ненаставног особља	7 рачунара

7.	Полица	98	1209 m ²	19 укупно-13 наставног особља, 6 ненаставног особља	17 рачунара
8.	Владислав Рајко Кораћ	38	6 10 m ²	19 укупно-13 наставног особља, 6 ненаставног особља	5 рачунара

Извор: Подаци добијени од основних школа са подручја општине Беране

У оквиру ОШ „Вук Караџић“ око 40 година постоји одјељење за дјецу са посебним потребама, и то за образовање дјеце која не могу по програмима инклузивног образовања да буду укључена у редован школски процес.

Материјални услови за рад у већини школа су на задовољавајућем нивоу. Међутим у појединим школама на сеоском подручју потребно је извршити реновирање и адаптацију објеката у дијелу замјене крова, адаптације фасада, замјене столарије и увођење система централног гријања као и уређење и огорађивање дворишта. У већини школа уочава се потреба за замјеном дотрајалог намјештаја, опремањем кабинета и набавком дидактичког материјала.

Већина основних школа у Беранама нема фискултурне сале, те се настава не може одвијати у адекватним условима. Фискултурне сале имају само три школе и то: ЈУ „Вук Караџић“, ЈУ „Вукашин Радуновић“ и ЈУ «Вукајло Кукаљ» у Шекулару. Остале основне школе посједују спортске терене, који су у лошем стању, без пратеће опреме. Неопходно је улагање у спортску школску инфраструктуру.

Поред наведених основних школа, у Беранама од 1950. године постоји и **Школа за основно музичко образовање**. Школовање траје од првог до деветог реформисаног разреда и распоређено је у три циклуса. Дјелатност школе изражава се кроз инструменталну наставу гдје постоје одсјеци за клавир, хармонику, гитару, виолину и флауту и кроз групну наставу која подразумева музичку почетницу, солфеђо са теоријом музике, хорско пјевање и оркестар. Број уписаних ученика у текућој школској години је 167. Школска зграда просторно задовољава потребе наставног процеса и са укупно 420m² површине омогућава несметано одвијање наставе. У школи је запослено 17 особа од чега 13 особа представља наставни кадар. Школа је опремљена свим инструментима потребним за извођење наставе.

У Беранама је 2013. године почео са радом **ЈУ „Дневни центар за дјецу и омладину са сметњама и тешкоћама у развоју Беране“**, као установа социјалне и дјечије заштите на локалном нивоу. Установа представља социјални сервис за дјецу са сметњама и тешкоћама у развоју, у коме се пружа широка лепеза услуга (социјализација, њега, социјална и медицинска рехабилитација, оспособљавање за

самосталност у активностима дневног живота, слободне активности, подршка родитељима) и васпитно-образовни рад у којем се стичу вјештине неопходне за свакодневни живот.

Укупан број корисника Дневног центра је 30, док је запослено 24 лица међу којима највећи број чини уско специјализован кадар из ове области (педагози, психолози, дефектолог, васпитачи, физиотерапеути, логопеди, медицинске сестре/техничари, његоватељи/ице). Поред едукативног материјала установа посједује и специјални логопедски сет, асистивну технологију, сензорну собу, бројне уређаје за физикалну рехабилитацију, а у плану је набавка још посебне опреме.

Средњешколско образовање

У општини постоје четири средње школе: Гимназија „Панто Малишић“, Средња стручна школа „Вукадин Вукадиновић“, Средња медицинска школа „Др Бранко Зоговић“ и Средња стручна школа.

Када је ријеч о броју ученика, кадровској, просторној и техничкој ситуацији у средњим школама, подаци су приказани табеларно.

Табела бр.10: Број ученика, просторна, техничка и кадровска опремљеност средњих школа

Ред. број	Назив школе	Број ученика	Површина објекта	Наставно особље	Техничка опремљеност
1.	Гимназија Панто Малишић	503	5 000 m ²	48 укупно- 37 наставног особља, 11 ненаставног особља	35 рачунара
2.	Средња стручна школа Вукадин Вукадиновић	352	2792 m ²	64 укупно-55 наставног особља, 9 ненаставног особља	30 рачунара
3.	Средња медицинска школа Др Бранко Зоговић	657	2472 m ²	40 укупно -33 професора из матичне школе , 6 професора као допуна из других школа и 21 спољни сарадник	39 рачунара
4.	Средња стручна школа	314	2000 m ²	38 укупно - 30 наставног особља, 8 ненаставног особља	70 рачунара

Извор: Подаци добијени од средњих школа са подручја општине Беране

Школе осим на побољшању материјалних услова рада константно унапређују квалитет процеса наставе и учења. Средња стручна школа је у последње двије године увела нове образовне програме IV степена стручне спреме: Електротехничар енергетике по модуларизованом концепту, Електротехничар веб и мобилних

апликација и Електротехничар рачунарских система и мрежа, док је код III степена уведено два програма: Фризер и Електроинсталатер.

Стање на тржишту рада проузроковало је смањење интересовања за упис ученика на поједине образовне програме тако да је евидентан проблем стагнације и гашења неких образовних програма (текстилство и кожарство, хемија, неметали и графичарство). Смањено је интересовање за програме: електротехничар електронике, телекомуникација, расхладних и термичких уређаја, иако их нема на евиденцији незапослених Бироа рада.

Говорећи о стању спортских хала и полигона, ЈУ Средња школа „Вукадин Вукадиновић“, располаже са физкултурном салом која је у врло лошем стању, као и спортски полигон који је неуслован за рад. ЈУ Гимназија „Панто Малишић“, ЈУ Средња стручна школа и ЈУ Средња медицинска школа „Др Бранко Зоговић“ користе једну спортску салу, која је власништво Гимназије, изграђену 1979. године, која се налази у ужој градској зони, површине 600 m². Осим сале, поменуте школе користе и полигон малих спортова, такође власништво Гимназије, на истој локацији, површине 1.300 m².

Све наведено говори у прилог томе да је неопходно унаприједити услове за физичку културу у школама.

Високо образовање

Високо образовање у Беранама је организовано од стране високошколске установе - Медицинског факултета –Висока медицинска школа. Ова установа је отворена 2005. године. У оквиру студијског програма постоје основне студије у трајању од 3 године + специјалистичке студије 1 годину. Настава се одвија у амфитеатру Дома здравља и просторијама деканата, а изводе је професори са Медицинског факултета из Подгорице. Вјежбе се одржавају у Општој болници и Дому здравља, а воде их љекари и специјалисти здравствене његе.

У студијској 2018/19. години уписано је 60 студената, а установа располаже са 15 рачунара.

Општина Беране је улагање у образовање препознала као један од приоритета. Буџетом општине се сваке године издвајају средства за набавку уџбеника за ученике основних школа са територије општине. Сваке године се такође издвајају средства за стипендирање студената (просјек изнад 9) у складу са општинском Одлуком о стипендирању студената.

Табела бр.11: Број стипендираних студената по годинама студија (2015/2016/2017)

Студијска година	II година	III година	IV година	V година	VI година	Укупно
2015/2016	12	16	7	3		38
2016/2017	8	14	5	2	1	30
2017/2018	17	13	5	5	1	41

Извор: Секретаријат за општу управу и друштвене дјелатности, Општина Беране

Табела бр. 12: Број стипендираних постдипломаца по годинама

Студијска година	I година	II година	Укупно
2015/2016	2		2
2016/2017	12	1	13
2017/2018	9		9

Извор: Секретаријат за општу управу и друштвене дјелатности, Општина Беране

Образовање и оспособљавање одраслих

У складу са Стратегијом образовања одраслих 2015.-2025., образовне установе на подручју наше општине предузимају активности у правцу конкурентне тржишне привреде, смањења незапослености и социјалне искључености.

Средња стручна школа „Вукадин Вукадиновић“ има традицију образовања одраслих и лиценцу за рад са одраслима, тренутно за седам програма (помоћни столар, столар за намјештај, грађевински столар, тапетар, произвођач резане грађе, помоћник у преради дрвета и хидротермичар дрвета).

У Беранама постоји и Центар за обуку, чији је суоснивач ЗЗЗЦГ. У оквиру Центра нуде се обуке у области дрвопрераде, тачније обуке за занимања: помоћни столар,

грађевински столар, столар за намјештај, тапетар, лакирер, израђивач сувенира. Такође, у Центру за обуку Беране незапослени се могу обучити за керамичара, зидара, тесара и постављање термоизолације.

Гимназија, углавном у сарадњи са Заводом за запошљавање Црне Горе (ЗЗЦГ), Бироом рада Беране, изводи програме и курсеве за одрасле (курсеви енглеског језика и курс за пословне секретаре).

5. ЗДРАВСТВО И СОЦИЈАЛНИ РАД

5.1. ЗДРАВСТВО

На подручју општине Беране, здравствену заштиту грађанима пружају ЗУ Дом здравља „Др Ника Лабовић“, ЗУ Општа Болница „Др Бранко Зоговић“, Завод за хитну медицинску помоћ и Завод за трансфузију крви.

ЗУ Дом здравља „Др Ника Лабовић“ има улогу референтног центра примарне здравствене заштите који пружа подршку изабраном тиму или изабраном доктору за становнике општина Беране и Петњица, док специфичне врсте услуга пружа и великом броју становника сусједних општина.

У ЗУ Дом здравља „Др Ника Лабовић“ ради 14 изабраних доктора за одрасле. У општини Беране ради 12 изабраних доктора за одрасле, а 2 изабрана доктора за одрасле у општини Петњица. Изабраних доктора за дјецу је 5. У циљу доступности услуга примарне здравствене заштите становништву руралног подручја општине Беране, Дом здравља организује рад и у 8 повремених сеоских амбуланти: Доња Ржаница, Калудра, Шекулар, Виницка, Горње Заостро и Штитари, Полица и Лубнице.

Укупна корисна површина ЗУ Дом здравља „Др Ника Лабовић“ Беране је 3935 м². У главном објекту – Ламела „А“, смјештене су ординације изабраних доктора за дјецу, изабраних доктора за одрасле и већина центра и јединица за подршку. У главном објекту Дома здравља смјештена је и Јединица Беране Завода за хитну медицинску помоћ Црне Горе, као и 6 стоматолошких амбуланти и 2 зуботехничке лабораторије.

У Ламели „Б“ објекта Дома здравља укупне површине од око 1200м² налазе се организационе јединице Центра за дјецу са посебним потребама, Популационо савјетовалиште, Савјетовалиште за младе, Центар за ментално здравље, Хигијенско-епидемиолошка служба и Микробиолошка лабораторија, Јединица за физикалну терапију Дома здравља – регионалног нивоа, основана за извођење практичне наставе Високе медицинске школе и Средње медицинске школе.

У објекту Центра за репродуктивно здравље, у савремено опремљеном простору укупне површине од 250 м² смјештене су ординације изабраних доктора за жене и Савјетовалиште за репродуктивно здравље.

Комисија за контролу квалитета рада у Дому здравља континуирано прати параметре за унапријеђење квалитета здравствене заштите у свим организационим јединицама и сходно налазима даје препоруке.

Наставак сарадње локалне управе и Дома здравља у наредном периоду односиће се на:

- спровођење активности Општинске канцеларије за превенцију наркоманије и Центра за превенцију Дома здравља,
- могућност заједничких активности на спровођењу Локалног плана акције за дјецу и Локалног плана акције за младе у дјеловима који се односе на здравље те популације,
- активностима на реконструкцији и опремању повремених сеоских амбуланти, као предуслова за доступност здравствене заштите у руралним подручјима општине,
- активностима на одржавању квалитета здравствене заштите у руралном подручју који карактерише мала густина насељености, кроз изналажење могућности финансирања рада патронажних сестара – техничара.

ЗУ Општа Болница „Др Бранко Зоговић“ организује и спроводи здравствену заштиту за становништво са територије шест општина и то Беране, Андријевица, Рожаје, Плав, Гусиње и Петњица и то у оквиру следећих одјељења, служби и кабинета:

- Интерно одјељење са одсјецима за кардиологију, ендокринологију, гастроентерологију, неурологију, хемодијализу и нефрологију, коронарном јединицом и јединицом метаболичког поремећаја као и кабинетом за дигестивну ендоскопију и кабинетом за неинвазивну дијагностику;
- Одјељење хирургије са операционим блоком са одсјецима за ортопедију и трауматологију, урологију и одсјеком за орл;
- Одјељење педијатрије са одсјеком за неонатологију;
- Одјељење гинекологије и акушерства са порођајном салом;
- Одјељење за инфективне болести;
- Служба анестезије и реанимације са јединицом интензивног лијечења;
- Служба за лабораторијску дијагностику (клиничко-биохемијска, микробиолошка и патохистолошка лабораторија);
- Служба радиолошке дијагностике;
- Служба медицинског снабдијевања (болничка апотека);

- Служба ургентне медицинске помоћи;
- Амбуланта физикалне медицине;
- Офталмолошка амбуланта и
- Менаџмент и административно технички послови (администрација, кухиња, вешерница, техничка служба и др).

У општој болници Беране запошљено је укупно 353 радника, од тога 8 љекара субспецијалиста, 36 љекара специјалиста од којих су 3 доктора наука, 21 љекар на специјализацији, 1 дипломирани фармацеут, 33 високих медицинских сестара-техничара, 173 здравствених радника са средњом стручном спремом, као и 81 немедицински радник (административно- техничко особље).

Општа болница Беране располаже са 205 болничких постеља као и 6 дијализних мјеста.

Што се тиче просторних капацитета, Општа Болница Беране располаже са основном зградом површине око 5000 м², зградом Анекса површине 1450 м², зградом Инфективног одјељења површине 400 м², новом ламелом „Б“ површине 1800 м² гдје су смјештене специјалистичке амбуланте, клиничко-биохемијска лабораторија и администрација, као и зградама у којима је смјештена кухиња површине 240 м², вешерница површине 200 м² и котловница површине 120 м².

5.2. СОЦИЈАЛНИ РАД

Центар за социјални рад за општине Беране, Андријевица и Петњица је јединствена јавна установа која врши послове социјалне и дјечије заштите у складу са Законом о социјалној и дјечијој заштити, одлуком о оснивању Центара за социјални рад и Статутом јавне установе. Центар за социјални рад за општине Беране, Андријевица и Петњица обавља своју дјелатност у оквиру три службе и то:

- Служба за дјецу и младе, одрасла и стара лица
- Служба за материјална давања и правне послове
- Служба за финансијско-административне и техничке послове

У Центру за социјални рад су образовани стручни тимови за:

- Старатељство
- Породични смјештај-хранитељство и породични смјештај
- Усвојење
- Заштиту од злостављања, занемаривања, насиља у породици и експлоатацији.

Ван сједишта Центра организоване су двије подручне јединице у општинама Андријевица и Петњица које обављају послове поливалентног социјалног рада, административно-финансијске послове и друге послове везане за остваривање права из области социјалне и дјечије заштите на територији своје општине.

Табела бр. 13: Број корисника из области социјалне заштите у периоду 2016.-2017.

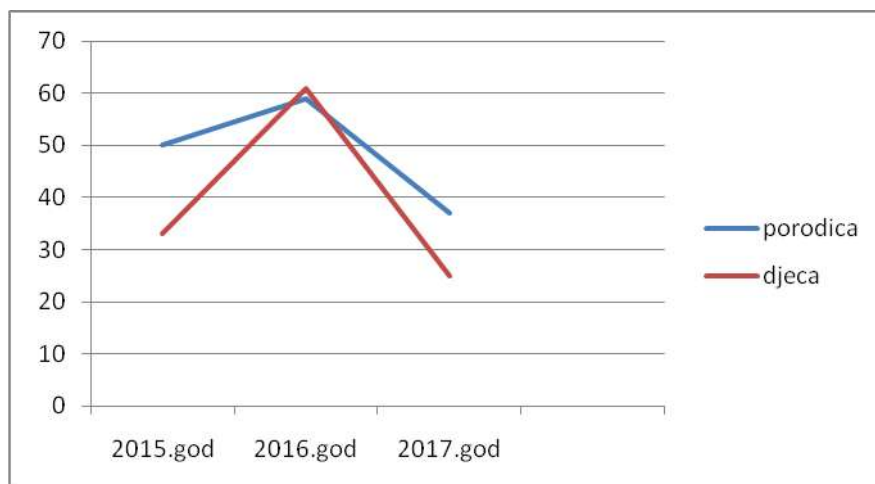
Материјална давања	на дан 29.12.2016.год.	на дан 29.12.2017.год.
Број корисника МО	934	1082
Број корисника ДД	673	1581
Број корисника туђе његе и помоћи	1163	1180
Број корисника личне инвалиднине	132	137
Број породиља са Бироа рада		199
Број породиља из радног односа		11

Извор: ЈУ Центра за социјални рад Беране, Андријевица и Петњица

Број корисника материјалног обезбјеђења се у 2017. год. повећао за 148 у односу на 2016.год. Такође је евидентан пораст и осталих социјалних давања у 2016.-2017.

Поред материјалних давања, у Центру за социјални рад су заступљене услуге у области социјалне и дјечије заштите. Центар за социјални рад је знатно усмјерен на бригу о дјечи и омладини са сметњама у развоју кроз савјетодавни рад, додјелу материјалне помоћи и сарадњу са школама, дјечијим установама, дневним центром. Центар за социјални рад спроводи пројекат Помоћ у кући за стара лица који има за циљ обилазак и пружање помоћи старим лицима.

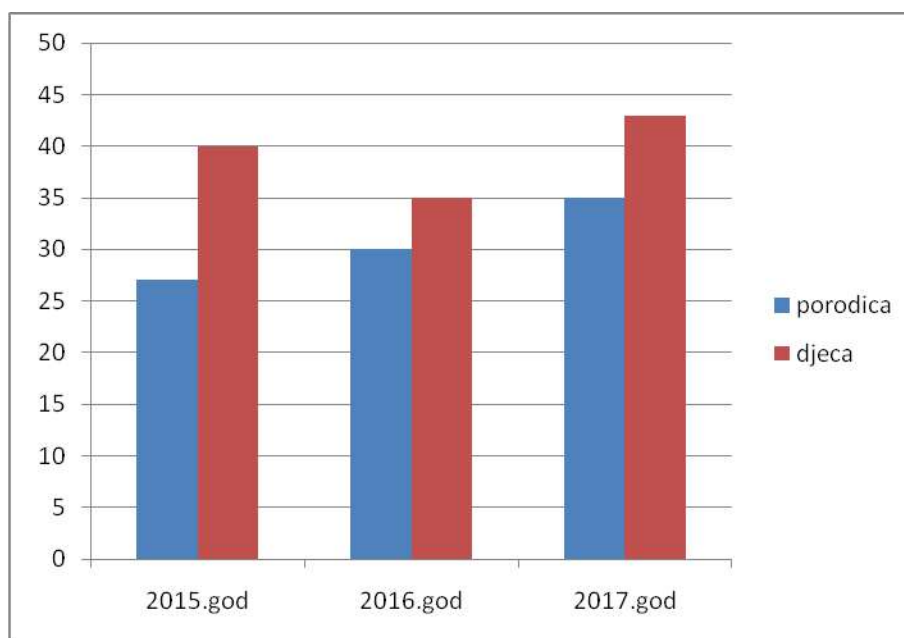
График бр.2: Тренд насиља у породици у периоду 2015-2017.године

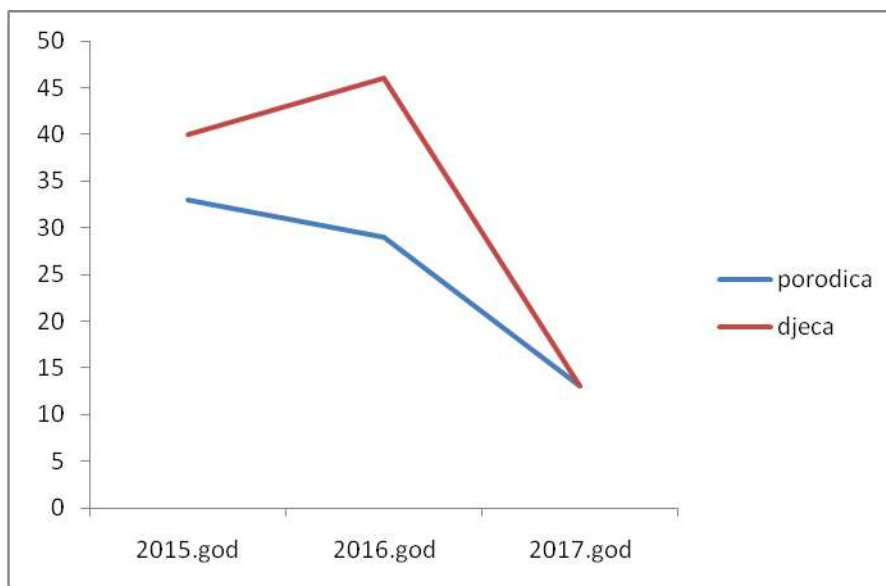
Извор:ЈУ Центра за социјални рад Беране, Андријевица и Петњица

График показује пораст насиља у породици у периоду 2015-2016. , док у 2017. има негативан тренд.

График бр.3: Регистровани корисници у области дјечије заштите у периоду 2015-2017.год

График бр.4: Корисници услуга са циљем превазилажења кризних ситуација и унапређивања породичних односа

Слично као и код насиља у породици и овај график показује тренд пада проблема у породици у периоду 2016-2017.год.

Број припадника РЕ популације регистрованих код овог Центра на дан 29.12. 2017.год. је следећи:

- По основу материјалног обезбјеђења 49 домицилних и 31 расељено лице
- По основу туђе његе и помоћи 3 лица
- По основу личне инвалиднине 2 лица

И поред предузетих мјера, положај Рома и Египћана на локалном нивоу и даље карактеришу следећи параметри: слабо имовно стање које се одражава на квалитет живота и здравствено стање, ниска образовна постигнућа, висока стопа незапослености, присуство стереотипа, недовољно учешћа у социјалном и културном животу заједнице, недовољна сарадња унутар саме ромске заједнице, недостатак личне документације.

У оквиру Регионалног стамбеног програма, у Беранама се реализује пројекат МНЕ 4, чији је циљ да се пружи трајна и одржива стамбена рјешења за избјегла и интерно избјегла лица након сукоба 1991-1995 на простору бивше Југославије. Овим пројектом биће затворена два колективна центра Рудеш 1 и Рудеш 2.

У складу са Акционим планом спровођења Стратегије реинтеграције лица враћених на основу Споразума о реадмисији за период 2016-2020.год., на територији наше општине постоји локални тим за пружање подршке повратницима у локалној заједници. У складу са тим дефинисани су додатни механизми подршке повратницима.

Због лоше материјалне ситуације становништва и раста броја незапослених, Општина Беране сваке године из буџета издваја средства за једнократну

новчану помоћ у складу са Одлуком о социјалним давањима. Овом одлуком се додатно афирмише и подстиче развој породице на селу, те предузимају мјере на заустављању миграције локалног становништва.

6. КУЛТУРНА ДЈЕЛАТНОСТ

ЈУ Центар за културу основана 1960.године (до 1973. „Дом Културе“), основни је носилац културе у Беранама. Ова сложена установа остварује концепцијски различите програме из свих области културно- умјетничког стваралаштва, као и заштиту и очување културне баштине. У њеном саставу су посебне организационе јединице: Спомен кућа „Војвода Гавро Вуковић“, Народна библиотека „Др Радован Лалић“ и Служба за културно-умјетничку, сценску и биоскопску дјелатност.

Спомен кућа „Војвода Гавро Вуковић“ је одлуком СО Беране, од октобра 2014.године, постала посебна организациона јединица Центра за културу. Кућа је сједиште дипломатских и културних дешавања. У њој се организују и одржавају: изложбе слика, фотографија, скулптура, округли столови на различите теме, приједи високих званичника из свијета културе и политике. У кући је 2008.године отворена I Међународна Љетња школа за младе дипломате „Гавро Вуковић“ која се одржава у јулу сваке године. У галеријском простору куће је стална поставка умјетничких слика и скулптура из фондуса ликовних колонија, а у радној соби смјештен је библиотечки фонд од преко стотину публикација из области дипломатије. Стручни тим Управе за заштиту културних добара сачинио је Елаборат о валоризацији културно-историјских вриједности куће. Рјешење о утврђивању статуса културно добро није донешено, искључиво због проблема правне природе.

Зачеци настанка Народне библиотеке јављају се крајем 19. и почетком 20. вијека. У периоду од 1878. до 1912.године у Беранама је постојала Српска читаоница. Због балканских ратова, Првог и Другог свјетског рата, библиотека и читаоница су неколико пута обустављале и обнављале рад. Након Другог свјетског рата, 1948.године обновљена је библиотека. До 1977.г. носила је име „Његош“, од 1977.г. „Др Радован Лалић“. Народна библиотека је општеобразовна установа, која прикупља, обрађује, чува и даје на коришћење монографске публикације и периодику. Најстарије публикације библиотечког фонда су писане на слевено-сербском језику и штампане 1836.године. Библиотека је смјештена у дијелу Полимског музеја и у свом саставу има просторије за рад са корисницима библиотечких услуга, за смјештај цјелокупног библиотечког фонда, читаоницу и, у протеклих мјесец дана, опремљену галерију у којој су смјештени умјетничке слике и

два легата књига, у којој ће се органозовати промоције књига, књижевне вечери, образовне радионице за дјецу. Библиотечки фонд садржи 26250 монографских публикација.

У оквиру Службе за културно - умјетничку, сценску и биоскопску дјелатност организују се и одржавају сви видови културно - умјетничког стваралаштва. Традиционална манифестација „Беранско културно љето“, траје од 1980.године и садржи различите програмске садржаје: позоришне представе, концерте, промоције књига и књижевне вечери. Програми који се одржавају у оквиру ове организационе јединице Центра за културу су: Међународна ликовна колонија, Полимске књижевне стазе, Општинска и Државна смотра рецитатора, Ликовни конкурс, Општинска смотра аматерског драмског стваралаштва. Међународни позоришни фестивал за дјецу „Лимско срце“, Дани руске културе и други. Издавачка дјелатност је важан сегмент укупне дјелатности Центра за културу. Сваке године штампају се два броја часописа „Токови“. Центар је издавач публикација истакнутих завичајних стваралаца и научних радника.

Полимски музеј у Беранама је основан 15. фебруара 1955. године, као регионални музеј комплексног типа за територију Горњег Полимља. Музеј је раније био смјештен у згради код манастира Ђурђеви ступови, а од 1996. године сели се у зграду некадашњег „Дома трезвености“, у центру града. Од 1973. до 1981. године, Музеј је радио у оквиру Центра за културу, а од тада ради као самостална институција. Посједује следеће збирке: археолошку, етнографску, умјетничку, историјску, нумизматичку, хералдичку, природњачку и збирку фотографија, у којима је регистровано више од 9.500 музејских предмета.

У згради Музеја постоји и галерија са сталном поставком умјетничких слика Миомира-Миша Поповића.

Стална музејска поставка је смјештена у три одјељења: археолошко, историјско и етнографско, а налази се на првом спрату зграде у којој је смјештен Полимски музеј.

Препознат је проблем недостатка просторних капацитета и цјелокупног лошег стања објекта Центра за културу. У циљу стварања бољих услова за културни живот у Беранама, неопходна је изградња новог објекта који ће садржати салу за одржавање представа, градску библиотеку, као и салу за сједнице градског парламента са потребном опремом. Одређени број предмета из фондова збирки које се налазе у посједу Полимског музеја су у веома лошем стању и неопходна је конзервација ради њиховог очувања. За правилно очување изложених предмета, неопходно је уређење изложбеног простора. Ради валоризације културне баштине- непокретних културних добара, потребно је извршити

систематска и заштитна археолошка истраживања на локалитетима: Тумбарице, Кременштица, Беран-крш, Градац, Лужац и Јасиковац.

Потребно је донијети Локални акциони план развоја културе, на основу којег би се реализовали дефинисани циљеви. Општина и надлежни секретаријат подржавају финансирање рада НВО, али не постоји посебна подршка културним радницима који дјелују смаостално. Појединци у култури (музичари, сликари, вајари, пјесници, књижевници и слично) дјелују самостално и неопходно им је омогућити другачији модел финансирања који ће бити транспарентан и који ће олакшати сарадњу са њима.

Под покровитељством Секретаријата за спорт, културу, омладину и сарадњу са НВО сваке године се одржавају следеће манифестације:

Ладица ђинђува по тргу просута - окупља умјетнике нашег града, али и бројне госте. Има за циљ да приближи различите врсте умјетности широј публици. Током цјелодневног програма на тргу сликају сликари, потом се организује изложба насталих радова. У вечерњем дијелу програма наступају музичке групе, рецитатори, пјесници који своје стихове казују уз музичку пратњу виолине и клавира.

Дјеца цртају на асфалту - ликовна манифестација у којој учествују дјеца из свих основних и средњих школа на територији општине Беране, као и дјеца из вртића. Одржавала се још прошлог вијека од 1977. године, и опет је заживјела у континуитету већ пет година. Дјеца цртају акрилним бојама на платоу испред општине на означеним површинама, теме које су већ раније припремили, а старији ученици сликају на платну. У оквиру овог програма организује се и изложба најбољих радова дјеце по избору наставника.

Дан бијелог штапа. У сарадњи са Савезом слијепих Црне Горе и параолимпијским комитетом Секретаријат за спорт, културу, омладину и сарадњу са НВО обиљежава Међународни дан бијелог штапа: „Никад не одустај јер је све могуће у животу“. Књижевно-музичко стваралаштво представљају слијепе и слабовиде особе, као и друга лица са инвалидитетом.

Информативна дјелатност

Традиција информативне дјелатности у општини Беране је богата и дуга. Почетком октобра 1941. године на планини Коњско код Берана изашао је први број листа “Слобода”, који су уређивали Радован Зоговић и Веселин Маслеша. Од новембра 1962. године лист излази без прекида, све до 2003. године, када због примјене нове законске регулативе из области медија престаје да постоји.

Осамдесетих година у Беранама је почео да излази и часопис “Токови”, који уз мање прекиде живи и данас.

У склопу Информативног центра, 11. децембра 1992. са емитовањем програма почео је Радио Беране, чији оснивач је Скупштина општине Беране. Данас Радио Беране емитује програм на фреквенцијама 88,2 МХз и 105,4 МХз и путем интернета, 24 часа дневно.

На подручју општине Беране не постоји локална телевизија. У циљу унапређења објективног и правовременог информисања јавности о политичким, културним, привредним, образовним, спортским, научним и другим значајним догађајима и појавама у општини, препозната је потреба за оснивањем Локалног јавног емитера „Радио телевизија Беране“. Основна дјелатност Радио телевизије Беране биће пружање АВМ услуга, производња, пренос и емитовање радијског и телевизијског програма са информативним, културним, умјетничким, образовним, научним, дјечјим, забавним, спортским и другим садржајима од интереса за грађане општине Беране.

7. СПОРТ И РЕКРЕАЦИЈА

Беране је град дуге и богате традиције спорта, развијене спортске инфраструктуре и великог броја спортских колектива.

У Беранама постоји 45 спортских организација које су активне у 23 спортске гране. Од тога се екипним спортовима бави 13 спортских организација док се појединачним спортом баве 32 спортске организације. Општина Беране је препознала спорт као један од приоритета и сваке године се издвајају средства за финансирање рада спортских организација. Укупан годишњи буџет за спортске клубове по годинама износи⁷ :

2015 – 120.000,00€

2016 – 130.000,00€

2017 – 130.000,00€

2018 – 130.000,00€

Од наведеног износа, 80% се односи на екипне спортове, а 20% на појединачне спортске организације. Укупно 1300 дјеце обухваћено је школама спорта. Регистрованих такмичара код националних спортских савеза је 700, од чега је 450 активних чланова.

---

⁷ Секретаријат за финансије и економски развој, Општина Беране

ДОО “Спортски центар” Беране

Основано као друштво са ограниченом одговорношћу, Спортски центар има за основ дјелатност спортских објеката од јавног интереса и као такво своју функцију спроводи кроз: пружање услуга у области спорта и спортских рекреација, пружање услуга у такмичарском спорту за организовање спортских манифестација, приредби и тренинга, пружање услуга грађанима и радним колективима у обављању спортско - рекреативних активности и организовању културних и јавних приредби.

ДОО “Спортски центар” Беране управља Фудбалским стадионом, помоћним фудбалским теренима (2), спортским полигоном, Халом спортова и Стадионом малих спортова. Стање постојеће спортске инфраструктуре уз новоизграђене спортске објекте је на завидном нивоу.

Како је спорт дјелатност од јавног интереса, потребна су даља улагања како би се омогућило да што више чланова заједнице користе погодности које спорт пружа.

Оправданост улагања у постојеће објекте огледа се у уштедама каснијих трошкова одржавања, побољшања услова за рад запослених, оних који користе услуге, као и подизање квалитета и резултата у спорту. Основне потребе и недостаци спорта у општини Беране огледају се у даљој реконструкцији Стадиона малих спортова постављањем гуми подлоге, као и изградњом нових и уређење постојећих игралишта у приградским насељима гдје новоизграђене стамбене објекте не прате површине за спортско - рекреативне садржаје, нарочито за дјецу, али и набавка мобилијара за уређење игралишта у мјесним заједницама на руралном подручју.

8. ПРИРОДНИ РЕСУРСИ

На територији општине Беране налазе се значајни природни ресурси који и поред интензивне експлоатације у вријеме развоја индустрије још увијек представљају ресурсе од изузетног значаја за убрзан економски развој.

8.1. УПРАВЉАЊЕ ШУМАМА

Један од највећих развојних ресурса у општини Беране представљају шумска богатства којима газдује Управа за шуме ПЈ Беране. Шуме на подручју општине Беране простиру се на 26922 хектара, од чега је 22372 хектара у државном и 4550

хектара у приватном власништву, са око 5 милиона кубних метара дрвних сортимената.⁸

У Управи за шуме П.Ј. Беране постоје пет газдинских јединица и то: Калударско-Дапсићке шуме, Шекуларске шуме, Јеловица, Скривена и Црни врх – Руишта.

Корист од шумских потенцијала огледа се у експлоатацији шума за потребе петнаестак дрвопрерађивача колико их егзистира на територији општине Беране. У овим производним погонима углавном се из трупца производе дрвни сортименти попут даске и гредица који се у таквом стању пласирају на тржиште. Изузетак представља предузеће ШИК „Полимље“, које кроз производни процес ствара производе које извози у земље Европске уније.

Посебан проблем у заштити шума представљају бесправне сјече као и неиспуњавање обавезе појединих концесионара око уређења локалних путева након експлоатације шуме. Додатни проблем је што производи из дрвопрераде који се пласирају на тржиште представљају само један корак обраде из трупца. Неразвијеност производних погона за дјелатности додатне обраде дрвних сортимената и прозводњу готових производа умањује значај овог развојног ресурса. Отварањем погона у којим би се из постојећих полуфабриката производили готови производи дало би додатну вриједности овом ресурсу и створили би се услови за упошљавање радне снаге.

У прилогу се налази Приказ шумских рејона: Табела бр.1.

8.2. МИНЕРАЛНЕ СИРОВИНЕ

Када су у питању минералне сировине, главни ресурси/потенцијали општине Беране су управо мрки угаљ, опекарске глине, техничко-грађевински камен и шљунак и пијесак.

Мрки угаљ

Јавља се у беранском и поличком угљеносном и језерском басену површине око 30 и 12 км², подијељеног на четири ревира: Будимља, Петњик, Загорје и Беране. Укупне резерве по документацији која прати рудник мрког угља Иванград – Беране су:

---

⁸ Извјештај о раду Управе за шуме, ПЈ Беране за 2017. годину и достављени подаци

геолошке 157.933.410 т, а експлоатационе 18.511.870 т. Укупне резерве мрког угља у долини Лима (околине Берана) су око 30 милиона тона, а перспективне преко 100 милиона тона.⁹

Експлоатација угља од 1980.год. одвија се у ревиру Петњик. Рудник се налази на простору ревира Петњик и удаљен је око 5 км од Берана Ревир Петњик припада беранском угљоносном басену који је дио знатно већег беранско-поличког угљоносног басена. Беранско-полички угљоносни басен се налази на подручју Берана, односно сјевероисточном дијелу Црне Горе. Берански угљоносни басен обухвата ревира Будимља, Петњик, Загорје и централни, западни и јужни дио басена. У ревиру Будимља експлоатација је завршена 1980.год. Ревир Загорје и Полица су у фази истраживања.¹⁰

Руде олова и цинка

Рудни реон планине Сјекирице (Стрмошне баре) која се налази 15 км јужно од Берана по геолошким истраживањима 1973-1993. године је једно од најперспективнијих лежишта руде олова и цинка, чије су процијењене резерве око 16.500.000 т.

Опекарске глине

Познати и истражени локалитети опекарских глина одговарајућег квалитета за производњу опекарских производа су: Будимља, Јасиковац и Јаштак-Полица површине 30 хектара, процијењених резерви преко 6 000 000 м³ које прати угаљ. Само на налазишту Јасиковац резерве су 1,3, а перспективне 2,1 милиона тона Опекарске глине су значајна сировина са развојног аспекта, посебно ако се има у виду сталан пораст потражње и потрошње опекарских производа у Црној Гори. Изградња фабрике за покривни цријеп била би довољна за домаће потребе. У Црној Гори не постоји ни једна циглана, а могуће је активирањем понудити широк асортиман производа: керамички блокови, монта цигле, ферт гредице, изолациони блокови, пуна и гитер цигла и сл.¹¹

Архитектонско-грађевински, украсни камен и гранит

---

⁹ Министарство економије, „Мапа ресурса“, 2011.

¹⁰ Елаборат о класификацији, категоризацији и прорачуну резерви угља у ревиру „Петњик“, беранског угљоносног басена, Рудник угља Пљевља 2017.година.

¹¹ Стратегија развоја грађевинарства у Црној Гори до 2020.године

Кањон-корито ријеке Бистрице у дужини више од 15 км располаже гранитним каменом сивозеленкасто тамне боје која се може обрађивати као мермер односно гранит. Испитивања и истраживања нијесу довољно извршена.

8.3. ШЉУНАК И ПИЈЕСАК

У кориту ријеке Лима, на већем броју локалитета, врши се експлоатација ријечног шљунка и пијеска од којих су познатија: Доња Ржаница, Пешца, Пода и Брзава, која нијесу довољно дефинисана у досадашњем периоду, а за очекивати је да ће будућа приватна иницијатива промијенити постојећи однос и валоризовати га у функцију одрживог развоја овог краја.

Из дате анализе природних ресурса којима располаже општина Беране може се закључити да су развојни ресурси богати и разноврсни. Осим вађења мрког угља, које након дуго година застоја опет обавља Рудник мрког угља, и експлоатације шљунка и пијеска из Лима, други ресурси још увијек нијесу валоризовани. Изградња термоелектране или поновна активација енергане допринијела би бољој валоризације ресурса мрког угља. Традиција опекарске производње и расположивост ресурса опекарске глине представља могућност валоризације овог ресурса.

9. ПРИВРЕДА ОПШТИНЕ БЕРАНЕ

Некадашњи Иванград 60 –тих година прошлог вијека био је значајан индустријски центар у Црној Гори и бившој СФР Југославији. У привреди је било запослено око 10.000 радника. Друштвена производња и национални доходак расли су све до пред крај осамдесетих година прошлог вијека када се нагло смањује привредна активност.

9.1. ЕКОНОМСКО-ПРОИЗВОДНИ СИСТЕМ

У претходном периоду бројни инвеститори су исказали интересовање, али озбиљнијих улагања није било. Још увијек нема неких значајнијих субјеката који се баве производном дјелатношћу. Разлог је лоше спроведен процес приватизације, јер су послје тога готово сва предузећа престала са радом. Они који послују имају проблеме. Приликом спровођења анкете за потребе Бизнис центра на Рудешу (2015.год.) послодавци су саопштили да се суочавају са бројним тешкоћама у раду. Власници већине предузећа углавном су тражили да се пронађе начин за репрограм постојећих обавеза, организују састанци привредника са представницима локалне и државне власти, поједноставе процедуре за добијање кредита од Инвестиционо развојног фонда, да се заштити домаћа производња, смање таксе и дажбине, и ради на едукацији предузетника. На питање: *“Да ли желите да проширите Вашу дјелатност?”*, чак 80 одсто привредника дало је позитиван

одговор. Ово је потврда да у Беранама постоји предузетнички дух. У том правцу локална управа планира да пружи помоћ предузетницима да започну свој бизнис. У припреми је Одлука за развој женског предузетништва којом се планира додјела грантова. Локална управа већ пружа подршку око израде бизнис планова и регистрације нових привредних субјеката. Једна од мјера су и олакшице које се односе на наплату дажбина из надлежности Општине.

9.2. СТРУКТУРА ПРЕДУЗЕЋА

Предузетници, микро, мала, средња предузећа и број запослених

У општини Беране на крају 2017. године било је 546 ММСП са укупно 2.563 запослених, што значи да је у односу на крај 2016. године број предузећа повећан за 3,8%, а запослених за 6,6%.

Табела бр.14: Број ММС предузећа, 2015-2017. година

	2015		2016		2017	
	ММСП	Бр.зап.	ММСП	Бр.зап.	ММСП	Бр.зап.
Беране	510	2283	526	2435	546	2563
Укупно Црна Гора	24303	119511	25180	123046	26782	130563

Извор: Министарство економије – Извјештај о реализацији акционог плана стратегије регионалног развоја Црне Горе 2014-2020, за 2017. годину

Код предузетника је другачији тренд. Забиљежен је негативан тренд, гдје је број предузетника смањен за 5,8%, а број запослених код предузетника биљежи пад од 16%.

Табела бр. 15: Број предузетника и запослених код предузетника

	2015		2016		2017	
	Предузетници	Бр.зап.	Предузетници	Бр.зап.	Предузетници	Бр.зап.
Беране	398	181	378	173	357	149
Црна Гора	9391	5506	9344	5312	9356	5706

Извор: Министарство економије – Извјештај о реализацији акционог плана стратегије регионалног развоја Црне Горе 2014-2020, за 2017. годину

У јачању конкурентске способности ММСП, нарочиту важност има подстицање на њихово удруживање у кластере. Поред кластера дрвопрерађивача, на територији општине Беране постоји могућност за развој кластера у области туризма и пољопривреде. Овај начин удруживања отвара могућност за коришћење финансијске подршке коју пружа Министарство економије, а која је дефинисана кроз Програм подстицања развоја кластера у Црној Гори за период 2017-2020 године.

Већи привредни субјекти у општини Беране

Највеће производно предузеће које послује на територији општине Беране је „Рудници Беране“ д.о.о. Ово предузеће је 2015.године, после 12 година, поново покренуло производњу. Од почетка 2015. па до краја 2017.године, произведено је укупно 121.037 тона угља који је највећим дијелом пласиран ТЕ Пљевља, а мањи дио купцима комерцијалних класа¹². Данас „Рудник“ д.о.о. запошљава 150 радника.

Следеће значајније производно предузеће је „Полиех“ које се бави производњом пластичних експлозива. Следи: „Гранит“- предузеће за прераду свих врста гранита, мермера, природног и вјештачког камена; „Експесбау“ које се бави производњом намјештаја и „Рибњак Буче“.

У трговинској дјелатности највећи привредни субјект је „Десетка“ који је у 2016. години запошљавао 36 радника. Следећи је „Чантрић Будимља“ са 8 запослених.

У саобраћајној дјелатности највеће предузеће је „Simonvoyages“ са 81 запосленим и „Лим компани“ са 18 запослених. Преглед пословања већих привредних субјеката у општини Беране за 2016. и 2015. годину дат је у Прилогу, Табела бр. 2.

Обзиром да општина Беране припада групи мање развијених општина, потребно је пружити значајнију подршку развоју МСП путем давања додатних олакшица са локалног нивоа и пореских олакшица на државном нивоу. Имајући у виду да је на територији општине Беране формирано само два кластера, постоји значајан простор за овај вид удруживања и повећања конкурентности самих предузећа како на домаћем тржишту тако и отварање могућности за излазак на међународно тржиште. Приликом започињања бизниса млади предузетници се суочавају са проблемима високих каматних стопа доступних кредитних линија, немогућност обезбјеђења гаранција. Евидентно је да је на тржишту и даље присутна сива економија, па значајан број предузетника своје радне ангажмане спроводи у тој сивој зони. Све ово дјелује обесхрабрујуће на оне који планирају започињање бизниса.

¹² Годишњи технички извјештај “Рудници Беране” Д.О.О. за 2017.годину.

9.3. ДРВОПРЕРАДА

Према званичним подацима Пореске управе Црне Горе, у Беранама је активно 15 дрвопрерађивача, од којих три предузећа у последње двије године нијесу имала прихода по основу продате робе и производа. Осталих 12 дрвопрерађивача у току 2016. године остварило је 6.218.367 еура прихода, што је за око милион еура више него 2015. године када је прометовано 5.326.304 еура. Дрвопрерађивачи су у току 2016. године запошљавали 172 радника, што је у односу на 2015. у којој је у дрвопреради радило 164 запослених, више за 8 радника.

Највећи привредни субјект у овој области је ШИК „Полимље“ са 88 запослених. Годишња производња, овог предузећа (2.500 м³ шпер плоча, лајсни и 3.000 м³ резане букове грађе) извози се у земље Европске уније.

У развијеним земљама енергија на бази дрвета (углавном за гријање и производњу електричне енергије) почела је да се нагло користи у последњој деценији као еколошки прихватљив извор енергије. Садашњи приступ је да из сектора шумарства и дрвопрераде нема отпада, односно да се сва сировина претвара у енергију. Значајан потенцијал за електране на биомасу има Беране (повољна сировинска основа) и ти пројекти би се могли реализовати на принципу приватно јавног партнерства.¹³

Преглед пословања активних дрвопрерађивача на територији општине Беране дат је у Прилогу Табела бр.3.

Функционисање постојећих индивидуалних дрвопрерађивача је отежано због појединачног обезбјеђивања дрвне масе и тржишта за пласман производа. Последњих неколико година, већина појединачних дрвопрерађивача није успјела да добије сировину путем јавног надметања, јер нијесу задовољавали критеријуме из јавног позива. Због тога су принуђени да дрвну масу набављају по вишеструко вишим цијенама од приватника и предузећа која су добила концесије, што смањује конкуретност њиховог производа и у крајњем угрожава опстанак компанија. У циљу рјешавања наведеног проблема, локална управа је покренула иницијативу и планира да додатно актуелизује овај проблем како би се кроз сарадњу са државним органима дрвопрерађивачима омогућило да имају једнак третман приликом додјеле концесија, а бенефите од тога имала би цјелокупна локална заједница.

Најава примјене новог модела додјеле концесија попут пилот пројекта у Пљевљима, охрабрује и улива наду да ће и сви дрвопрерађивачи у општини Беране добити сировину по једнаким условима и тако моћи лакше да послују. Формирањем удружења, привредници из ове гране лакше и ефикасније би

¹³ Ревизија стратегије развоја шума и шумарства, октобар 2018. год

опстали на тржишту и створиле би се претпоставке да из резане грађе стварају и неке друге производе.

9.4. БИЗНИС ЗОНА РУДЕШ

На основу локалне студије локације (ЛСЛ) дефинисана је Бизнис зона Рудеш у Беранама, која укључује осим индустријске зоне и зелене површине и саобраћајнице. Бизнис зона је смјештена у захвату Генералног урбанистичког плана и обухвата површину од 548.355.398м², од којих је један дио у приватној својини. Дефинисан је простор за конкретну бизнис зону и у власништву Општине Беране укупне површине 225.011,00м², а слободна површина дефинисана за нове капацитете у оквиру тог простора износи 167.579,34м².

У Бизнис зони ће се обезбиједити простор за мала и средња предузећа, складишне капацитете, бизнис инкубаторе, производне погоне и друге садржаје. Зона има солидну основу за прикључивање на неопходну инфраструктуру (вода, струја, приступни путеви, фекална канализација). У непосредној близини пролази магистрални пут који представља дио Ибарске и Јадранске магистрале и регионални пут Беране - Плав.

Укупан број објеката је 19, од којих је 12 предвиђено за рушење.

За пословање у бизнис зони предвиђене су бројне олакшице како са државног тако и локалног нивоа. У Прилогу бр. 1 дат је преглед олакшица за пословање у Бизнис зони „Рудеш“.

У оквиру дефинисаног простора, изграђен је бизнис инкубатор бруто површине 577.9м², поткровље површине 396.1м², што је укупно 974м² бруто развијене површине. Остатак простора је намијењен за остале производне капацитете. Замишљено је да Бизнис инкубатор буде покретач и логистички центар за пуну валоризацију бизнис зоне. Између осталог, планирано је да предузетници који дјелатност тренутно обављају у инкубатору временом ојачани изађу из њега и наставе дјелатност у оквиру бизнис зоне.

У Бизнис зони на Рудешу функционише неколико привредних субјеката који су прилагодили производне хале бивше индустријске зоне својим потребама. Међутим, попуњеност бизнис зоне и поред повољности које пружа и даље је на ниском нивоу.

Разлози за овакво стање су бројни, а свакако да главни узрок датира годинама уназад, када су објекти бивше Фабрике целулозе и папира препуштени руинарању и пропадању, услед чега је сада већина њих предвиђена за рушење.

Значи, основни проблем тренутно представљају руиниране старе зграде поменуте фабрике које би требало порушити или покушати бар донекле привести намјени како би потенцијални инвеститори добили подстрек или интересовање да крену са отварањем производних погона у оквиру дефинисане бизнис зоне.

Заједно са поменутиим објектима уништен је и добар дио инфраструктуре тако да је и то умањило интересовање предузетника за пословање у оквиру Зоне.

У наредном периоду неопходно је спровести низ мјера на оживљавању бизнис зоне. Мора се изнаћи рјешење за уређење простора који је дефинисан као бизнис зона. Санација одређеног броја објеката и рушење оних код којих је то немогуће и уређење саобраћајница унутар саме зоне су мјере које треба прво спровести. Неопходна је подршка са државног нивоа или евентуално проналажење неког стратешког партнера као и формирање приватно-јавног партнерства. Паралерно са тим активностима потребно је спроводити промотивне активности које би имале за циљ да представе могућности за пословање у бизнис зони са свим оним повољностима које она нуди.

9.5. ТУРИЗАМ

Територија општине Беране обилује бројним природним, културним и туристичким потенцијалима. Значајни су ресурси за развој планинског туризма, како у љетњем тако и у зимском периоду. Могућности за развој различитих производа у области активног туризма у секторима пјешачења, планинског туризма, рафтинга, параглајдинга и мушичарења су велике. У задњих неколико година направљени су одређени помаци, али је неопходно и даље унапређивати постојећу и правити нову понуду када је активни одмор у питању.

Развој туризма на подручју наше Општине у периоду од 2010.- 2016. године биљежи одређене помаке како у повећању броја смјештајних јединца, тако и у обогаћивању садржаја боравка туриста организовањем разних догађаја/манифестација. Ту се, прије свега, мисли на хотел „Беране“ који је коначно стављен у функцију, категорисан са четири (4) звјездице и као такав одговара захтјевима и жељама потрошача на туристичком тржишту.

Табела бр.16: Хотелски капацитетиу општини Беране

Назив	категоризација	Број соба	Број лежајева	Број мјеста у ресторану	
Хотел „Беране“	****	29	58	100	Конф.сала 500 мјеста

Гарни хотел „Ил Соле“	****	26	53	60
Мали хотел“С“	***	10	22	50
Мали хотел „Лука с“	***	10	22	60
Мотел „Градина“ (Буче)	***	6	10	40

Извор: ТО Беране

У фази категоризације су још неки угоститељски објекти за пружање услуга смјештаја, исхране и пића попут, хотела „Пешић“, еко-насеља „Ока и по“. Хотел „Локве“ посједује 50 смјештајних јединица, али није активан. Осим тога повећани су капацитети и у приватном смјештају, а нарочито је важно истаћи да је већ неколико вриједних домаћина регистровало смјештај и успјешни су у том послу,

- преноћиште „Видиковац“ 3*, са 20 лежајева, рестораном – 50 мјеста.
- преноћиште Радичевић Ранко са 7 лежајева.
- Планинарски дом „Суводо“ са 12 лежајева

У општини Беране примјетан је раст регистрованих сеоских домаћинстава која пружају сљедеће услуге¹⁴:

1. Припремање и услуживање топлих и хладних јела, пића и напитака из претежно сопствене производње
2. Услуживање и дегустација вина, алкохолних и безалкохолних пића, као и домаћих производа
3. Услуге смјештаја у собама за изнајмљивање туристима

Број регистрованих сеоских домаћинстава на територији Општине Беране је 11.

У наредном периоду, Општина планира да обезбиједи средства за развој сеоског туризма, стимулацију сеоских домаћинстава која тек планирају да се баве туризмом, као и средства за развој катуна.

Што се ресторана тиче, понуда је знатно обogaћена отварањем ексклузивног ресторана „Viaggio“.

У наредним подацима приказан је физички обим промета мјерен бројем гостију и бројем остварених ноћења за период 2010.- 2016. година.

Табелабр.17: Упоредни приказ броја гостију 2010-2016.године

Година	Домаћи	Страни	Укупно
2010.	950	873	1823
2011.	726	955	1681
2012.	1.213	994	2207
2013.	944	1201	2145
2014.	908	1132	2039
2015.	990	1277	2267
2016.	990	1412	2402

Извор: ТО Беране

Анализа туристичког промета указује да број гостију углавном има тренд раста, са малим осцилацијама у неким годинама. У посматраном периоду, број гостију повећан је преко 30%, док у структури гостију углавном доминирају странци.

Табела бр. 18: Упоредни приказ броја оставрених ноћења 2010-2016.година

Година	Домаћи	Страни	Укупно
2010.	1.307	1.207	2.514
2011.	964	1.205	2.169
2012.	1.545	1.356	2.901
2013.	1.342	1.589	2.931
2014.	1.271	1.548	2.829
2015.	1.155	1.277	2.432
2016.	1.275	1.838	3.113

Извор: ТО Беране

У посматраном периоду, повећење броја остварених ноћења, износи у просјеку преко 20%, при чему је повећан број оставрених ноћења странаца за 50%, док домаћи гости биљеже благи пад и то за 2%.

Можемо резимирати да на територији Општине Беране постоји материјална база за развој туризма: смјештајни капацитети, саобраћајнице, угоститељски објекти, али је треба надограђивати. Важно је истаћи да су, осим основних услуга смјештаја, исхране и пића, ванпансионске услуге још увијек слабо заступљене и да ово подручје још увијек нема издиференциран туристички производ. Парцијалне туристичке производе треба објединити у интегрисани туристички производ и пласирати их на тржиште. За успјешан развој дестинације неопходно је приступити интегралном управљању истом. Потребно је унаприједити инфраструктуру, едуковати кадрове у туризму и пружаоце услуга како би се све компоненте производа дестинације објединиле и маркентишким активностима пласирале на туристичка тржишта.

Туристичка организација Беране обавља основну информативно - пропагандну дјелатност, промоцију свих дешавања и атрактивности са цјелокупном понудом на територији општине Беране. Сваке године у организацији ТО Беране одржавају се манифестације усмјерене на промоцију туристичке понуде града. Најпознатије манифестације су: Традиционални дочек православне Нове године, Традиционална спортско-туристичка манифестација "Лимска регата", такмичење у разним спортским дисциплинама „Шлауфијада“, изложба "Old tajmera", као и једини фестивал електронске музике на сјеверу - **Thunder fest**.

9.6. ПОЉОПРИВРЕДНА ПРОИЗВОДЊА И МОГУЋНОСТИ ЗА РАЗВОЈ ОРГАНСКЕ ПРОИЗВОДЊЕ

Сектор пољопривреде има важну улогу у укупној економији општине Беране. Пољопривредна производња у општини Беране има дугу традицију и чини значајан дио укупне пољопривредне производње у Црној Гори. У општини постоји 3.156 пољопривредних газдинстава.

Табела бр. 19: Број газдинстава у општини Беране

Укупно	испод 24 године	од 24 – 34	Од 35–44 година	>44 Старија популација
3 156	30	234	450	2442
%	0,95	7,41	14,26	77,38

Извор: Секретаријат за пољопривреду, туризам, водопривреду и заштиту животне средине, Општине Беране

Значајне површине пољопривредног земљишта доброг квалитета и довољан број радно способног становништва уз додатне инвестиције су добра основа за интензивније покретање пољопривредне производње, а самим тим и запошљавање радно способног сеоског становништва. Примјеном савремених метода, поступака и метода оплемењивања гајених биљака, селекцијом домаћих животиња, створени су такви генетски потенцијали који остварују веома повољне ефекте и резултате у погледу производње и остваривања добрих и стабилних приноса и прираста.

Табела бр. 20: Земљишни потенцијали

Р. бр.	Категорија земљишта	Површина у ха
1.	Пољопривредно земљиште	26070
	оранице	3435
	воћњаци	910
	ливаде	8049
	пашњаци	10088
2.	Шумско земљиште	20935
3.	Неплодно земљиште	2171
Укупно		49176

Извор: Секретаријат за пољопривреду, туризам, водопривреду и заштиту животне средине, Општине Беране

Општина Беране сваке године Агробуџетом одређује средства у износу око 65.000 €. Ова средства се посредством Секретаријата за пољопривреду, туризам, водопривреду и заштиту животне средине, реализују као директна подршка пољопривредним произвођачима и то:

- 1) Подршком развоју воћарске, повртарске, сточарске производње.
- 2) Унапређењем сеоске инфраструктуре,
- 3) Подршком у изградњи и опремању заштићених простора – пластеника,
- 4) Набавком соларних панела и електрификацији катуна,
- 5) Израдом бизнис планова,
- 6) Оживљавањем задруга или отварањем откупних центара у мјесним центрима,
- 7) Обезбјеђивањем повољних обртних средстава за пољопривредне произвођаче
- 8) Обзбјеђивањем средстава за субвенције у плаћању обавеза осигурања регистрованим пољопривредним произвођачима

Досадашње мјере подстицаја пољопривреде како са државног тако и локалног нивоа су недовољне и постоји низ ограничења у њиховој пуној имплементацији. Као главни проблеми препознати су: лоша сеоска инфраструктура и инфраструктура према катунима, негативна демографска кретања у руралним подручјима, неповољна старосна и квалификациона структура пољопривредног становништва, слабо развијен прерађивачки сектор, потешкоће приликом пласмана производа, конкуренција из увоза посредством великих трговинских ланаца, који домаћу производњу чини неконкурентном, слаба материјална основа пољопривредног газдинства, слаба техничка опремљеност, скептичност у примјени савремених агротехничких мјера, уситњености пољопривредних посједа која се и данас интензивно наставља

диобом парцела, гашење задруга у мјесним центрима, ограничена буџетска подршка пољопривреди и сл.

Неопходно је остварити чвршћу везу између пољопривреде и других грана привреде, првенствено са туризмом и индустријом преко подграна прераде пољопривредних производа у виду финалног производа, уз ефикасан маркетинг и пласман на инострано тржиште. Потребно је јачање капацитета за бављење органском пољопривредом, јер је потражња за производима ове врсте на тржишту све већа.

9.6.1. Воћарство

Воћарство као грана заузима једно од водећих мјеста у цјелокупној пољопривредној производњи. Да би се у овој грани пољопривредне производње постигли добри резултати неопходно је да буду испуњени бројни абиотички и биотички фактори. У односу на некадашњу сортну структуру, садашња је доста измијењена и углавном преовладавају високо-продуктивне селекционисане сорте воћа. Ради се о сортама и селекцијама које остварују задовољавајуће и стабилне приносе. Посебно су интересантне сорте и селекције шљиве, јабуке, крушке и другог континенталног воћа које се гаји и имају дугу традицију. Структура стабала воћа на подручју општине Беране дата је у табели бр.4 у Прилогу.

9.6.2. Ратарство и повртарство

Општина Беране располаже са значајном површином обрадивог земљишта. Једна од главних карактеристика земљишног фонда је уситњеност парцела са даљом тенденцијом још веће уситњености. Земљишни посјед се креће од 2 ха са учешћем домаћинстава са преко 65 % па до преко 15 ха са најмањим учешћем домаћинстава који се креће око 0,7%.

Површине намијењене за ратарство и повртарство (оранице) се користе у два временска термина, а у зависности од захтјева гајених биљака и то у јесењој и пролећној сјетви. Како по обиму тако и по структури пролећна сјетва је далеко већа од јесење. У јесењој сјетви су углавном заступљена озима жита и врло мало повртарских култура и крмног биља. У пролећној сјетви су углавном заступљене житарице првенствено кукуруз, затим поврће и то у највећем обиму кромпир и знатно мање крмно биље. Преглед ратарске и повртарске културе у општини Беране дат је у табели бр.5 у Прилогу.

9.6.3. Сточарство

По обиму и вриједности производње сточарство као привредна грана заузима главно мјесто у формирању укупног прихода од пољопривреде. Значајне и велике површине ливада и пашњака као и ораница које служе као база на којима се производи крмна сточна храна су предуслов односно пресудан услов заступљености броја и врсте стоке на територији општине Беране. На тај начин се сточарство укључује у искоришћавању и експлоатацији свих природних ресурса.

Говедарство представља најважнији сегмент сточарске и укупне пољопривредне производње како по обиму тако и по добијеним вриједностима. Данас се гаји око 2300 грла говеда¹⁵. У погледу расне структуре најзаступљенији су мелези Оплеменење буше са расним грлима Смеђе, Холнштајн фризијске и Сименталске расе и њихови међусобни мелези, а у мањем проценту грла у чистој раси ове три доминантне расе. Говедарство је у нашим условима углавном усмјерено на производњу млијека.

Овчарство на територији општине Беране и сјеверу Црне Горе има вјековну традицију. Некад се узгајао значајно већи број ове врсте стоке, а данас се гаји око 7600 оваца¹⁶. На подручју наше општине и даље је највише заступљена оплеменења Праменка – Васојевићки сој овце, али су такође заступљени и други сојеви Праменке, као и Виртембершка раса која се користи као оплеменењивач у циљу побољшања производних особина Праменке.

Козарство као дјелатност на територији наше општине није нарочито развијено и поред веома позитивних услова за гајење коза. С обзиром да је коза скромних захтјева према исхрани и условима држања, у последње вријеме почиње се значајније гајити, што указује и изградња савремене фарме за гајење коза (фарма коза "Станковић" - Веницка). Најзаступљеније расе су домаћа балканска и Алпска. Данас се гаји око 780 грла коза.¹⁷ У погледу расног састава најзаступљенији су мелези и Алпска раса.

Свињарству као подграни сточарства није посвећена посебна пажња у погледу организованог узгоја и селекције, те ту нема никаквога рада на устаљивању неке расе нити селекције расног материјала која би била најприхватљивија за ово поднебље. Ова грана сточарства углавном се ослања на набавку запата са других подручја. У селу Загорје регистрована је Фарма за "узгој и тов свиња" и бави се искључиво продајом прасади за тов свих узраста.

---

¹⁵ Извор Одељење за савјетодавне послове МПР, извод из премија за 2018 годину(1750) увећан за 30% за онај дио газдинстава са мањим бројем грла)

¹⁶ Извор Одељење за савјетодавне послове МПР, извод из премија за 2018 годину(5800) увећан за 30% за онај дио газдинстава са мањим бројем грла.

¹⁷ Извор Одељење за савјетодавне послове МПР, извод из премија за 2018 годину(600) увећан за 30% за онај дио газдинстава са мањим бројем грла.

Коњарство као грана сточарства на овим просторима има традицију у погледу узгоја и држања домаће аутохтоне расе коња „Брдско-планински“. На ову грану сточарства негативно је утицао продор пољопривредне механизације (трактори и мотокултиватори), чиме је употреба коња као товарног и запрежног грла значајно смањена.

Живинарство као грана сточарства до скоро на територији општине Беране није била озбиљније организована, већ се њом бавило спорадично и била је присутна као узгој без неке посебне орјентације за расни састав. Производња је углавном организована у оквиру мањих пољопривредних газдинстава, а свега неколико пољопривредних произвођача се одлучило да оформи јато од 1.000 до 3.000 јединки.

9.6.4. Пчеларство

Пчеларство је у Беранама постало економски веома значајна привредна грана. Користи од пчеларства су директне и индиректне. Директне користи се огледају у производима од пчела као што су: мед, восак, полен, прополис, матични млеч и пчелињи отров. Код нас је распрострањена производња меда, воска и прополиса. Индиректне користи од пчела су знатно веће, а огледају се у особини пчела да врше опрашивање воћа и другог гајеног биља. Пчеларство у Беранама има вјековну традицију и организацију кроз вид удружења пољопривредних произвођача-пчелара у разне асоцијације. Удружење пчелара под називом „Беране“ које је касније преименовано у „Уљаник“ основано је 1935. године. 2018.године формирано је још једно удружење пчелара „РОЈ“ у циљу омасовљења и повећања пчеларске производње. Ова два удружења тренутно броје 180 чланова. Укупан број пчелињих друштава у 2018.години износио је око 6.000.

9.6.5. Рибарство

У нашој општини постоји изграђен савремени комерцијални рибњак за узгој рибе („Рибњак“ АД Буче). Капацитет рибњака је око 250 тона конзумне рибе у 2 турнуса. Рибњак располаже са мрестилиштем капацитета од око 2 000 000 јединки млађи рибе. Задњих година у мрестилишту се годишње произведе око 150 000 јединки. На територији општине Беране изграђено је још неколико мањих рибњака у породичном власништву, гдје се такође производи риба и то врста „Калифорнијска пастрмка“. Један број ових рибњака има и комерцијалну намјену.

Општина Беране је препознала потребу за израдом Стратегије руралног развоја за период 2019-2023. године. Планирани документ ће се наслањати на Стратешки план развоја општине. Доступност ЕУ фондова за развој руралне инфраструктуре, побољшање укупних услова живота сеоског становништва и развој пољопривреде, општина види као шансу за развој у овој области.

Користећи расположиве фондове (ИПАРД и сл.), унапређење пољопривредне производње могуће је кроз изградњу откупног центра са хладњачом у оквиру Бизнис зоне „Рудеш“. Реализација ових активности могућа је кроз приватно-јавно партнерство, кластере или агрокооперативе.

10. САОБРАЋАЈ

10.1. ДРУМСКИ САОБРАЋАЈ

Развијена саобраћајна инфраструктура један је од основних предуслова квалитетног пословног окружења. Стање саобраћајне инфраструктуре диктира и креира амбијент свеукупног развоја одређене средине.

У Беранама постоји развијена мрежа саобраћајница. Велики број градских саобраћајница је у потпуности реконструисан и задовољава потребе у складу са пројектно-техничком документацијом и стандардима за ову врсту саобраћајница.

Повољан географски положај обезбјеђују доступност, ибарском и јадранском магистралом, солидну саобраћајну повезаност са ближом и даљом околином, што је од великог значаја за развој Берана и околних мјеста. Кроз Беране пролази и регионални пут према Андријевици и Плаву, који би ускоро требао преко Албаније да се веже са Подгорицом.

Беране је удаљено од Подгорице 143 км, а завршетком дијела ауто пута Подгорица – Матешево и регионалног пута Беране – Лубнице – Јеловица – Колашин удаљеност Берана од Подгорице биће готово преполовљена.

Удаљеност од жељезничког саобраћаја је 36 километара, са најближом жељезничком станицом у Бијелом Пољу.

У Беранама постоји аеродром који није активан, а удаљеност до подгоричког аеродрома је 158 км.

Најближи гранични прелази Општини Беране су Драченовац код Рожаја, на око 40 километра и Добраково, граница са Србијом на око 40 километара.

Најближа лука Беранама је Лука Бар, која је од Берана удаљена 193 километра.

На подручју општине постоји солидна путна инфраструктура. Сви мјесни центри асфалтом су повезина са градом. Потенцијалне локације за развој бизниса на Рудешу и осталим дјеловима општине повезани су са магистралним путем који представља дио јадранске и ибарске магистрале и са регионалним путем Беране – Плав.

Завршетком путних праваца Беране – Јеловица – Колашин и Беране – Петњица, значајно ће бити побољшана саобраћајна комуникација на самом подручју општине Беране, као и према југу Црне Горе.

Табела бр.21: Листа магистралних и регионалних путева који пролазе кроз Беране

Бр.	Назив пута	Ознак а пута	Магистрални Укупна дужина (м)	Регионални Укупна дужина(м)
1.	Рибаревине- Беране – Рожаје - Шпиљани	М-2	80200	
2.	Беране - Андријевица	Р-2		15978
3.	Беране – Петњица - Калаче	Р-20		36080
4.	Беране – Лубнице - Јеловица	Р-		24000

Формирањем предузећа Паркинг сервис у доброј мјери ријешен је проблем паркирања у граду и уведен ред о овој области.

10.2. ВАЗДУШНИ САОБРАЋАЈ

Један од најзначајнији неискоришћених ресурса општине Беране је аеродром. Иванградски аеродром за цивилни саобраћај први пут отворен је 21. јула 1961. године. Са беранске писте летјели су у почетку само авиони за Београд и то понедељком и петком, а касније је на овој релацији одржавана редовна ваздушна линија шест пута недјељно, као и линије за Загреб и Љубљану.

Аеродром је 1976. године затворен за цивилни саобраћај, а осамдесетих година кориштен је искључиво као војни аеродром и за потребе беранског Аеро клуба.

Идеја о поновном оживљавању ове ваздушне луке присутна је већ скоро двије деценије али је за њену реализацију неопходан проналазак стратешког инвеститора, јер су за његову активацију потребна значајна улагања. Аеродромска писта је дуга скоро два километра и у добром је стању, док би у осталу инфраструктуру требало улагати.

Поновном валоризацијом аеродрома користи не би имало само Беране већ и читав сјевер Црне Горе, а његове услуге користили би и становници из граничних градова Србије. Из овог региона у дијаспори живи значајан број

људи, чиме би се олакшала комуникација са завичајем. Посебно је значајан за валоризацију туристичких потенцијала којима сјевер располаже.

11. ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОНА ИНФРАСТРУКТУРА

Друштво за телекомуникације „МТЕЛ“ д.о.о. на територији општине Беране посједује:

- 6.604 км кабловске канализације и 162.962 м надземних оптичких и коаксијалних водова;
- 12 радио- базних станица мобилне телефоније, од чега су осам 3G и двије 4G;

Максимални проток на 4G мрежи у општини Беране је 75 Mbps на downlink-у и 37 Mbps на uplink-у;

У плану за наредних 5 година, предвиђамо да ће бити изграђене још двије радио-базне станице мобилне телефоније и да ће на постојећим локацијама бити додато још 5 4G станица које ће омогућити максималне протоке од 225 Mbps на downlink-у и на uplink-у од 76.5 Mbps¹⁸.

Црногорски Телеком А.Д. на територији општине Беране посједује фиксну кабловску мрежу у путном земљишту у дужини од 57363м.

Што се тиче развоја VDSL (very-high –bit-rate digital subscriber line) технологије, за широкопојасни приступ сервисима, до краја 2018. године се планира тзв. скраћење претплатничке петље, постављањем outdoor кабинета на сљедећим локацијама:

- ОЦ – Хотел Беране
- ОЦ – Доње Луге
- ОЦ – Доња Ржаница
- ОЦ – Пешца
- ОЦ – Миљана Томичића

У плану је изградња FTTH подземне оптичке мреже до корисника у центру града, ИИ фаза (ул. Влада Мартиновића, 29. Новембар).

На територији општине Беране се налазе следећи објекти базних станица:

---

¹⁸ Друштво за телекомуникације „МТЕЛ“ д.о.о

Јејевица, Тунел Локве, Лубнице, Раскрсница Беране, ТКЦ Беране, Заостро, Бистрица МХЦ Калудра, Луге, Шекулар МХС, Шекулар РДЦ, Спалевићи 1, Спалевићи 2, Трешњево.

Планирана је изградња следећих базних станица за мобилну телефонију:

1. Локација Пешца (постојећа локација власништво Теленора)
2. Локација Трпези (постојећа локација власништво Теленора)
3. Локација Виницка (постојећа локација власништво РДЦ)

Такође се планира и имплементација локације Јеловица, за потребе пружања услуга Универзалног сервиса, по захтјеву неколико грађана чије је пребивалиште на различитим локацијама у граду и околним селима. ЦГ Телеком на територији општине Беране има 16814 корисника.¹⁹

Теленор д.о.о. на територији општине Беране нема у свом власништву кабловску инфраструктуру, надземне оптичке и коаксијалне водове. Поменућу инфраструктуру ово предузеће узима у закуп. На дан 04.10.2018. године, Теленор је на територији општине Беране имао следеће базне станице, од којих је дио у њиховом власништву а дио се узима у закуп од других правних лица:

1. Беране-солитер
2. Петњица
3. Калудра
4. Шекулар
5. Тунел Локве
6. Доње Луге
7. Тивран Заостро
8. Рудеш
9. Јејевица- закупљује се локација РДЦ-а
10. Кацубер – закупљује се локација РДЦ-а
11. Лубница- закупљује се локација Црногорског Телекома
12. Беране раскрсница- закупљује се локација Црногорског Телекома
13. Тмушићи – закупљује се локација М-тела²⁰

На дан 24.09.2018. године број мобилних корисника је 18191, број корисника фиксне телефоније је 9, број корисника фиксног интернета је 1.

---

¹⁹ Црногорски Телеком А.Д.

²⁰ Теленор д.о.о

12. ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА

Предузеће д.о.о. „Црногорски електродистрибутивни систем“ - ЦЕДИС организован је тако да покрива 7 Региона. Основна дјелатност ЦЕДИС-а је дистрибуција електричне енергије. Бивша Електродистрибуција Беране, заједно са ЕД Рожаје сада у организационом смислу чине Регион 3. Регион 3 врши своју дјелатност сада у шест општина – Беране, Рожаје, Плав, Андријевица, Петњица и Гусиње на укупној површини од 2.031 км².

Последњих пар деценија дошло је до престанка рада многих привредних субјеката. То се рефлектовало и на регион 3, из разлога што је дошло до нагле промјене у структури потрошње електричне енергије. То се нарочито односи на 10кV потрошаче. Овакво стање је довело до тога да се практично 95% потрошње електричне енергије реализује на ниском 0,4 кV напону.

Подручје Региона 3 се напаја преко осам TS 35/10 кV од којих се подручје општине Беране напаја преко три трафо станице, TS 35/10 кV:

TS 35/10 кV „БЕРАНЕ I /РУДЕШ“, TS 35/10 кV „БЕРАНЕ II/ЦЕНТАР“, TS 35/10 кV „БЕРАНЕ III /ПОЛИЦА“, укупне инсталисане снаге 33 MVA и 475 TS 10/0.4 кV (бивша ЕД Беране 329 TS 10/0.4 кV укупне инсталисане снаге 86,75 MVA од кога броја TS 10/0.4 кV -125 инсталисане снаге 60,19 MVA и STS 10/0.4 кV-204 инсталисане снаге 26,56 MVA), које испоручују електричну енергију преко 47,55 км ваздушне и 25,74 км кабловске 35 кV мреже, 501,76 км ваздушне и 64,20 км кабловске 10 кV мреже, 2.281 км ваздушне и 64,24 км кабловске 0,4 кV мреже, са близу 62.000 стубова, највећим дијелом дрвних импрегнисаних.²¹

Број купаца на подручју општине Беране је 13.024 (стање са октобром 2017.год.).

Планови на инвестиционој изградњи и одржавању на подручју општине Беране у периоду 2016.- 2020. година

План инвестиција 2016.- 2020. обухвата пројекте на: изградњи и реконструкцији објеката којим ће се обезбиједити прописане перформансе система (достизање техничких стандарда); изградњи и реконструкцији објеката којим ће се омогућити задовољење планираног раста потрошње; технолошким унапређењима мреже са циљем повећања поузданости и оптимизације функционисања система и смањење губитака.

Укупни табеларни приказ планираних улагања у инвестиционе пројекте на подручју општине Беране по групама основних средстава: примарна мрежа (трафостаницае

---

²¹ д.о.о. „Црногорски електродистрибутивни систем“ - ЦЕДИС

35/10 kV и водови 35 kV) и секундарна мрежа (трафостанице 10/0,4 kV, 10 kV и 0,4 kV водови) за период 2016.- 2020. година. Преглед планираних инвестиција по објектима за примарну и секундарну мрежу дат је у табели бр. 6. у Прилогу.

Табела бр. 22: План улагања у инвестиционе пројекте на подручју општине

Планиране инвестиције Општина Беране	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	Укупно
Примарна мрежа	30000	50000	630000	810235	0	1520235
Секундарна мрежа		212119	282264	162773	162500	819657
УКУПНО	30000	262119	912264	973008	162500	2339892

Извор: д.о.о. „Црногорски електродистрибутивни систем“ - ЦЕДИС

У 2017. години кроз имплементацију III фазе пројекта АММ на подручју Општине Беране извршена је ревитализација нисконапонских мрежа на укупно 11 трафореона, што је у значајној мјери утицало на повећање квалитета испоручене електричне енергије код око 1.100 потрошача. Уграђено је 15,6 км самоносивог кабловског снопа, 350 стубова, и 891 метар подземног кабловског вода. До краја 2018. године ће се изводити грађевински радови на 7 трафо реона, у циљу наставка имплементације III фазе АММ бројила чиме се значајно унапређује електроенергетска инфраструктура.

Текуће одржавање дистрибутивне мреже представља редовне и свакодневне активности ЦЕДИС-а. Приликом израде годишњих планова одржавања, који се базирају на потребама превентивног одржавања енергетских објеката узимају се у обзир и потребе корективног одржавања условљене догађајима који су непредвидиви, најчешће неповољне временске прилике и сл.

12.1. ХИДРОЕНЕРГИЈА

Протеклих година у Беранама су направљени значајни помаци на искоришћавању хидроенергетских потенцијала. Саграђено је и пуштено у рад 6 мини хидроцентрала укупне снаге око 10 megawati (MW).

Табела бр. 23. : Функционалне минихидроелектране у Беранама

Ред. Број	Назив	Снага
1.	Бистрица	5,6 MW
2.	Шекулар	1,66 MW

3.	Орах	954 KW
4.	Језерштица	844 KW
5.	Спалевићи1	650 KW
6.	Рмуш	474 KW

Извор: Званични подаци доо“ Бенерго“

Поред поменутих, започете су активности и на изградњи још 4 мини хидроцентрале (Јеловица 1 и 2, Коњско и Калудра), укупне снаге око 7 MW(megawati).

Имајући у виду релативно малу искоришћеност хидроенергетског потенцијала који је веома висок на територији општине, на предлог пројектног тима. Скупштина Општине Беране је одлучила да се изграде 3 (три) мини хидроелектране (мХЕ) на три постојећа локална водовода и оснује друштво са ограниченом одговорношћу које ће руководити тим пројектом. Предузеће ДОО “БЕНЕРГО” је основано Одлуком Скупштине Општине Беране од 26.06.2016.године,чија је дјелатност производња електричне енергије из обновљивих извора.

Табела бр.24 : Планиране минихидроелектране

Ред. број	Назив	Снага
1.	Миоље поље	300 KW
2.	Ржанско врело	380 KW
3.	Дапсиће	70 KW

Извор: Званични подаци доо“ Бенерго“

Мини хидроелектране (мХЕ) су замишљене као притисно-проточна постројења на планираним локалним водоводима (цјевоводима). Пројекти ће се реализовати у складу са Законом о енергетици, енергетској ефикасност и очувању природне средине, којим се прецизно дефинише коришћење обновљивих извора енергије уз поштовање еколошких стандарда.

Урађена су и сва неопходна документа као и Студије изводљивости које показују исплативост и одрживост пројеката. При крају је реализација првог пројекта, мХЕ „Миоље Поље“. Очекивани позитивни ефекти након реализације комплетног плана су бруто добитак од око 600.000 € на годишњем нивоу, запошљавање радника на поменутих објектима, енергетска ефикасност без негативног утицаја по животну средину, квалитетније и поузданије водоснабдијевање становништва пијаћом водом.

13. КОМУНАЛНИ ПОСЛОВИ

13.1. ВОДОСНАБДИЈЕВАЊЕ

Услуге водоснабдијевања и одвођења отпадних вода у Општини Беране врши доо “Водовод и кланализација” Беране. Водоснабдијевање града и приградских насеља врши се са „Мерића“ врела МЗ Лубнице које је каптирано и магистралним водом спојено са прекидном комором „Салача“ одакле вод иде до пумпне станице „Град“ а потом до резервоара „Јасиковац“. Водоснабдијевање са овог водоизворишта је гравитационог типа.

Приликом израде дионице магистралног пута Беране-Колашин 2014. године, стари цијевовод профила ДН350 (ливено-жељезни) од изворишта до прекидне коморе „Салача“ је замијењен новим цијевима профила ДН400 (Дуктил) чиме је повећан капацитет са 175л/с на преко 200л/с.

Дистрибутивна мрежа (примарна и секундарна) је око 200км и користи је око 85% од укупног броја становника Општине Беране. Израђена је од различитих материјала: дуктила, ливено- жељезних, поцинчаних, азбестно- цементних, полиетиленских и ПВЦ. Као резервно водоизвориште за снабдијевање града користи се „Манастирско“ врело капацитета 85л/с. Снабдијевање са овог водоизворишта врши се помоћу пумпне станице „Град“.

У надлежности предузећа је и „Дапсићко-Полички“ водоводни систем капацитета 45л/с са којег се водом снабдијева рурални дио Берана- Полица, Горња Будимља, Дапсиће и Петњик.

Током 2017.-2018. године у оквиру пројекта „Унапређење водоснабдијевања у Општини Беране“ изграђени су следећи објекти: пумпна станица „Град“ , резервоар на Јасиковцу капацитета 1250м³, аутоматска станица за хлорисање на прекидној комори „Салача“ и аутоматска станица за хлорисање „Дапсиће“. Ови објекти су повезани SCADA системом.

Табела бр.25 :Количина воде у водоснабдијевању

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Количина воде (1000м³)						
Подземна вода						
Површинска вода	6.938	6.938	6.938	7.726	7.726	7.726
Укупно	6.938	6.938	6.938	7.726	7.726	7.726
Количина испоручене воде(1000м³)						
Домаћинства	1.249	1.268	1.177	1.161	1.161	1.169

Индустрија	0.242	0.207	0.187	0.189	0.197	0.207
Укупно	1.491	1.475	1.364	1.350	1.358	1.376
Број регистрованих потрошача						
Физичка лица	8100	8184	8318	8378	8462	8594
Правна лица	740	761	767	772	785	812
Укупно	8840	8945	9085	9150	9247	9406

Извор: доо "Водовод и кланализација" Беране

У циљу одрживости система водоснабдијевања, неопходно је приступити смањењу губитака воде који су преко 50% (просјек на нивоу државе) за шта су потребна већа улагања у систем водоснабдијевања (неопходна замјена дотрајалих цјевовода и уградња мјерних инструмената свим потрошачима).

Како се у периоду великих падавина појављује повећана мутноћа, неопходно је направити студију о могућности уградње пречистача за питку воду на прекидној комори „Салача“.

Општина Беране је урадила идејни пројекат за повезивање „Ржаног врела“ капацитета око 150л/с. које би обезбиједило додатне количине питке воде за Беране и околна приградска насеља. На овом цјевоводу план је да се изгради и мала проточна хидроцентрала чиме би се осим за пиће вода искористила и за производњу електричне енергије.

13.2. УПРАВЉАЊЕ ОТПАДНИМ ВОДАМА

Канализациони систем је укупне дужине 19,8 км, и покрива град и дјелимично приградска насеља Берансело, Долац, Доње Луге и Пешца. Наведеним системом је обухваћено око 55% становника Берана. На канализациони систем је регистровано 5552 прикључака, од чега су 4827 код физичких лица, а 725 код правних лица. Већина домаћинства која нијесу прикључена на канализациони систем имају своје септичке јаме. Како у Општини Беране не постоји систем за пречишћавање отпадних вода, сва канализација се без икаквог третмана испушта у Лим (пет испуста) или друге мање водотоке. Потребно је наставити са ширењем канализационе мреже на приградска насеља (Лужац, Буче, Доње Луге...).

Током 2016. године започети су радови на изградњи „Постројења за пречишћавање отпадних вода“ као и изградњи 20 км канализационе мреже. Капацитет ППОВ је 20.000 еквивалент становника и очекује се да са радом почне у току 2019.године. Са завршетком овог пројекта и пуштањем у погон постројења за пречишћавање отпадних вода јавиће се проблем одлагања канализационог муља. На нивоу државе

не постоји стратегија управљања канализационим муљем, па се овом проблему мора приступити са посебном пажњом.

13.3. УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ

Настајање отпада зависи од степена индустријског развоја, животног стандарда и начина живота грађана, социјалног окружења, потрошње и осталих параметара једне локалне заједнице. У Црној Гори, управљање отпадом је у надлежности јединица локалне самоуправе, а сви послови сакупљања, транспорта и одлагања отпада организовани су у оквиру комуналних предузећа.

Законом о комуналним дјелатностима, Одлуком о организовању ДОО „Комунално“ Беране и Статутом, дефинисана је основна дјелатност Друштва, која се односи на индивидуалну и заједничку комуналну потрошњу.

Послови од посебног друштвеног интереса из области индивидуалне комуналне потрошње су:

1. Пружање услуга сакупљања, транспорта и одлагања отпада
2. Одржавање градских пијаца и пружање пијачних услуга
3. Одржавање градског гробља и градске капеле, и пружање погребних услуга
4. Одржавање склоништа за смјештај и заштиту напуштених и изгубљених паса и осталих напуштених животиња са подручја Општине Беране

Послови од посебног друштвеног интереса из области заједничке комуналне потрошње су:

1. Одржавање и уређење јавних површина на територији града,
2. Одржавање општинских путева (градске улице и улице у насељима, локални путеви)
3. Одржавање и чување привременог складишта (депоније отпада)
4. Одржавање склоништа за смјештај и заштиту напуштених и изгубљених паса и осталих напуштених животиња са подручја Општине Беране

Пружање услуга сакупљања, транспорта и одлагања отпада је од посебаног значаја, када је у питању јавни интерес. Пажње контејнера тј. сакупљање и одвоз отпада врши се редовно и у данима викенда. У појединим дјеловима градских и приградских насеља отворени контејнери од 5м³ замијењени су са одговарајућим затвореним контејнерима од 1,1м³ или сакупљањем отпада од домаћинстава комуналним возилима која саобраћају кроз насеља једном седмично (а по договору са представницима МЗ и грађанима), чиме је постигнут одговарајући квалитет услуга. Проширене су услуге сакупљања и одвоза отпада од домаћинстава из МЗ Доња Ржаница која досада није била покривена овим услугама, као и од домаћинстава у појединим засеоцима у мјесним заједницама Беранселу, Доцу, Лужцу и Пешцима,

тако да су домаћинства ових МЗ у потпуности обухваћена услугом сакупљања и одвоза отпада. Квалитет услуга је на завидном нивоу, иако се ове услуге врше са застарјелом механизацијом.

Број корисника услуга сакупљања и одвоза отпада у 2017. години којима је фактурисано за услуге сакупљања и одвоза отпада износио је: домаћинства – 6280 (2013.год. - 4930); правна лица – 647 (2013.год. – 625).

Проценат домаћинстава обухваћених услугом сакупљања и одвоза отпада износио је 71,76% (6280/8751), при чему су сеоска домаћинства обухваћена 33,36% (2919/8751), а градска 38,41% (3361/8751) од укупног броја домаћинстава у општини Беране.

На привременом одлагалишту отпада дневно се одложи од 22 до 25 тона чврстог отпада.

Редовна активност предузећа је и одржавање градског гробља, капеле, и пружања погребних услуга. Евидентан је проблем недостатка простора за даље ширење градског гробља, па је неопходно приступити налажење нове адекватне локације. У циљу унапређења услова пословања и повећања нивоа безбједности промет хране на пијацама, које су надлежности Комуналног предузећа неопходно је уредити и модернизовати пијачни простор.

Привремено складиште комуналног отпада

Активности на одређивању локације за привремено складиште комуналног отпада Општина Беране је започела у јуну 2014.год. Мјештани села Рујишта-МЗ Бубање су за те намјене понудили локацију “Рујишке лазе”. Како је поменута локација била у власништву државе, Општина је покренула процедуру код Владе Црне Горе за давање сагласности на коришћења исте. На основу захтјева Министарства финансија, Управа за шуме је констатовала да је локација у Рујиштима због својих карактеристика прихватљива за намјене привременог складиштења отпада, а Министарство одрживог развоја је доставило сагласност којом Општини Беране омогућава коришћење ове локације у тражене сврхе.

Сходно томе, донешена су следећа документа:

- Влада Црне Горе је донијела Одлуку о давању на привремено коришћење непокретности у својини Црне Горе Општини Беране, број 08-2114/4 од 16.10.2014.год.
- Скупштина Општине Беране је донијела Одлуку о одређивању локације за привремено складиштење комуналног отпада број 02-030-536 од 13.11.2014.год.

- Скупштина Општине Беране је усвојила Одлуку о изградњи локалних објеката од општег интереса број 02-030-593 од 11.12.2014.год.
- Агенција за заштиту животне средине је донијела рјешење којим се утврђују услови заштите природе за постављање, тј. грађење привременог складишта комуналног отпада на локацији “Рујишке лазе” број 02-УПИ-1812/6 од 23.12.2014.год.
- Општина Беране је издала урбанистичко- техничке услове број 07-351-705/1 од 13.01.2015.год., а пројектни задатак 01-031-181 од 29.01.2015.год.
- Скупштина Општине Беране је усвојила Одлуку о начину привременог складиштења комуналног отпада и условима заштите животне средине и здравља људи, број 02-030-158 од 02.04.2015.год.
- Грађевинска дозвола је издата рјешењем број 07-350-16/6 од 06.05.2015.год.

Привремено складиште неопасног грађевинског отпада

Општина Беране је започела активности на одређивању локације за складиштење неопасног грађевинског отпада, сходно законској обавези.

Санација привременог одлагалишта „Васове воде“

У току је санација привременог одлагалишта отпада „Васове воде“, које изводи Дирекција јавних радова. Санација се одвија у двије фазе. У првој фази је под контролу стављен Лучки поток при чему је спријечена опасност од отицања отпадних вода у Лим. Друга фаза обухватила је измјештање дијела отпада, чиме се спријечило његово урушавање. Затим су кроз тијело депоније спроведене цијеви за одвод евентуално створеног метана који настаје разградњом органског отпада. Потом је урађен непропусни слој, којим је обухваћено цијело тијело депоније, дренажа за површинске воде, површина је насута шљунком и слојем земље који ће се култивисати.

Пројекат изградње рециклажног дворишта са сортирницом

Општина Беране озбиљно улази у причу о селективном одлагању отпада и већ смо у сарадњи са Министарством одрживог развоја и туризма обезбиједили главни пројекат. У току је процес издавања грађевинске дозволе. Објекат ће се градити у склопу Индустијске зоне на Рудешу.

Рециклажно двориште са сортирницом ће садржати линију за секундарну селекцију корисних компоненти мјешовитог отпада, пресу за компресовање (балирање) секундарних сировина, привремено складиште за издвојене и балиране секундарне

сировине, дио за привремено складиштење довежених и издвојених посебних врста отпада.

Пројекат изградње трансфер станице за општине Беране и Андријевицу

У Беранама је, сходно Државном плану управљања отпадом, планирана изградња трансфер станице за општине Беране и Андријевица.

Трансфер станица је технолошка цјелина за пријем, сабијање, пресовање и одлагање комуналног отпада у транспортне роло контејнере до одношења на регионалну депонију.

Технологија рада трансфер станице за претовар неселектованог (мијешаног) комуналног отпада је флексибилна у погледу пријема количине отпада, с обзиром на дневну неравномјерност сакупљених количина, која зависи од низа фактора (сезонских утицаја, временских прилика, празника итд).

У оквиру првог позива Програма прекограничне сарадње Црне Горе и Албаније 2014.- 2020.г, Општина Беране као главни апликант и њени партнери: ВИС Албанија, Општина Малеси е Мадхе и Каритас Црне Горе потписали су споразум о додјели средстава који се односе на имплементацију пројекта Зелена острва. Пројекат се бави заштитом животне средине и спроводиће се 30 мјесеци, а уговор је потписан у априлу 2018. године. Укупна вриједност пројекта је 469.816,92 €. Циљ пројекта је побољшање система управљања отпадом у циљним подручјима, смањење загађења и јачање капацитета јавних институција за адекватно сакупљање отпада у општинама Беране и Малеси е Мадхе.

Надоградња и унапређење система управљања отпадом у региону, иновације у селективном систему отпада, набавка савремене опреме и едукација грађана о значају и користима рециклаже је начин увођења добрих пракси и стандарда међународног карактера.

Иако је Државним планом управљања отпадом за период 2015 – 2020 планирана изградња Регионалног центра за управљање отпадом у Бијелом Пољу за цијели Сјевер, па самим тим и Беране, активности у том правцу нијесу ни започете. Стога се и у Беранама, као и у осталим општинама Сјевера, комунални отпад одлаже на привременом складишту, сходно релевантном Закону. Значајна удаљеност привременог складишта отпада изискује велике трошкове горива и амортизације, као и издатке за одржавање привременог складишта отпада. Након стављања у функцију Рециклажног дворишта са сортирницом, дио отпада ће се издвајати, те ће се и на локацију Рујишке лазе одлагати мање количине комуналног отпада. Општина Беране је започела

активности на одређивању локације за складиштење неопасног грађевинског отпада, сходно законској обавези. Потрбно је одредити локацију за сточно гробље. Знатан дио опреме комуналног предузећа је застарио и неопходна је набавка савремене опреме и комуналних посуда, што се очекује од пројекта прекограничне сарадње са Албанијом.

13.4. ОДРЖАВАЊЕ ПУТЕВА

Редовно одржавања путева и улица на подручју општине Беране спроводи доо „Агенција за изградњу и развој Берана“. Радови се изводе у складу са потребама мјесних заједница, планом рада и определијељеним буџетским средствима. На основу годишњег плана рада се врше интервенције и санациони радови на макадамским путевима на подручју општине.

Радови на одржавању путева и улица у току зимске службе обухватају радове на чишћењу снијега и посипање соли на локалним и макадамским путевима у укупној дужини од око 360 км као и на градским улицама у дужини од око 20 км. Чишћење снијега, на назначеним путним правцима, се врши у више временских интервала у зависности од висине снијежног покривача. Изводе се и интервенције на захтјев грађана и представника мјесних заједница.

На подручју општине Беране је евидентирано

- Укупно 939,9 км локалних, категорисаних и некатегорисаних путева од чега су:
  - локални путеви око 331,7 км (179 км са асфалтним застором+152,7 км са земљаним или туцаничким коловозним застором);
  - некатегорисани путеви у општој употреби имају дужине од око 470 км ;
  - путеви у општој употреби који нијесу евидентирани у општинској Одлуци о путевима а на терену постоје, имају дужине од око 138,2 км.
- Укупно 20 км градских улица (улице у градској зони)
- Укупно око 35 км магистралних путева (дио маг.пута М2)
- Укупно око 31,5 км регионалних путева (дио рег.путних праваца Р2,Р20.).²²

Одржавање градских улица, локалних, категорисаних, некатегорисаних и путева у општој употреби је у надлежности општинске „ Агенција за изградњу и развој

²² ДОО „Агенција за изградњу и развој Берана“

Берана,, доо. Одржавање дјелова магистралних и регионалних путева је у надлежности државних дирекција.

Асфалтерски радови , који се изводе у току редовног одржавања, се могу подијелити у три групе радова и то:

- Асфалтирање саобраћајница и локалних путева- санација и модернизација постојећих локалних путева и улица на подручју општине Беране.
- Асфалтерски радови на санацији оштећења на коловозу („ударне рупе,,) се изводе радном снагом и механизацијом којом располаже Агенција за изградњу и развој.
- Асфалтерски радови изведени у сарадњи са надлежним државним дирекцијама.

У оквиру редовних активности Агенције за изградњу и развој Берана врши се уградња цјевастих пропуста на локалним и макадамским путним правцима на подручју општине. Уградња цијеви је вршена на основу захтјева мјесних заједница и потреба редовног одржавања.

13.5. ОДРЖАВАЊЕ ЈАВНЕ РАСВЈЕТЕ

У оквиру редовних активности Агенције за изградњу и развој Берана врши се редовно одржавање уличне расвјете на постојећим правцима, замјена постојећих свјетиљки новим и економичнијим свјетиљкама, уградња на новим линијама и израда нових линија уличне расвете.

На подручју општине Беране постоји евидентирано 74,5 км уличне расвјете са укупним бројем свјетиљки од око 1655 комада²³. Изградња нових праваца се врши на основу годишњег плана рада у оквирима планираних финансијских средстава. За редовно одржавање и израду нових праваца врши се набавка потребног електро материјала у тендерском поступку (јавни позиви), а уградњу врши стручна радна снага којом располаже Агенција за изградњу и развој Берана.

14. АДМИНИСТРАТИВНИ КАПАЦИТЕТИ

14.1. ПРОСТОРНО-ПЛАНСКА И СТРАТЕШКА ДОКУМЕНТА ОПШТИНЕ БЕРАНЕ

Просторно урбанистички план општине Беране (у даљем тексту ПУП) је основни документ просторног уређења који разрађује начела просторног уређења и утврђује циљеве просторног развоја те подјеле на центре, планске цјелине и зоне, свеобухватну заштиту, кориштење и намјену цјелокупног простора. ПУП је најважнији плански документ у хијерархији локалних планских докумената који обухвата цјелокупан простор општине и основни је развојни документ на основу

²³ ДОО „Агенција за изградњу и развој Берана“

којег су донешени плански документи нижег реда. Просторни урбанистички план Беране до 2020.године (ПУП) усвојен је 2014.године („Сл.лист ЦГ”-Општински прописи број 35/14), а површина општине Беране по ПУП-у из периода усвајања је 674,97 км² заједно са Општином Петњица. По подацима Управе за некретнине, добијеним након разграничења двије општине, површина Општине Беране је 506,288км².

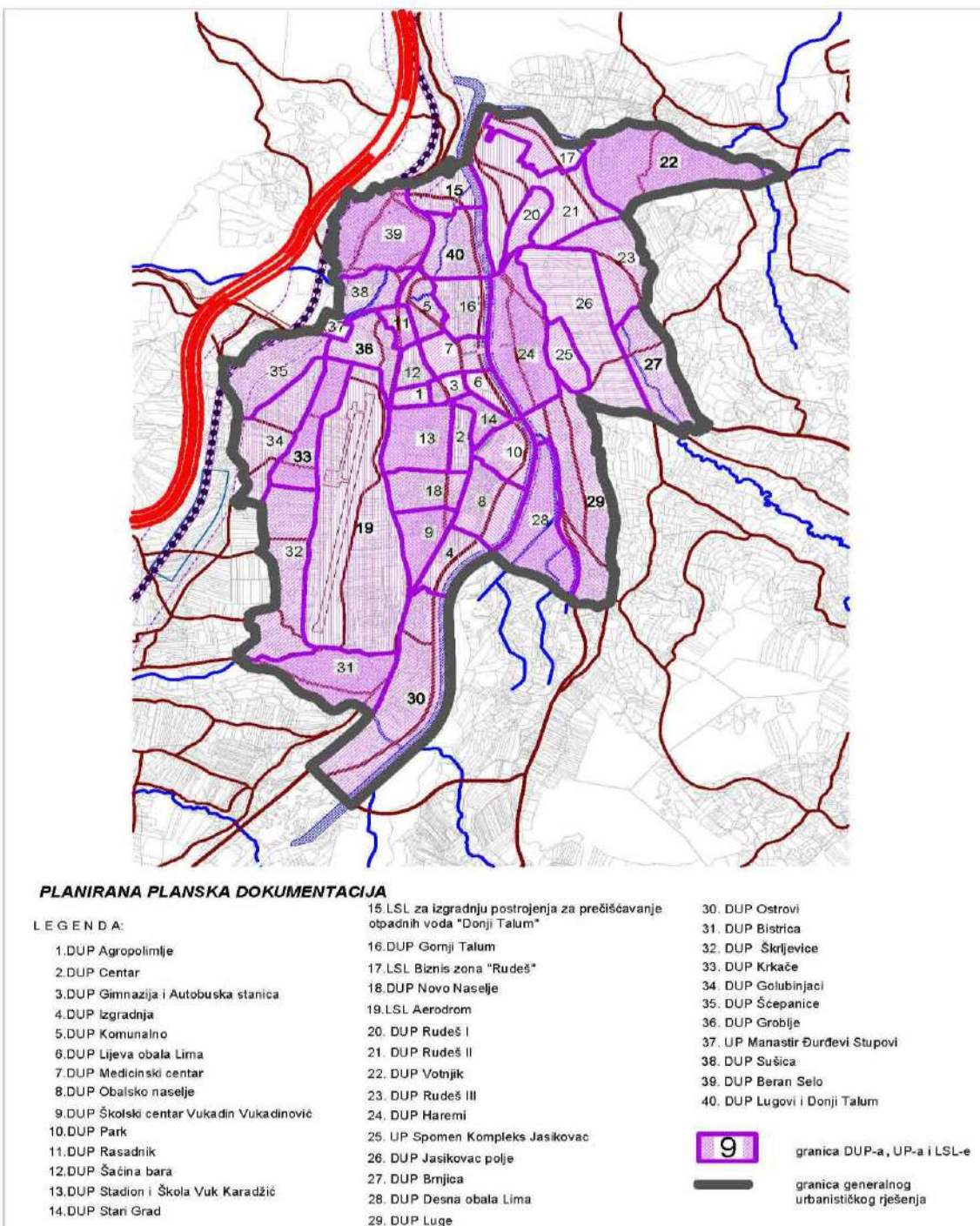
Доношењем Просторно урбанистичког Плана општине створили су се предуслови за рационално и намјенско кориштење простора и дефинисање праваца развоја, као и израда локалних планских докумената у складу са смјерницама из ПУП-а. ПУП-ом је дефинисано да се простор општине ближе планира односно уређује доношењем локалних планских докумената и то 35 ДУП-ова, 3 ЛСЛ-је и 2 УП-а. Планским документима је предвиђена генерална урбанистичка разрада, која је одређена за развој у грађевинско земљиште у површини од 997,79 ха, а остала површина је просторна разрада у којој је само дио у насељима намјењен за градњу.

Општина Беране је административно подијељена на 34 КО, 46 Насеља (5 градских насеља, 6 приградских насеља и 35 сеоских насеља). *Преглед Насеља и катастарских општина* дат је у Табели бр. у Прилогу. Приказана подјела је преузета из важећг ПУП-а Беране (Сл.лист ЦГ-општински прописи бр.35/14).

У захвату општине Беране а у складу са ПУП-ом је извршена подјела на урбанистичку разраду и просторну разраду. Урбанистичка разрада је зона за коју је предвиђено доношење планова нижег реда (ДУП-ова) и зона предвиђена за опремање грађевинског земљишта. Просторна разрада је зона за коју није предвиђено доношење ДУП-ова осим у случајевима појединачних инвестиција и значајнијих објеката за које је могуће донијети Планове.

У урбанистичкој разради је планирано 40 детаљних урбанистичких планова у укупној површини од 9 977 970m²(997,79ха). Укупно је урађено 671,32 ха планских документа, од тога 99,79 ха планова ван урбанистичке разраде, а 571,53 ха планова у оквиру урбанистичке разраде. Донешена планска документа у ранијем периоду дата су у Прилогу, табела бр.8.

График бр. 5: Извод из планске документације

14.2. АДМИНИСТРАТИВНИ КАПАЦИТЕТИ – ЛОКАЛНА САМОУПРАВА

У складу са Законом о локалној самоуправи, успостављена је функционална структура локалне самоуправе за подручје општине Беране. Законодавну власт на локалном нивоу чини Скупштина. На челу извршне власти налази се Предсједник општине који именује потпредсједнике, менаџера и главног администратора. Следи опис структуре локалне самоуправе, са јавним предузећима.

Општина има 7 секретаријата и то:

- Секретаријат за општу управу и друштвене дјелатности;
- Секретаријат за финансије и економски развој;
- Секретаријат за планирање и уређење простора;
- Секретаријат за комунално-стамбене послове и саобраћај;
- Секретаријат за пољопривреду, туризам, водопривреду и заштиту животне средине;
- Секретаријат за инспекцијске послове;
- Секретаријат за спорт, културу, омладину и сарадњу са НВО.

Општина има и Дирекцију за имовину и Управу за наплату локалних јавних прихода.

У општини Беране постоји 5 служби и то:

- Комунална полиција,
- Информациони центар,
- Служба заштите,
- Агенција за инвестиције и развој,
- Служба за унутрашњу ревизију.

Као посебне службе постоје:

- Служба предсједника општине,
- Служба за заједничке послове,
- Служба менаџера и
- Служба главног администратора.

Јавне установе и предузећа чији је оснивач Општина су :

- ЈУ "Дневни центар за дјецу и омладину са тешкоћама и сметњама у развоју",
- ЈУ „Полимски музеј“,
- ЈУ „Центар за културу“,
- ДОО „Спортски центар“,
- ДОО „Водовод и канализација“,
- ДОО „Комунално“ и
- Туристичка организација.

Грађанска партиципација на локалном нивоу је посебно важна, јер се она тиче утицања на процесе који се најдиректније односе на њихов свакодневни живот, рјешавање постојећих проблема и препознавање потреба. Општина Беране посредством онлајн портала odbornik.me настоји да повеже грађане са одборницима у локалној самоуправи као њиховим легитимно изабраним представницима. Овај

портал омогућује грађанима да на лакши начин, употребом нових технологија комуницирају са одборницима и на тај начин директно учествују у процесима доношења одлука, креирања политика али и позивања локалних власти на већи степен одговорности и отворености у свом раду.

У циљу његовања добросудсједских, међуопштинских и регионалних односа, Општина Беране је потписник великог броја споразума о сарадњи и братимљењу. Општина Беране је град побратим са градом Терамо и градском општином Чукарица од 1985.год, са општином Пећ од 1998.,са Костромским рејоном од 2005.год, са општином Esch-sur-Alzette из Луксембурга од 2009.год, општином Завидовићи од 2011., општином Ћили из Турске од 2012.год, општином Дуделанж из Луксембурга од 2012.год, са градом Суботица од 2013.год,са општином Старо Нагоричане од 2015.год, општином Врњачка Бања од 2016.год, са општином Адана –Караисали од 2016.год.

Интернет презентација

Општина Беране има своју званичну интернет презентацију на адреси <http://www.berane.me/> На њој се могу наћи основни подаци о самој општини, локалној самоуправи, туризму, стратешким плановима развоја у општини и др. На презентацији се могу прочитати и најновије вијести од значаја за општину, преузети релевантни документи, фотографије и видео записи у електронској форми, а омогућен је и контакт путем електронске поште са надлежнима у Општини.

Општина Беране посебну пажњу посвећује представљању Општине у јавности, информисању грађана и сарадњи са медијима, што својим свакодневним активностима омогућава Биро за односе са јавношћу, организациона јединица у Служби председника.

У циљу тачног информисања јавности и побољшања комуникације са грађанима и осталом заинтересованом јавношћу, пласирају се информације и на званичну Фејсбук страницу општине Беране и правовремено се достављају представницима медија у Беранама и Црној Гори.

Локална самоуправа као радовну активност спроводи едукацију запослених, али ради јачања капацитета локалне самоуправе потребно је успоставити систем електронске кадровске евиденције. Препознаје се потреба за едукацијом запослених за планирање и управљање пројектним циклусом. Сарадња са НВО је на задовољавајућем нивоу, али се може и даље унапређивати, посебно кроз доношење и реализацију локалних акционих планова, као што је Локални акциони план за младе, Локалног програма за развој културе, Локални акциони план са особе са инвалидитетом и сл.

Ради што боље доступности услуга, које пружа локална самоуправа, грађанима и правним лицима, потребно је успоставити систем електронске управе у општинским органима.

14.3. БУЏЕТ ОПШТИНЕ

Табела бр.26: Буџет Општине Беране

Буџет (€)	2014	2015	2016	2017	2018
Планирани укупни	6.175.230,67	11.064.800,00	6.939.927,00	7.627.089,00	9.162.747,00
Планирани оперативни	5.247.080,67	10.094.700,00	6.311.995,00	6.861.950,00	8.239.615,00
Планирани капитални	928.150,00	970.100,00	627.932,00	765.139,00	923.132,00
Остварени оперативни	5.225.014,33	9.456.307,34	5.740.641,88	7.762.645,02	7.638.643,03
Остварени капитални	766.266,62	810.340,55	521.707,83	509.243,70	378.763,38
Остварени Укупни	5.991.280,95	10.266.647,89	6.262.349,71	8.271.888,72	8.047.406,41

Извор: Секретаријат за финансије и економски развој, Општина Беране

15. РЕАЛИЗАЦИЈА СТРАТЕШКОГ ПЛАНА РАЗВОЈА ОПШТИНЕ БЕРАНЕ 2012- 2017. ГОДИНЕ

Стратешки план развоја општине Беране за период 2012-2017. година, усвојен је на сједници Скупштине Општине одржаној 12. јуна 2012.године. Планом су дефинисана 4 приоритета:

- Јачање административних капацитета и развој људских реурса;
- Убрзани економски развој кроз унапређење пословног амбијента, чиме ће се створити позитивна клима за привлачење директних инвестиција;
- Развој јавне инфраструктуре уз поштовање принципа одрживости, енергетске ефикасности и очувања животне средине;
- Унапређење квалитета живота и заштита животне средине.

Анализа реализованих активности је припремљена на основу годишњих извјештаја о реализацији СПР, које су општине дужне да достављају Министарству економије у складу са Законом о регионалном развоју.

У циљу постизања статешког циља (визије) општине Беране до 2017. године дефинисани су приоритети и мјере, које су представљене кроз пројекте. Стратегијом је предвиђена реализација 80 пројеката.

Резултати анализе су показали да:

Од укупно планираних 80 пројеката, није реализовано 36 пројеката. Остали пројекти имају статус реализовани, у току или су редовна активност (57%).

Један број пројеката који нијесу реализовани, планирани су за територију општине Петњица. Укупна вриједност реализованих пројеката износи 17,218,098.35 еура²⁴.

Највећи број нереализованих пројеката односи се на приоритет 3- Развој јавне инфраструктуре уз поштовање принципа одрживости, енергетске ефикасности и очувања животне средине и приоритет 4- Унапређење квалитета живота и заштита животне средине.

Као редовна активност континуирано се спроводио велики број пројеката у оквиру сва четири приоритета. Статус „у току“ имају вишегодишњи пројекти који се реализују фазно, или из донаторских средстава и у сарадњи са државним институцијама.

Преглед Статуса реализације пројеката из Стратешког плана 2012-2017. године дат је у табели бр.9 у Прилогу.

Анализа је обухватила ефекте реализованих активности на основу два главна индикатора за праћење развоја општина у складу са Законом о регионалном развоју (Индекс развијености и Индекс конкурентности), као и основних социо-економских показатеља доступних на локалном нивоу.

Показатељ степена конкурентности у посматраном периоду за општину Беране показује да није дошло до промјене степена конкурентности већ је остао на истом нивоу.

Табела бр.27: Упоредни приказ индекса конкурентности ЈЛС (ИК 2013-2015 и ИК 2009-2011)

Јединица локалне	Индекс конкурентно	Степен конкурентно	Индекс конкурентно	Степен конкурентно	Промјене у индексу	Промјене у степену
---------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------

²⁴ За реализацију пројеката уложено је и више средстава од наведеног износа, али локална управа не посједује податке о средствима за поједине пројекте које су финансирали (реализовали) државни органи, приватни сектор и остали донатори. Одређене пројекте је финансирало или реализовало ресорно министарство, као и пољопривредници, из којег разлога Општина нема податке о улагањима

самоупра ве	сти 2012-2014	сти 2012-2014	сти 2009-2011	сти 2009-2011	конкурентно сти	конкурентно сти
Беране	66,8	18	66,6	18	0,16	

Извор: Министарство економије

Степен конкурентности се утврђује на основу индекса конкурентности који представља трогодишњи просјек показатеља пословног окружења и пословног сектора, који се израчунава на основу анализе квалитативних и квантитативних података на нивоу јединице локалне самоуправе.

Према индексу развијености јединица локалне самоуправе, општина Беране заузима 14. мјесто и припада групи мање развијених општина.

Табела бр. 28: Упоредни приказ индекса развијености (ИР 2013-2015 и ИР 2009-2011)

Јединица локалне самоуправе	Индекс развијености 2013-2015 (Црна Гора=100)	Степен развијености ЈЛС 2013-2015	Индекс развијености 2010-2012 (Црна Гора=100)	Степен развијености ЈЛС 2010-2012	Промјене у индексу развијености	Промјене у степену развијености
Беране	65,55	14	60,08	16	5,47	+2

Извор: Сл.лист ЦГ бр.82/2016

Индекс развијености ЈЛС представља просјечно пондерисано одступање стандардизованих вриједности основних показатеља од националног просјека. Показатељи који улазе у састав индекса развијености израчунати су на основу података у периоду од три године које претходе поступку оцјењивања и то су: стопа незапослености, доходак ЈЛС per capita, буџетски приходи ЈЛС (сопствени и законом уступљени) per capita, стопа раста становништва и стопа образовања становништва на нивоу ЈЛС. Иако је у посматраном периоду дошло до промјене индекса развијености, јер је повећан за 5,47% општина Беране је и даље остала у трећој групи и спада у мање развијене општине у Црној Гори.

СВОТ АНАЛИЗА

Анализа је резултат рада учесника радионица, преставника релевантних институција и компетентних појединаца у општини, и то представља збирни исказ њиховог виђења постојећег стања.

ШАНСЕ	ПРИЈЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> - Доступност образовања - Могућност социјалне инклузије рањивих категорија друштва - Културна сарадња са дијаспором - Доступност фондова ЕУ - Могућност за јачање партнерства на локалном нивоу - Трајно рјешавање стамбеног питања расељених и интерно расељених лица (МНЕ4) - Истраживања за валоризацију археолошких налазишта 	<ul style="list-style-type: none"> - Несразмјерна насељеност урбаних и руралних насеља - Низак проценат становништва у руралном подручју - Депопулација - Миграције младих људи - Негативан природни прираштај - Висока стопа незапослености - Неповољна старосна структура незапослених лица - Неусклађеност образовног система са потребама тржишта - Раст процената лица у стању социјалне потребе

ЕКОНОМСКО-ПРОИЗВОДНИ СИСТЕМ

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> - Резерве мрког угља и осталих минералних сировина - Хидропотенцијал - Шумско богатство - Уређена планска документација, урбанистички планови ДУП - Природни потенцијали за развој туризма - Пословна зона Рудеш (дефинисана индустријска зона) - Постојање малих и средњих предузећа - Подстицајне мјере за развој предузетништва на 	<ul style="list-style-type: none"> - Одлив радне снаге - Недовољна опремљена инфраструктура у бизнис зони - Непостојање јединственог туристичког производа - Недовољна повезаност понуде у сектору туризма и пољопривреде - Непостојање прерађивачких капацитета (финализација производа) - Недовољна искоришћеност природног богатства - Уситњеност пољопривредних посједа - Слаба примјена савремених агротехничких мјера

<p>локалном и државном нивоу</p> <ul style="list-style-type: none"> - Постојање Регионалног бизнис центра са бизнис инкубатором - Подстицајне мјере локалне самоуправе кроз агробуџет 	<ul style="list-style-type: none"> - Недостатак стратешких инвеститора - Отежано добијања концесија за индивидуалне дрвопрерађиваче - Недовољно обучена радна снага - Недостатак радног искуства домаће радне снаге - Недостатак туристичке инфраструктуре - Лоша сеоска инфраструктура - Неконкурентност предузећа за излазак на тржиште
<p>ШАНСЕ</p>	<p>ПРИЈЕТЊЕ</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Могућност успостављања приватно – јавног партнерства - Програм подстицаја и развоја кластера 2017-2020. - Повољан географски положај - Постојање услова за развој планинског туризма - Богато културно – историјско наслеђе (туристички потенцијал) - Богатство природних туристичких мотива - Неискоришћени потенцијали руралног подручја за бављење пољопривредом и органском производњом. 	<ul style="list-style-type: none"> - Неуједначена развијеност између региона у Црној Гори - Нерационално експлоатисање природног богатства (шуме, ријеке...) - Претјерано централизован систем - Неконкурентност домаћих пољопривредних произвођача - Неуспјешна приватизација друштвене имовине - Лоша кредитна подршка (високе камате) - Лоша пореска политика (високе пореске стопе за послодавце) - Постојање сиве економије
<p>САОБРАЋАЈ, ТЕЛЕКОМУНИКАЦИЈЕ И ЕНЕРГЕТИКА</p>	
<p>СНАГЕ</p>	<p>СЛАБОСТИ</p>

- Развијена путна инфраструктура на локалном нивоу (категорисани и некатегорисани путеви)
- Добра повезаност локалних путева који се везују за градско језгро
- Регулисано паркирање у градској зони
- Добра електро-енергетска инфраструктура
- Добро снабдијевање електричном енергијом
- Постојање одговарајуће инфраструктуре за бежични интернет и АДСЛ
- Доступност оператера за фиксну и мобилну телекомуникацију

- Лош квалитет некатегорисаних путева
- Ограниченост буџетских средстава за унапређење путне инфраструктуре
- Лоша путна инфраструктура према катунима
- Ограничена буџетска средства за одржавање и унапређење јавне расвјете
- Недостатак материјалних и административних капацитета за спровођење пројеката енергетске ефикасности
- Слаба примјена нових технологија

ШАНСЕ

ПРИЈЕТЊЕ

- Повољан географски положај
- Развијена мрежа регионалних и магистралних путева
- Започета изградња пута Беране-Јеловица-Колашин и Беране-Петњица
- Планиран наставак изградње аутопута
- Могућност реконструкције аеродрома
- Коришћење обновљивих извора енергије

- Неконтролисано коришћење локалних путева (транспорт дрвне грађе)
- Непроналажење инвеститора за унапређење инфраструктуре
- Непроналажење стратешког партнера за валоризацију обновљивих извора енергије

ЖИВОТНА СРЕДИНА

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> - Географски положај (могућност ширења) - Постојећа просторно-планска документација - Пољопривредно земљиште - Богат биодиверзитет - Биомаса као енергент - Развијена дистрибутивна мрежа за водоснабдијевање - Постојање привременог складишта комуналног отпада „Рујишке лазе“ - Санирано привремено одлагалиште „Васове Воде“ 	<ul style="list-style-type: none"> - Неадекватно управљање отпадним водама - Непостојање потребне инфраструктуре за управљање чврстим отпадом и отпадним водама - Застарјела опрема и механизација за сакупљање комуналног отпада - Губици у водоводној мрежи - Повећана мутноћа питке воде у кишном периоду - Непостојање канализационе мреже у приградским насељима - Недовољно развијена еколошка свијест грађана - Непостојање складишта грађевинског отпада

ШАНСЕ	ПРИЈЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> - Фондови ЕУ - Коришћење обновљивих извора енергије - Унапређење управљања шумским ресурсима - Завршетак радова на постројењу за пречишћавање отпадних вода и канализационе мреже - Завршетак радова на пројекту водоснабдијевања - Изградња рециклажног дворишта са сортирницом 	<ul style="list-style-type: none"> - Недовољно контролисана сјеча шума - Недовољно контролисана експлоатација шљунка и пијеска - Угрожен биодиверзитет на ријекама на којима раде минихидроцентрале - Нерегулисано корито ријеке Лим - Елементарне непогоде - Недостатак финансијских средстава

АДМИНИСТРАТИВНИ КАПАЦИТЕТИ

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> - Усвојена просторно – планска документација - Постојање технологије 	<ul style="list-style-type: none"> - Слаби капацитети за припрему ЕУ пројеката - Инертност запослених за усвајање

<p>за унапређење пружања услуга грађанима(СМС модул, web сајт Општине,)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Онлајн портал odbornik.me - Постојање Грађанског бироа у циљу унапређења пружања услуга грађанима - Донешене одлуке у циљу подстицања предузетништва - Побратимске општине и градови 	<p>нових знања и вјештина</p> <ul style="list-style-type: none"> - Недовољна укљученост грађана у процесу доношења одлука - Непостојање система електронске кадровске евиденције - Непостојање регистра општинске имовине - Непостојање локалних акционих планова
--	---

ШАНСЕ

ПРИЈЕТЊЕ

<ul style="list-style-type: none"> - Усавршавање кадрова у разним областима из надлежности локалне самоуправе - Подстицање укључивања грађана у процесу доношења одлука - Јачање сарадње са НВО - Подстицање међуопштинске и прекограничне сарадње - Увођење електронске управе 	<ul style="list-style-type: none"> - Низак фискални капацитет - економска криза - неповољна старосна структура запослених
--	--

ОПШТИ ЦИЉ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ БЕРАНЕ

Постигнут бољи квалитет живота за све грађане Берана, унапријеђена инфраструктура, развијена привреда и пољопривреда, валоризовани природни ресурси и туристички потенцијали уз поштовање принципа одрживог развоја

СПЕЦИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ СА ПРИОРИТЕТИМА

I Специфични стратешки циљ: Унапређење јавне инфраструктуре

II Специфични стратешки циљ: Подстицање економског развоја и јачање конкурентности привреде

III Специфични стратешки циљ: Заштита животне средине и одрживо управљање природним ресурсима

IV Специфични стратешки циљ: Јачање административних капацитета и развој људских ресурса

I Специфични стратешки циљ: Унапређење јавне инфраструктуре

Приоритет 1: Унапређење и развој саобраћајне инфраструктуре

1. Изградња ауто-пута Бар Бољаре (дионица Матешево- Бољаре)
2. Изградња регионалног пута Беране-Лубнице- Јеловица
3. Изградња регионалног пута Беране – Петњица
4. Изградња регионалног пута Лубнице – Мојковац (у току је израда идејног пројекта)
5. Реактивација аеродрома
6. Редовно и инвестиционо одржавање локалних путева у градском и приградском подручју
7. Унапређење градских саобраћајница
8. Изградња моста на Лиму у Харемима
9. Изградња моста преко Лима на заобилазници
10. Изградња моста на Лиму, МЗ Штитари- Пода
11. Изградња приградских саобраћајница ДУП-а Бистрица и Острови

Приоритет 2: **Унапређење градске инфраструктуре**

12. Реконструкција трга 21. јул
13. Изградња нове зграде ЈУ Центар за културу
14. Реконструкција постојеће зграде Центра за културу
15. Реконструкција фасада у ужем градском језгру
16. Изградња дома за стара и изнемогла лица
17. Изградња зграде за лица са инвалидитетом 27+
18. Реконструкција и одржавање објеката локалне самоуправе
19. Редовно и инвестиционо одржавање електро мреже за потребе уличне расвјете
20. Реконструкција старе хале спортова
21. Реконструкција западне трибине градског стадиона
22. Постављање рефлектора на градском стадиону
23. Реконструкција атлетске стазе на градском стадиону
24. Реконструкција стадиона малих спортова
25. Уређење спортских полигона и изградња нових у МЗ (набавка мобилијара)
26. Изградња ЦИТЕС центра са зоолошким вртом
27. Уређење Његошевог трга
28. Изградња новог вртића
29. Улагање у школске објекте

Приоритет 3: **Изградња комуналне инфраструктуре**

30. Реконструкција градске капеле са уређењем паркинг простора
31. Уређење новог градског гробља
32. Изградња паркинг гараже
33. Уређење парковских површина предвиђених планским документом
34. Уређење спомен-парка Јасиковац
35. Изградња отвореног градског базена

Приоритет 4: **Унапређење водоснабдијевања**

36. Проширење и реконструкција постојеће водоводне мреже
37. Замјена дотрајалих цјевовода и уградња мјерних инструмената свим потрошачима
38. Обезбјеђивање додатних количина воде за извориште Мечија раван за водовод Дапсиће-Полица
39. Обезбјеђивање додатних количина воде за извориште Ржани Поток
40. Уградња пречистача ради смањења мутноће питке воде на прекидној комори Селача

41. Уградња хлоринаторских станица на сеоским водоводима

II Специфични стратешки циљ: Подстицање економског развоја и јачање конкурентности привреде

Приоритет 1: Унапређење пословног амбијента за раст и развој привредних активности

- 42. Успостављање јединственог система нефинансијске подршке бизнису
- 43. Подршка кластерима
- 44. Развој и промоција бизнис зона
- 45. Инфраструктурно уређење бизнис зоне
- 46. Развој дрвопрерађивачке индустрије и стварање производа са вишим степеном обраде

Приоритет 2: Унапређење пољопривреде и руралног развоја

- 47. Изградња сточне пијаце
- 48. Изградња водовода у руралним подручјима
- 49. Инвестиције у физички капитал на пољопривредним газдинствима
- 50. Анализа потреба и могућности за изградњу иригационих система
- 51. Подстицање прехранбене производње са органским и заштићеним географским поријеклом
- 52. Формирање и развој агрокооператива
- 53. Формирање откупног центра пољопривредних производа

Приоритет 3: Развој туризма и валоризација културне баштине

- 54. Израда урбанистичких пројеката на Бјеласици (територија општине Беране) за развој туристичких еко-етно катуна/насеља
- 55. Израда плана посебне намјене Локве
- 56. Мјере ревитализације катуна, развој туристичких еко-етно села, пољопривредних катуна
- 57. Израда урбанистичког пројекта Манастира Ђурђеви ступови
- 58. Укључивање домаћих пољопривредних производа у туристичку понуду
- 59. Повезивање културне и туристичке понуде
- 60. Унапређење осталих видова туризма (планински бициклизам, лов, риболов,агротуризам).
- 61. Унапређење промоције града кроз организацију манифестација
- 62. Израда студије заштите културних добара
- 63. Конзервација предмета из фондова музејских збирки
- 64. Уређење изложбеног простора музеја

- 65. Оснивање телевизије Беране
- 66. Реконструкција куће Војводе Гавра Вуковића
- 67. Реконструкција зграде Полимског музеја (Дома трезвености)
- 68. Изградња моста на Лиму код манастира Урошевица

III Специфични стратешки циљ: Заштита животне средине и одрживо управљање природним ресурсима

Приоритет 1: Успостављање система управљања отпадом и отпадним водама

- 69. Изградња рециклажног дворишта са сортирницом
- 70. Изградња постројења за пречишћавање отпадних вода и проширење примарне и секундарне канализационе мреже
- 71. Изградња постројења за коришћење канализационог муља
- 72. Пројекта „Зелена острва“
- 73. Трансфер станице за претовар неселективног комуналног отпада

Приоритет 2: Заштита и коришћење природних ресурса у складу са принципима одрживог развоја

- 74. Подизање еколошке свијести грађана
- 75. Израда програма заштићених подручја са јединственим природним одликама
- 76. Изградња обала утврде на ријеци Лим у циљу заштите од поплава
- 77. Регулација корита ријеке Лим са притокама
- 78. Подстицање пошумљавања
- 79. Изградња малих хидроелектрана на градском водоводу
- 80. Топлификација града
- 81. Израда елабората геомеханике за локације клизишта

IV Специфични стратешки циљ: Јачање административних капацитета и развој људских ресурса

Приоритет 1: Јачање капацитета локалне самоуправе

- 82. Унапређење система електронске писарнице са органима рјешавања
- 83. Успостављање система е-управе
- 84. Успостављање система електронске кадровске евиденције
- 85. Формирање регистра општинске имовине
- 86. Формирање регистра електронске евиденције предмета
- 87. Едукација запослених у локалној самоуправи

88. Доношење локалних акционих планова (ЛАП за културу, ЛАП за младе, ЛАП за ОСИ....)

Приоритет 2: Унапређење међуопштинске и регионалне сарадње

Процес приступања Црне Горе Европској унији пружа Општини Беране шансу за успостављањем међуопштинских и регионалних партнерстава аплицирањем за средства разних донаторских фондова. Општина Беране је кроз имплементацију претходних пројеката успоставила значајна партнерства са којима ће наставити сарадњу и у наредном петогодишњем периоду.

16. РЕАЛИЗОВАНИ И ЗАПОЧЕТИ ПРОЈЕКТИ У 2018. ГОДИНИ

Р. бр.	Назив пројекта	Учешће Општине Беране	Учешће Дирекције јавних радова, осталих државних органа, ЕУ фондова и донатора	Укупно	Степен реализације
1.	Изградња постројења за пречишћавање отпадних вода и проширења примарне и секундарне канализационе мреже	3.042.968,59 € (план)	8.518.569,14€ (ЕУ фондови)	11.561.537,73€	У току
2.	Наставак заобилазнице са кружним током	Израда идејног пројекта и расвјете (Агенција за изградњу и развој)	295.261,85€	295.261,85€	Завршен
3.	Регионална сточна пијаца	38.673,44€ (плаћено) 3.500,00€ (план 2018)	238.600,95€	242.100,95€	У току
4.	Санација депоније Васове воде	-	662.426,64€	662.426,64€	У току
5.	Спортска хала	Израда идејног пројекта, земљиште, уређење	4.925.718,84€ (Уплате реализоване током више година)	4.925.718,84€	Завршен
6.	Наткривање и реконструкција источне трибине Фудбалског стадиона	412.084,91 € (укупно плаћено) 465.380,81 € (укупно учешће)	1.085.888,55€ (Фудбалски савез Црне Горе)	1.497.973,46 €	Завршен

7.	Реконструкција пута Штитари – Рујишта	27.244,19 € (Агенција за изградњу и развој)	413.839,64 €	441.083,83 €	Завршен
8.	Пројекат „Зелена острва“ ИПА2 ЦБЦ МНЕ-АЛБ	70.601,70€	399.215,22€ (ЕУ фондови)	469.816,92 € (ЕУ фондови)	У току
9.	Асфалтирање путева – ИФАД пројекат	30.250,77€	30.250,77€ Министарство пољопривреде и руралног развоја	60.501,54€	Завршен
10.	Асфалтирање и санација локалних путева	96.982,73 € (Агенција за изградњу и развој)	-	96.982,73 €	Завршено
11.	Регионални стамбени програм Рудеш	34.000,00€	3.575.779,00€ (Донатори)	3.990.649,00 € (Донатори)	У завршној фази
12.	Издаци за локалну инфраструктуру (трошкови експроприације)	152.000,00 € 115.100,00€ (плаћено)	-	152.000,00 €	Редовне активности
13.	Набавка механизације	60.631.29 € (Агенција за изградњу и развој)	-	60.631.29 €	Завршен
14.	Изградња постројења за пречишћавање отпадних вода (пумпна станица „Град“)	Техничка подршка (Водовод и канализација)	255.865,18 € (ЕУ фондови)	255.865,18 € (ЕУ фондови)	У завршној фази
15.	Пројекат унапређења водоснабдијевања (резервоар Јасиковац)	Техничка подршка (Водовод и канализација)	254.945,49 €	254.945,49 € (ЕУ фондови)	У завршној фази
16.	Аутоматска станица за хлорисање воде Салача	Техничка подршка (Водовод и канализација)	112.947,61 €	112.947,61 € (ЕУ фондови)	У завршној фази
17.	Аутоматска станица за хлорисање воде Дапсићи	Техничка подршка (Водовод и канализација)	90.851,48 €	90.851,48 € (ЕУ фондови)	У завршној фази

**17. АКЦИОНИ ПЛАН ЗА СПРОВОЂЕЊЕ СТРАТЕШКОГ ПЛАНА РАЗВОЈА ОПШТИНЕ БЕРАНЕ
2019-2023 - ЗА 2019. ГОДИНУ**

Назив пројекта	Очекивани ефекти	Временски оквир	Носилац пројекта и одговорна лица	Остали учесници у спровођењу пројекта	Укупна потребна средства у 2019. години	Учешће буџета Општине	Учешће буџета Црне Горе	Остали извори финансирања
1. ИЗГРАДЊА УЛИЦЕ ОД ЦРПНЕ СТАНИЦЕ (УЛИЦА ДУШАНА ВУЈОШЕВИЋА) ДО ОШ „ВУК КАРАЏИЋ“	Растерећеност градског саобраћаја Унапређење пословног амбијента за потенцијалне инвеститоре Безбједније и једноставније кретање пјешака	2019	Општина Беране; Предсједник Општине; Директор Дирекције	Дирекција јавних радова	358.472,89	170.000,00	188.472,89	/
2. ИЗГРАДЊА ГРАДСКИХ УЛИЦА	Растерећеност градског саобраћаја Унапређење пословног амбијента за потенцијалне инвеститоре Безбједније и једноставније кретање пјешака	2019	Општина Беране; Предсједник Општине; Директор Дирекције	Дирекција јавних радова			150.000,00	/

3.АСФАЛТИРА ЊЕ ЛОКАЛНИХ ПУТЕВА	Побољшана саобраћајна комуникација Унапријеђен квалитет живота мјештана	2019	Општина Беране; Агенција за изградњу и развој Директор Агенције	Дирекција јавних радова	275.000,00	200.000,00	75.000,00	/
4. САНАЦИЈА ГРАДСКИХ УЛИЦА	Побољшана саобраћајна комуникација Безбједније и једноставније кретање пјешака	2019	Општина Беране Агенција за изградњу и развој Предсједни к општине Директор Агенције	/	200.000,00	200.000,00	/	/
5. ИЗГРАДЊА УЛИЦЕ И ПАРКИНГА У ПАРКУ VII	Побољшана саобраћајна комуникација Безбједније и једноставније кретање пјешака Растерећеност градског саобраћаја	2019	Општина Беране Агенција за изградњу и развој Предсједни к општине Директор Агенције	/	100.000,00	100.000,00	/	/
6.РЕГИОНАЛНА СТОЧНА ПИЈАЦА	Унапријеђени услови за пласман стоке на тржишту Унапређење заштите животне средине	2019	Општина Беране Предсједни к општине	Дирекција јавних радова	30.000,00	5.000,00	25.000,00	
7. ИЗГРАДЊА ПОСТРОЈЕЊА	Унапређење заштите животне	2019	Општина Беране	Дирекција јавних	6.130.000,00	3.230.000,00	2.900.000,00	/

ЗА ПРЕЧИШЋАВА ЊЕ ОТПАДНИХ ВОДА И ПРОШИРЕЊА ПРИМАРНЕ И СЕКУНДАРНЕ КАНАЛИЗАЦИО НЕ МРЕЖЕ	средине Боља опремљеност комуналне инфраструктуре		Предсједни к општине Директор Дирекције	радова				
8. ПРОЈЕКАТ „ЗЕЛЕНА ОСТРВА“ ИПА 2 ЦБЦ МНЕ-АЛБ	Унапређење заштите животне средине Унапређење туристичке понуде	2019	Општина Беране Предсједни к општине Служба менаџера	ИПА 2 ЦБЦ МНЕ –АЛБ	469.816,92	70.601,70	/	/
9.АСФАЛТИРА ЊЕ ПУТЕВА – ИФАД ПРОЈЕКАТ	Побољшана саобраћајна комуникација Унапријеђен квалитет живота мјештана	2019	Општина Беране Предсједни к општине Служба менаџера	Министарс тво пољоприв реде и руралног развоја	240.000,00	40.000,00	200.000,00	/
10. ИЗГРАДЊА ТРАНСФЕР СТАНИЦА, РЕЦИКЛАЖНИ Х ЦЕНТРА И ДВОРИШТА САНАЦИЈА ПОСТОЈЕЋИХ ОДЛАГАЛИШТА	Унапређење заштите животне средине Боља опремљеност комуналне инфраструктуре	2019	Општина Беране Предсједни к општине Служба менаџера	Дирекција јавних радова	1.600.000,00		1.600.000,00	/
11.НАТКРИВА ЊЕ ЗАПАДНЕ	Унапређење спортске	2019	Општина Беране	Фудбалски савез Црне	100.000,00		100.000,00	/

ТРИБИНЕ ГРАДСКОГ СТАДИОНА	инфраструктуре Стварање могућности одигравања међународних утакмица		Служба менаџера Предсједни к општине Менаџер	Горе				
12. РАДОВИ НА ИЗГРАДЊИ ЗОО ВРТА И ЦИТЕС ЦЕНТРА	Унапређење туристичке понуде Боља промоција града	2019	Општина Беране Служба менаџера Предсједни к општине Менаџер	Дирекција јавних радова	134.480,00	100.000,00	34.480,00	/
13. РАДОВИ НА ИЗГРАДЊИ ЗГРАДЕ ЗА СТАРЕ ОСОБЕ И ЗАПОСЛЕНЕ	Рјешавање стамбеног питања старих и запослених	2019	Општина Беране Служба менаџера Предсједни к општине Менаџер		100.000,00	100.000,00		/
14. РАДОВИ НА ИЗГРАДЊИ ЗГРАДЕ ЗА ЛИЦА СА ИНВАЛИДИТЕТ ОМ 27+	Рјешавање стамбеног питања старих и запослених	2019	Општина Беране Служба менаџера Предсједни к општине Менаџер		100.000,00	100.000,00		/
15. АДАПТАЦИЈ А ГРАДСКИХ ФАСАДА	Љепши изглед града Побољшање енергетске ефикасности	2019	Општина Беране Служба менаџера Предсједни к општине Менаџер		8.000,00	48.000,00	/	/
16. ИЗГРАДЊА ГРАДСКОГ	Бољи услови за чување архивске	2019	Општина Беране		26.000,00	26.000,00	/	/

АРХИВА	грађе Лакша доступност грађанима		Служба за заједничке послове Предсједни к општине Секретар Службе					
17. ИЗГРАДЊА НОВЕ УЛИЧНЕ РАСВЈЕТЕ	Унапријеђен квалитет живота мјештана Безбједније одвијање саобраћаја	2019	Општина Беране Агенција за изградњу и развој Предсједни к општине Директор Агенције		30.000,00	30.000,00	/	/
18. ИЗМЈЕШТА ЊЕ И РЕГУЛАЦИЈА КАНАЛА АТМОСФЕРСКЕ КАНАЛИЗАЦИЈ Е КОД ПРЕЧИШЋИВА ЧА ОТПАДНИХ ВОДА	Унапређење заштите животне средине Несметано функционисање пречишћивача отпадних вода	2019	Општина Беране Водовод и канализаци ја Предсједни к општине Директор Водовода		200.000,00	200.000,00	/	/
19. ПОСТРОЈЕЊЕ ЗА УТВРЂИВАЊЕ УЗРОКА МУТНОЋЕ НА ГРАДСКОМ ВОДОВОДУ	Отклањање узрока замућења воде Бољи квалитет воде	2019	Општина Беране Водовод и канализаци ја Предсједни к општине Директор Водовода		140.000,00	140.000,00	/	/

20. УРЕЂЕЊЕ ГРАДСКИХ ПАРКОВА	Стварање бољих услова за рекреацију Унапређење туристичке понуде	2019	Општина Беране Служба менаџера Предсједни к општине Менаџер		50.000,00	50.000,00	/	/
21. РАДОВИ НА УРЕЂЕЊУ БИЗНИС ЗОНЕ	Унапређење пословног амбијента за потенцијалне инвеститоре Нова радна мјеста	2019	Општина Беране Служба менаџера Предсједни к општине Менаџер		30.000,00	30.000,00	/	/
22. САНАЦИЈА ОПШТИНСКИХ ПРОСТОРИЈА (МАЛА САЛА, ХОДНИЦИ, КАНЦЕЛАРИЈЕ, КРОВ)	Бољи услови за рад службеника Квалитетнија комуникација са грађанима	2019	Општина Беране Служба за заједничке послове Предсједни к општине Секретар Службе		110.000,00	110.000,00	/	/
23. ИЗГРАДЊА МОСТА У ХАРЕМИМА	Растеређење саобраћаја у градској зони Боља повезаност насеља	2019	Општина Беране; Предсједни к Општине ; Директор Дирекције		55.000,00	/	55.000,00	/
Укупно					10.471.769,81	4.949.601,70	5.272.952,89	

ИНДИКАТИВНИ ПЛАН ЗА СПРОВОЂЕЊЕ СТРАТЕШКОГ ПЛАНА РАЗВОЈА ОПШТИНЕ БЕРАНЕ ЗА 2020. ГОДИНУ

НАЗИВ ПРОЈЕКТА	ОЧЕКИВАНИ ЕФЕКТИ	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР	НОСИЛАЦ ПРОЈЕКТА И ОДГОВОРНА ЛИЦА	ОСТАЛИ УЧЕСНИЦИ У СПРОВОЂЕЊУ ПРОЈЕКТА	УКУПНА ПОТРЕБНА СРЕДСТВА У 2020. ГОДИНИ	УЧЕШЋЕ БУЏЕТА ОПШТИНЕ	УЧЕШЋЕ БУЏЕТА ЦРНЕ ГОРЕ	УКУПНА ВРИЈЕДНОСТ ПРОЈЕКТА
1. ИЗГРАДЊА МОСТА НА ЛИМУ (МЗ ПАРК – МЗ ДОЊЕ ЛУГЕ)	Растерећеност градског саобраћаја Унапређење пословног амбијента за потенцијалне инвеститоре Нове површине градског грађевинског земљишта	2020	Општина Беране Предсједник Општине Директор Дирекције	Дирекција јавних радова	500.000,00	100.000,00	400.000,00	3.000.000,00
2. ИЗГРАДЊА МОСТА У ХАРЕМИМА	Растерећеност градског саобраћаја Унапређење пословног амбијента за потенцијалне инвеститоре Безбједније и једноставније кретање пјешака	2020	Општина Беране Предсједник Општине Директор Дирекције	Дирекција јавних радова	300.000,00	100.000,00	200.000,00	1.500.000,00

3. ИЗГРАДЊА РЕЦИКЛАЖНОГ ДВОРИШТА СА СОРТИРНИЦОМ	Смањење количине отпада за одлагање на депонију Нова радна мјеста	2020	Општина Беране; Предсједник Општине Комунално предузеће Директор Комуналног предузећа Директор Дирекције	Дирекција јавних радова	850.000,00	250.000,00	600.000,00	1.700.000,00
4. ИЗГРАДЊА ЦЕНТРА ЗА ПРИХВАТ ЖИВОТИЊА СА ЦИТЕС ЛИСТЕ СА ЗООЛОШКИМ ВРТОМ	Унапређење туристичке понуде	2020	Општина Беране Предсједник Општине Комунално предузеће Директор Комуналног Директор Дирекције		250.000,00	50.000,00	200.000,00	500.000,00
5. РЕКОНСТРУКЦИЈА ТРГА 21. ЈУЛ	Побољшана саобраћајна комуникација Безбједније и једноставније кретање пјешака Растерећеност градског саобраћаја	2020	Општина Беране Предсједник Општине Агенција за изградњу и развој Директор Агенције Директор Дирекције	Дирекција јавних радова	700.000,00	200.000,00	500.000,00	700.000,00

6. САНАЦИЈА ПОЛИМСКЕ УЛИЦЕ	Побољшана саобраћајна комуникација Више паркинг мјеста	2020	Општина Беране Предсједник Општине Агенција за изградњу и развој Директор Агенције Директор Дирекције	Дирекција јавних радова	250.000,00	50.000,00	200.000,00	250.000,00
7. САНАЦИЈА УЛИЦЕ ДУШАНА ВУЈОШЕВИЋА	Побољшана саобраћајна комуникација Унапређење комуналне инфраструктуре	2020	Општина Беране Предсједник Општине Директор Дирекције	Дирекција јавних радова	300.000,00	/	300.000,00	300.000,00
8. ИЗГРАДЊА ДИЈЕЛА РЕГИОНАЛНОГ ПУТА БЕРАНЕ- ЛУБНИЦЕ- МОЈКОВАЦ	Унапређење туристичке инфраструктуре	2020	Дирекција за саобраћај Директор Дирекције	Дирекција за саобраћај				По пројекту
9. ОТВОРЕНИ ГРАДСКИ БАЗЕН	Унапређење спортске инфраструктуре	2020	Општина Беране Предсједник општине	Дирекција јавних радова	100.000,00	20.000,00	80.000,00	1.300.000,00
10. САНАЦИЈА ГРАДСКЕ КАПЕЛЕ	Боља опремљеност комуналне инфраструктуре	2020	Општина Беране Предсједник општине Комунално предузеће Директор Комуналног		150.000,00	150.000,00	/	350.000,00

11. ИЗРАДА ПРОЈЕКТНЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ ЗА РЕГУЛИСАЊЕ ТОКА РИЈЕКЕ БИСТРИЦЕ	Валоризација приобаља ријеке Бистрице Нови туристички садржаји	2020	Општина Беране Предсједник општине		100.000,00	100.000,00	/	100.000,00
12. УРЕЂЕЊЕ БИЗНИС ЗОНЕ „РУДЕШ“	Стварање услова за нове инвестиције Нова радана мјеста	2020	Општина Беране Служба менаџера Предсједник општине Менаџер		100.000,00	100.000,00	/	400.000,00
13. УГРАДЊА ПИЛОТ ПОСТРОЈЕЊА ЗА ПРЕЧИШЋАВАЊЕ СИРОВЕ САНИТАРНЕ ВОДЕ СА ВОДОИЗВОРИШТА „МЕРИЋА ВРЕЛО“	Квалитетније водоснабдијевање Очување животне средине	2020	Општина Беране Предсједник општине Водовод и канализација Директор Водовода					По пројекту
14. НАСТАВАК РАДОВА НА ЗАОБИЛАЗНИЦИ	Уређење приобаља ријеке Лим Нове површине градског грађевинског земљишта	2020	Општина Беране Предсједник општине Агенција за изградњу Директор Агенције	Дирекција јавних радова				По пројекту
15. ИЗГРАДЊА НОВОГ ДЈЕЧИЈЕГ ВРТИЋА	Побољшање услова за боравак дјете предшколског узраста Нова радана мјеста	2020	Општина Беране Предсједник општине Министар просвјете	Министарство просвјете	300.000,00	50.000,00	250.000,00	1.500.000,00

16. ИЗГРАДЊА ЗГРАДЕ ЗА ЛИЦА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ 27+	Стварање услова за пружање услуга лицима са инвалидитетом изнад 27 година Обезбијеђен дневни боравак	2020	Општина Беране Предсједник општине Директор Дирекције	Дирекција јавних радова	200.000,00	50.000,00	150.000,00	350.000,00
17. ИЗГРАДЊА ОБАЛОУТВРДЕ	Заштита од поплава Ново грађевинско земљиште Уређено приобаље Лима	2020	Општина Беране Предсједник Општине Агенција за изградњу и развој Директор Агенције Директор Дирекције	Дирекција јавних радова	500.000,00	200.000,00	300.000,00	8.760.000,00
18. ИЗГРАДЊА ПОСТРОЈЕЊА ЗА ТРЕТМАН КАНАЛИЗАЦИОНО Г МУЉА (ППОВ)	Унапређење заштите животне средине Несметано функционисање пречишћивача отпадних вода	2020	Општина Беране Водовод и канализациј а Предсједник општине Директор Водовода					По пројекту
Укупно					4.600.000,00	1.420.000,00	3.180.000,00	19.710.000,00

18. ПРОЈЕКТИ

Пројектна идеја:
1. ИЗГРАДЊА АУТОПУТА БАР- БОЉАРЕ (ДИОНИЦА АНДРИЈЕВИЦА-БЕРАНЕ)
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: Унапређење јавне инфраструктуре
Приоритет 1: Унапређење и развој саобраћајне инфраструктуре
<p>Опис пројекта:</p> <p>Кроз зону захвата ПУП-а Општине Беране пружа се траса планираног аутопута Бар–Бољаре, и то од Матешева прати трасу постојећег магистралног пута М – 9 до Андријевице, па у средишњој зони захвата пружа се до денивелисане раскрснице Црнча на излазу из зоне захвата. Укупна дужина коридора аутопута Бар – Бољаре је око 164км а траса актуелне-падинске варијанте аутопута кроз зону захвата пружа се у дужини од 21,5 км.. У цјелокупној саобраћајној мрежи Црне Горе планирани аутопут Бар – Бољаре представља основни путни правац Црне Горе, на који ће се ослањати сви значајнији државни путеви. Неспоран је значај аутопута и у смислу саобраћајног и привредног повезивања јужног, средишњег и сјеверног региона Црне Горе. Такође, овај аутопут као дио коридора аутопута Београд – Јужни Јадран, преко Трансевропске Магистрале остварује повезаност Црне Горе са средњом Европом, а преко Луке Бар са Медитераном.</p> <p>ППЦГ је предложио двије варијанте кроз Беране а ПУП Беране прихватио падинску варијанту:</p> <p>Падинска варијанта - од петље у Андријевици иде атаром села Трешњево у дужини од 1600 метара, затим тунелом Станојево брдо, мостом преко Трепачке ријеке, тунелом до Љуте, падински до превоја Рудеж изнад села Буче и Лушца, на превој Гњионик-Растовац, мостом преко Сушице, падинама изнад Берансела, тунелом кроз Равне шуме, мостом преко Лучке ријеке, до укључења у постојећу трасу на стационажи км 131 (Тифран).</p> <p>Ова варијанта потпуно избјегава корито Лима и густо насељена приградска насеља: Буче, Лужац, Долац и Берансело. Она ће на појединим позицијама представљати и својеврсне видиковце на лимску долину и град Беране.</p> <p>Већим дијелом траса је постављена државним шумским земљиштем, па ће и трошкови експропријације бити значајно мањи него по долиној варијанти. Поред предњег, падинска варијанта иде и вишеструко стабилнијим геолошким тереном од долиноске, што ће генерисати знатно јефтинију изградњу и одржавање у експлоатацији.</p>
<p>Намјена и циљ пројекта:</p> <p>Побољшање услова живота и стандарда свих грађана</p>
<p>Активности:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Проналазак стратешког партнера 2.Израда пројектне документације 3.Извођење радова 4.Технички пријем радова 5. Стављање у функцију
<p>Очекивани резултат: Изградњом аутопута општина Беране очекује осјетан привредни раст, валоризацију бизнис зона, лакши проток људи, роба и капитала,</p>

отварање нових радних мјеста.
Излазни индикатори: - 21,5 км аутопута на територији општине Беране
Одговорна страна: Влада Црне Горе (Дирекција јавних радова, Дирекција за саобраћај)
Укупни буџет и извор финансирања: Буџет државе, кредитна средства, средства стратешког партнера
Циљне групе/корисници: Становници, привредници, туристи
Период имплементације: 5 година
Мониторинг и евалуација: Технички надзор

Пројектна идеја: 2. ИЗГРАДЊА РЕГИОНАЛНОГ ПУТА БЕРАНЕ-ЛУБНИЦЕ-ЈЕЛОВИЦА
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: Унапређење јавне инфраструктуре Приоритет 1: Унапређење и развој саобраћајне инфраструктуре
Опис пројекта: Завршен је дио пута од Берана до Лубница. У току су радови на дијелу пута Лубнице-Јеловица.
Намјена и циљ пројекта: Циљ пројекта је побољшање и унапређење саобраћајне инфраструктуре, подстицање развоја туризма и пољопривреде, валоризовање потенцијала Бјеласице.
Активности: 1. Наставак радова на тунелу „Врањак“ 2. Технички пријем радова 3. Стављање у функцију
Очекивани резултат: - Скраћивање путовања до Колашина и Подгорице за 40 километара - Повећан број туриста на Бјеласици - Унапријеђена туристичка инфраструктура - Повећан број смјештајних капацитета
Излазни индикатори: - Промет возила на годишњем нивоу - Број туриста
Одговорна страна: - Дирекција јавних радова, Дирекција за саобраћај
Укупни буџет и извор финансирања: Кредит Европске банке за обнову и развој, Буџет државе.
Циљне групе/корисници: Становници, привредници, туристи
Период имплементације: 3 године
Мониторинг и евалуација: Технички надзор

Пројектна идеја: 3. ИЗГРАДЊА РЕГИОНАЛНОГ ПУТА БЕРАНЕ-ПЕТЊИЦА
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: Унапређење јавне инфраструктуре Приоритет 1: Унапређење и развој саобраћајне инфраструктуре
Опис пројекта: Прва фаза пројекта Петњица-Подвале је завршена. У току су радови на II фази пута и то на дионици Подвале- Беране у дужини од 12,4 км.
Намјена и циљ пројекта: Циљ пројекта је побољшање и унапређење саобраћајне инфраструктуре.
Активности: 1.Наставак радова 2.Технички пријем радова 3. Стављање пута у функцију
Очекивани резултат: - Лакши проток људи, роба и капитала - Унапређење услова пословања - Развој пољопривреде
Излазни индикатори: - Промет возила на годишњем нивоу
Одговорна страна: - Дирекција јавних радова, Дирекција за саобраћај
Укупни буџет и извор финансирања: Буџет државе -
Циљне групе/корисници: Становници, привредници, туристи
Период имплементације: 2 године
Мониторинг и евалуација: Технички надзор
Пројектна идеја: 4. ИЗГРАДЊА РЕГИОНАЛНОГ ПУТА ЛУБНИЦЕ-МОЈКОВАЦ
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: Унапређење јавне инфраструктуре Приоритет 1: Унапређење и развој саобраћајне инфраструктуре
Опис пројекта: На Беранској територији дужина овог регионалног пута је 9,5км до тунела Жарски, који је планиране дужине 2 км од чега је половина на беранској страни(извод из ПУП-а Беране) Предвиђени су углавном по постојећим трасама путева који имају веома лоше техничко-експлоатационе карактеристике. Непоходна је њихова потпуна рехабилитација. Тачан положај трасе одредиће се кроз израду ниже просторно – планске и пројектне документације. Решење положаја трасе пута треба да је уподобљено са околином и заштитом животне средине током градње, као и током одржавања пута.
Намјена и циљ пројекта: Овај регионални пут са мрежом локалних путева ће на директан и индиректан начин омогућити валоризацију цјелокупног простора Бјеласице и Комова. Планирани регионални пут у потпуности саобраћајно отвара

простор Бјеласице остварујући сигурнију, безбједнију и бржу саобраћајну повезаност општинских центара: Мојковца и Берана и планираних развојних зона...
Активности: <ol style="list-style-type: none"> 1. Израда пројектне документације 2. Тендер за извођење радова 3. Технички пријем радова
Очекивани резултат: Изграђен пут, повећан броја туриста на Бјеласици, унапријеђена туристичка инфраструктура.
Излазни индикатори: <ul style="list-style-type: none"> - Изграђено 9,5 км пута - Промет возила на годишњем нивоу
Одговорна страна: <ul style="list-style-type: none"> - Дирекција јавних радова, Дирекција за саобраћај
Укупни буџет и извор финансирања: Буџет државе
Циљне групе/корисници: Становници, привредници, туристи
Период имплементације: 5 година
Мониторинг и евалуација: Технички надзор

Пројектна идеја: 5. РЕАКТИВАЦИЈА АЕРОДРОМА
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: Унапређење јавне инфраструктуре Приоритет 1: Унапређење и развој саобраћајне инфраструктуре
Опис пројекта: Поновно активирање аеродрома у Беранама имало би велике бенефите за развој општине Беране и читавог региона. Реализацијом овог пројекта становништво би брже и лакше стизало до одређених дестинација, успоставила би се боља комуникација са дијаспором и створиле би се претпоставке за валоризацију Бјеласице, једног од највећих ресурса сјевера Црне Горе.
Намјена и циљ пројекта: Пројекат је намијењен свим грађанима .
Активности: <ol style="list-style-type: none"> 1.Проналазак стратешког партнера 2.Израда пројектне документације 3.Извођење радова 4.Технички пријем радова 5. Стављање аеродрома у функцију
Очекивани резултат: <ul style="list-style-type: none"> - Унапређење пословног амбијента за потенцијалне инвеститоре - Лакши проток људи, роба и капитала - Отварање нових радних мјеста
Излазни индикатори: <ul style="list-style-type: none"> - Број остварених летова

<ul style="list-style-type: none"> - Број путника - Нова радна мјеста
Одговорна страна: <ul style="list-style-type: none"> - Влада Црне Горе, Општина Беране и стратешки инвеститор
Укупни буџет и извор финансирања: Буџет државе, средства стратешког партнера
Циљне групе/корисници: Становници, привредници, туристи
Период имплементације: 5 година
Мониторинг и евалуација: Технички надзор

Пројектна идеја: 6. РЕДОВНО И ИНВЕСТИЦИОНО ОДРЖАВАЊЕ ЛОКАЛНИХ ПУТЕВА У ГРАДСКОМ И ПРИГРАДСКОМ ПОДРУЧЈУ
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: Унапређење јавне инфраструктуре Приоритет 1: Унапређење и развој саобраћајне инфраструктуре
Опис пројекта: Већина градских улица има оштећења хабајућег слоја асфалта, док су прилазне улице неуређене, без тротоара са обије стране и без предвиђене саобраћајне сигнализације. На убрзано пропадање улица додатно утичу и оштри климатски услови (у зимском периоду) и употреба соли, нередовно одржавање, повећана саобраћајна фреквенција, већа осовинска оптерећења у односу на вријеме када су улице изведене (пројектоване). Такође, на многим мјестима су бројни аутомобили паркирани на улици, тротоару или ивичњаку, што отежава саобраћај, па и кретање пјешака. Многи од ових аутомобила припадају људима који живе у крају који не могу паркирати јер нема довољно мјеста на паркинзима поред улица.
Намјена и циљ пројекта: Циљ подразумијева реализацију пројекта усмјерених ка елиминацији проблема у саобраћају у градском и приградском подручју. Циљ се такође односи на израду пројектне документације за реконструкцију постојећих саобраћајница. Директан циљ је да се побољша кретање пјешака и моторног саобраћаја.
Активности: <ol style="list-style-type: none"> 1. Анализа постојећег стања површинског слоја асфалта као и подземне инфраструктуре 2. Израда геодетске подлоге 3. Израда пројекта, ревизија пројекта и елабората о потребним прописима 4. Прибављање грађевинске дозволе 5. Извођење радова 6. Технички преглед и добијање употребне дозволе.
Очекивани резултат: Мање препрека на коловозним тракама, смањење застоја, уштеда времена путовања, више паркинг мјеста.
Излазни индикатори: Саниране улице

Одговорна страна: Општина Беране, Дирекција јавних радова, Дирекција за саобраћај
Укупни буџет и извор финансирања: 1.000.000,00 € Буџет Општине, Буџет државе
Циљне групе/корисници: Грађани као и сви учесници у саобраћају
Период имплементације: 5 година
Мониторинг и евалуација: Агенција за изградњу и развој Берана

Пројектна идеја: 7. УНАПРЕЂЕЊЕ ГРАДСКИХ САОБРАЋАЈНИЦА
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: Унапређење јавне инфраструктуре Приоритет 1: Унапређење и развој саобраћајне инфраструктуре
Опис пројекта: (улице Полимска, Светог Саве, Душана Вујошевића, од школе Вук Караџић до ул. Душана Вујошевића, наставак заобилазнице од моста „Ника Стругара“ до талумског моста). Изградњом нових и реконструкцијом постојећих саобраћајница омогућила би се лакша комуникација грађанима. Пројекат подразумијева реконструкцију неколико најфреквентнијих градских улица, изградњу нових улица и наставак радова на заобилазници.
Намјена и циљ пројекта: Циљ подразумијева реализацију пројекта усмјерених ка елиминацији проблема у саобраћају у градском подручју. Циљ се такође односи на израду пројектне документације за реконструкцију постојећих саобраћајница, изградњу и адаптацију паркинг простора, инсталацију саобраћајног мобилијара, као и адаптацију инфраструктуре за несметано одвијање пјешачко-бициклистичког саобраћаја. Директан циљ је да се побољша кретање пјешака и моторног саобраћаја и уреди паркинзи.
Активности: 1. Израда геодетске подлоге 2. Израда пројекта, ревизија пројекта и елабората о потребним прописима 3. Прибављање грађевинске дозволе 4. Извођење радова 5. Технички преглед и добијање употребне дозволе.
Очекивани резултат: Растеређење градског саобраћаја, смањење застоја, уштеда времена путовања, више паркинг мјеста.
Излазни индикатори: Број уређених саобраћајница
Одговорна страна: Општина Беране и Дирекција јавних радова Црне Горе
Укупни буџет и извор финансирања: 2.000.000,00 € Буџет општине, Буџет државе
Циљне групе/корисници: Становници, привредници, туристи
Период имплементације: 5 година
Мониторинг и евалуација: Технички надзор

Пројектна идеја: 8. ИЗГРАДЊА МОСТА НА ЛИМУ У ХАРЕМИМА
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: Унапређење јавне инфраструктуре Приоритет 1: Унапређење и развој саобраћајне инфраструктуре
Опис пројекта: Развој путне инфраструктуре кроз реализацију пројекта изградње моста на Лиму (Хареме), усмјереног ка елиминацији проблема у саобраћају у урбаном и руралном дијелу, као и унапријеђењу квалитета живота у општини Беране. Данашња саобраћајна комуникација између ових насеља се одвија преко моста у ужој градској зони (мост Ника Стругара). Изградњом новог моста на Лиму (Хареме) добила би се боља саобраћајна повезаност насеља Хареме са градском зоном и избјегава се саобраћајно оптерећење у ужој градској зони.
Намјена и циљ пројекта: Изградњом моста на мјесту гдје је некада постојао значајно ће се растеретити градски саобраћај.
Активности: 1.Израда пројектне документације 2.Спровођење тендерске процедуре, одабир извођача радова и уговарање посла 3.Извођење радова 4.Технички пријем радова
Очекивани резултат: Растерећеност градског саобраћаја ,Унапређење пословног амбијента за потенцијалне инвеститоре
Излазни индикатори: Саграђен мост
Одговорна страна: Општина Беране и Дирекција јавних радова Црне Горе
Укупни буџет и извор финансирања: 1.500.000,00 € Буџет општине, Буџет државе
Циљне групе/корисници: Становници, привредници, туристи
Период имплементације: 5 година
Мониторинг и евалуација: Технички надзор

Пројектна идеја: 9. ИЗГРАДЊА МОСТА ПРЕКО ЛИМА НА ЗАОБИЛАЗНИЦИ
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: Унапређење јавне инфраструктуре Приоритет 1: Унапређење и развој саобраћајне инфраструктуре
Опис пројекта: Данашња саобраћајна комуникација између насеља са десне и лијеве обале Лима се одвија преко моста у ужој градској зони (мост Ника Стругара). Изградњом новог моста на Лиму добила би се боља саобраћајна повезаност ових насеља и избјегло саобраћајно оптерећење у ужој градској зони. Циљ подразумијева реализацију пројекта изградње моста на Лиму усмјереног ка елиминацији проблема у саобраћају у урбаном и руралном дијелу, као и унапријеђењу квалитета живота у општини Беране.

Намјена и циљ пројекта: Изградњом моста повезаће се приградска насеља на десној обали Лима са градском зоном.
Активности: <ol style="list-style-type: none"> 1. Одлука о градњи, израда пројектно-техничке документације, 2. Прикупљање финансијских средстава, 3. Тендерски поступак, 4. Изградња и добијање употребне дозволе
Очекивани резултат: <ul style="list-style-type: none"> • Растерећеност градског саобраћаја • Валоризација градског грађевинског земљишта • Унапређење пословног амбијента за потенцијалне инвеститоре
Излазни индикатори: Саграђен мост
Одговорна страна: Општина Беране и Дирекција јавних радова Црне Горе
Укупни буџет и извор финансирања: 3.000.000,00 €; Буџет општине, Буџет државе.
Циљне групе/корисници: Становници, привредници, туристи
Период имплементације: 5 година
Мониторинг и евалуација: Технички надзор

Пројектна идеја: 10. ИЗГРАДЊА МОСТА НА ЛИМУ, МЗ ШТИТАРИ- ПОДА
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: Унапређење јавне инфраструктуре Приоритет 1: Унапређење и развој саобраћајне инфраструктуре
Опис пројекта: Изградња моста треба да задовољи потребе друмског и пјешачког саобраћаја. Мост се налази на девијацији главног пута између села Штитаре и Пода у општинама Беране и Бијело Поље око 10км низводно од центра Берана, и спаја сеоска подручја у три општине на сјеверу Црне Горе. Друмско пјешачки мост је распона Л=50-70м, носивости до 50т и треба да се изгради од преднапрегнутог бетона.
Намјена и циљ пројекта: Унапређење саобраћајне инфраструктуре изградњом моста у административном појасу три општине на сјеверу Црне Горе (Беране, Бијело Поље и Петњица) и омогућавање бржег, јефтинијег, лакшег протока и промета роба, људи и саобраћаја.
Активности: <ol style="list-style-type: none"> 1. Одлука о градњи, израда пројектно-техничке документације, 2. Прикупљање финансијских средстава, 3. Тендерски поступак, 4. Изградња и добијање употребне дозволе
Очекивани резултат: <ul style="list-style-type: none"> • Ријешени проблеми у саобраћају, боља повезаност становника МЗ Штитари и МЗ Пода.
Излазни индикатори: Саграђен мост

Одговорна страна: Општина Беране и Дирекција јавних радова Црне Горе
Укупни буџет и извор финансирања: 1.200.000,00 €; Буџет општине, Буџет државе.
Циљне групе/корисници: Становници, привредници, туристи
Период имплементације: 5 година
Мониторинг и евалуација: Технички надзор

Пројектна идеја: 11. ИЗГРАДЊА ПРИГРАДСКИХ САОБРАЋАЈНИЦА ДУП-а БИСТРИЦА И ОСТРОВИ
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: Унапређење јавне инфраструктуре Приоритет 1: Унапређење и развој саобраћајне инфраструктуре
Опис пројекта: Изградњом саобраћајница допринијеће се бољој повезаности приградских подручја са главним градским саобраћајницама .
Намјена и циљ пројекта: Привођење ДУП а намјени и растерећење саобраћаја у МЗ.
Активности: <ol style="list-style-type: none"> 1. Експропријација земљишта 2. Израда пројектне документације 3. Спровођење тендерске процедуре, одабир извођача радова и уговарање посла 4. Извођење радова 5. Технички пријем радова
Очекивани резултат: Растерећен саобраћај, ДУП приведен намјени
Излазни индикатори: Број уређених саобраћајница
Одговорна страна: Општина Беране и Дирекција јавних радова Црне Горе
Укупни буџет и извор финансирања: 600.000,00 € Буџет општине, Буџет државе
Циљне групе/корисници: Становници, привредници, туристи
Период имплементације: 5 година
Мониторинг и евалуација: Технички надзор

Пројектна идеја: 12. РЕКОНСТРУКЦИЈА ТРГА 21. ЈУЛ
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: Унапређење јавне инфраструктуре Приоритет 2: Унапређење градске инфраструктуре
Опис пројекта: Да би се постигао ефикаснији, уређенији и контролисанији простор у складу са урбанистичким правилима развоја централног дијела града потребно је реконструисати постојећи простор, повезати га са парком и изоловати од свих потенцијалних утицаја саобраћаја. Неопходно је извршити реконструкцију Трга 21.

Јул, при чему је потребно извршити нивелацију терена и ново асфалтирање, постављање нових ивичњака, клупа, корпи за отпатке и чесми са пијаћом водом. Реконструисани трг треба да буде централно мјесто за реализовање разних друштвених садржаја.
Намјена и циљ пројекта: Унапријеђено коришћење и управљања простором на територији општине Беране у складу са планском документацијом.
Активности: <ol style="list-style-type: none"> 1. Расписивање конкурса за израду идејног рјешења, 2. Израда техничке документације, 3. Обезбјеђивање финансијских средстава, 4. Расписивање тендера и избор најповољнијег извођача, 5. Извођење радова и добијање употребне дозволе.
Очекивани резултат: <ul style="list-style-type: none"> • Стварање услова за обogaћивање културних садржаја • Бољи услови за рад запослених
Илазни индикатори: Ревитализован трг
Одговорна страна: Општина Беране и Дирекција јавних радова Црне Горе
Укупни буџет и извор финансирања: 700.000,00 €; Буџет општине, Буџет државе
Циљне групе/корисници: Становници, привредници, туристи
Период имплементације: 5 година
Мониторинг и евалуација: Технички надзор

Пројектна идеја: 13. ИЗГРАДЊА НОВЕ ЗГРАДЕ ЈУ ЦЕНТАР ЗА КУЛТУРУ
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: Унапређење јавне инфраструктуре Приоритет 2: Унапређење градске инфраструктуре
Опис пројекта: Постојећа зграда Центар за културу не задовољава услове за обављање културних дјелатности. Предложеним пројектом је предвиђена изградња и опремање нове зграде Центра за културу. Планирано је да нови објекат садржи салу за одржавање представа, градску библиотеку, као и салу за сједнице градског парламента. Као своје учешће у реализацији пројекта, општина Беране је одредила локацију за изградњу која је у власништву општине. Сам пројекат укључује израду техничке документације- главног пројекта, извођење радова и опремање објекта.
Намјена и циљ пројекта: Стварања бољих услова за развој нових и побољшање постојећих културних дјелатности у сјеверном региону. Пројекат је намијењен афирмацији културе и културно-умјетничког стваралаштва, повећање броја културних манифестација и програма.

Активности:
<ol style="list-style-type: none"> 1. Израда главног пројекта и ревизија 2. Спровођење тендерске процедуре, одабир извођача радова и уговарање посла 2. Извођење радова 3. Технички пријем радова
Очекивани резултат:
<ul style="list-style-type: none"> • Стварање услова за обогаћивање културних садржаја • Бољи услови за рад запослених
Излазни индикатори: Изграђена нова зграда
Одговорна страна:
<ul style="list-style-type: none"> • Општина Беране и Министарство културе Црне Горе
Укупни буџет и извор финансирања:
<ul style="list-style-type: none"> • 3.500.000,00€; Буџет општине, Буџет државе.
Циљне групе/корисници: Становници општине Беране
Период имплементације: 5 година
Мониторинг и евалуација: Технички надзор

Пројектна идеја:
14. РЕКОНСТРУКЦИЈА ПОСТОЈЕЋЕ ЗГРАДЕ ЈУ ЦЕНТАР ЗА КУЛТУРУ
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: Унапређење јавне инфраструктуре
Приоритет 2: Унапређење градске инфраструктуре
Опис пројекта:
Дом културе, основан је 1960. године, а 1973. прерастао у ЈУ Центар за културу. У његовом саставу је више организационих јединица: библиотекарска, музичка, сценско-извођачка, позоришна. Поред обављања основних дјелатности са више од стотину културних програма у једној години, ЈУ Центар за културу организује и неколико традиционалних манифестација које сваке године привлаче велики број посјетилаца. Просторни капацитети са којима располаже ова установа су свега 568 м ² . Постојећа зграда Центра за културу не задовољава услове за обављање културних дјелатности. Предложеним пројектом је предвиђена реконструкција и адаптација постојећег објекта (за који постоји пројектна документација) и набавка савремене опреме.
Намјена и циљ пројекта:
Стварања бољих услова за културни живот у Беранама и промоцију културе уопште.
Активности:
<ol style="list-style-type: none"> 1. Спровођење тендерске процедуре, одабир извођача радова и уговарање посла 2. Извођење радова 3. Технички пријем радова
Очекивани резултат:
<ul style="list-style-type: none"> • Стварање услова за обогаћивање културних садржаја • Бољи услови за рад запослених
Излазни индикатори: Реконструисана и модерно опремљена постојећа зграда Центра за културу

Одговорна страна:
<ul style="list-style-type: none"> Општина Беране и Министарство културе Црне Горе
Укупни буџет и извор финансирања: 750.000,00€;
Буџет општине, Буџет државе
Циљне групе/корисници: ЈУ Центар за културу, запослени, Становници општине Беране
Период имплементације: 3 године
Мониторинг и евалуација: Технички надзор

Пројектна идеја:
15. РЕКОНСТРУКЦИЈА ФАСАДА У УЖЕМ ГРАДСКОМ ЈЕЗГРУ
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: Унапређење јавне инфраструктуре
Приоритет 2: Унапређење градске инфраструктуре
Опис пројекта:
Фасаде на стамбеним зградама у центру града су испуцале, запуштене и у лошем стању што нарушава амбијент и љепоту града. Пројекат реконструкције фасада базира се на енергетској ефикасности и предвиђа реновирање, постављање термо-изолације и фарбање фасада на стамбеним зградама у центру града. У претходном периоду, Општина Беране је започела реализацију овог пројекта, и он се реализује фазно.
Намјена и циљ пројекта:
Обезбјеђивање услова заштите, унапријеђења, коришћења и управљања простором на територији општине Беране, као посебне вриједности, у складу са планском документацијом
Активности:
<ol style="list-style-type: none"> 1. Израда пројектне документације 2. Спровођење тендерске процедуре, одабир извођача радова и уговарање посла 3. Извођење радова 4. Технички пријем радова
Очекивани резултат:
<ul style="list-style-type: none"> Боља енергетска ефикасност, Љепши изглед града
Излазни индикатори: Број уређених објеката
Одговорна страна: Општина Беране
Укупни буџет и извор финансирања: 150.000,00 €;
Буџет општине, донације, учешће грађана.
Циљне групе/корисници:
Становници, грађани
Период имплементације: 5 година
Мониторинг и евалуација: Технички надзор

Пројектна идеја: 16. ИЗГРАДЊА ДОМА ЗА СТАРА И ИЗНЕМОГЛА ЛИЦА
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: Унапређење јавне инфраструктуре Приоритет 2: Унапређење градске инфраструктуре
Опис пројекта: Све је већи број старих и изнемоглих лица која своје уточиште налазе у Домовима у другим општинама. Изградња дома за старе један је од приоритета локалне власти у Беранама који ће се реализовати у координацији са државним органима. Објекат ће служити за смјештај старих лица по угледу на неке општине у Црној Гори, које већ располажу са објектима овог типа. Изградња дома за стара и изнемогла лица са пратећим садржајима унаприједио би се квалитет живота овим лицима и њиховим породицама
Намјена и циљ пројекта: Циљ изградње Дома је обезбјеђивање пружања висококвалитетних услуга старим лицима, које се тичу смјештаја, исхране, његе и хигијене, медицинских услуга и друштвеног живота, како би њима и њиховим породицама учинили лакшим, љепшим и занимљивијим живот.
Активности: 1. Израда пројектне документације 2. Спровођење тендерске процедуре, одабир извођача радова и уговарање посла 3. Извођење радова 4. Технички пријем радова
Очекивани резултат: <ul style="list-style-type: none"> Збрињавање старих и изнемоглих лица, Нова радна мјеста
Излазни индикатори: Изграђен Дом и збринут одређен дио старијих особа
Одговорна страна: <ul style="list-style-type: none"> Општина Беране, Министарство рада и социјалног старања
Укупни буџет и извор финансирања: 700.000,00 €; Буџет општине, Буџет државе
Циљне групе/корисници: Старија популација, грађани
Период имплементације: 5 година
Мониторинг и евалуација: Технички надзор

Пројектна идеја: 17. ИЗГРАДЊА ЗГРАДЕ ЗА ЛИЦА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ 27+
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: Унапређење јавне инфраструктуре Приоритет 2: Унапређење градске инфраструктуре
Опис пројекта: Објекат је намијењен лицима са инвалидитетом старости изнад 27 година. Пројектом се обезбијеђује да лица са инвалидитетом остану у породичном окружењу и добију одговарајућу помоћ и подршку у периоду њиховог дневног боравка у институцији, што је у њиховом најбољем интересу у складу је са стандардима социјалне заштите. Главна улога оваквих установа је социјализација и интеграција лица са инвалидитетом у заједницу и повећање самосталности и

вјештина у складу са њиховим могућностима. У оваквом окружењу корисницима ће се обезбиједити адекватна стручна нега, подршка и пажња. Дневни центар 27 + ће бити површине 300 м ² , а у њему ће се налазити просторије које су адаптиране и прилагођене за боравак корисника. Поред стручног особља које ће радити са њима, у Дневном центру ће се налазити просторије за индивидуални и групни рад, просторије за едукативне активности, сензорна соба, сала за физиотерапију као и сала за особе са аутизмом. Активности у Дневном центру биће усмјерене на развој практичних вештина за свакодневни живот, развој и одржавање социјалних, когнитивних и физичких функција за особе са инвалидитетом.
Намјена и циљ пројекта: Циљ изградње објекта је обезбјеђивање пружања висококвалитетних услуга лицима са инвалидитетом изнад 27 година, како би њима и њиховим породицама учинили лакшим, љепшим и занимљивијим живот.
Активности: 1.Израда пројектне документације 2.Спровођење тендерске процедуре, одабир извођача радова и уговарање посла 3.Извођење радова 4.Технички пријем радова
Очекивани резултат: Стварање услова за лица са инвалидитетом у складу са стандардима социјалне заштите
Излазни индикатори: Изграђен дневни боравак и збринут одређен дио лица са инвалидитетом
Одговорна страна: Општина Беране, Министарство рада и социјалног старања
Укупни буџет и извор финансирања: 350.000,00 €; Буџет општина, Буџет државе, донације, ЕУ фондови
Циљне групе/корисници: Старија популација, грађани
Период имплементације: 4 године
Мониторинг и евалуација: Технички надзор

Пројектна идеја: 18.РЕКОНСТРУКЦИЈА И ОДРЖАВАЊЕ ОБЈЕКТА У ВЛАСНИШТВУ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: Унапређење јавне инфраструктуре Приоритет 2: Унапређење градске инфраструктуре
Опис пројекта: Реконструкција подразумијева, адаптацију, реконструкцију и опремање зграда које су у власништву општине. У овим објектима је смјештен дио запослених у локалној администрацији,невладине организације и удружења грађана. Пројекат обухвата зграду општине, кућу Мићовића (Камена зграда), зграду бившег комитета, архив.

Намјена и циљ пројекта:
Пројекат је намијењен свим грађанима, а првенствено запосленим службеницима и намјештеницима. Пројекат доприноси уређењу објеката од јавног значаја.
Активности:
<ol style="list-style-type: none"> 1.Израда пројектне документације 2.Спровођење тендерске процедуре, одабир извођача радова и уговарање посла 3.Извођење радова 4.Технички пријем радова
Очекивани резултат:
<ul style="list-style-type: none"> • Бољи услови за рад запослених, • Енергетска ефикасност наведених објеката • Унапријеђено управљање простором
Излазни индикатори: Реконструисани, адаптирани и опремљени објекти локалне администрације
Одговорна страна:
<ul style="list-style-type: none"> • Општина Беране
Укупни буџет и извор финансирања: 650.000,00 €
Буџет општине, донације, ЕУ фондови.
Циљне групе/корисници:
Запослени, грађани
Период имплементације: 5 година
Мониторинг и евалуација: Технички надзор

Пројектна идеја:
19.РЕДОВНО ОДРЖАВАЊЕ И УНАПРЕЂЕЊЕ ЕЛЕКТРО МРЕЖЕ ЗА ПОТРЕБЕ УЛИЧНЕ РАСВЈЕТЕ
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: Унапређење јавне инфраструктуре
Приоритет 2: Унапређење градске инфраструктуре
Опис пројекта: У оквиру редовних активности Агенције за изградњу и развој Берана врши се редовно одржавање уличне расвјете на постојећим правцима, замјена постојећих свјетиљки новим и економичнијим свјетиљкама, уградња на новим линијама и израда нових линија уличне расвете. Пројектом је предвиђено и унапређење енергетске ефикасности на електро мрежи и уличној расвјети.
Намјена и циљ пројекта:
Реконструкцију постојећих и инсталација нових линија и свјетиљки како би се елиминисали проблеми уличне расвјете на територији цијеле општине.
Активности:
Изградња нових праваца се врши на основу годишњег плана рада у оквирима планираних финансијских средстава. За редовно одржавање и израду нових праваца врши се набавка потребног електро материјала у тендерском поступку (јавни позиви) а уградњу врши стручна радна снага којом располаже Агенција за изградњу и развој Берана.

Очекивани резултат: Обезбјеђење бољих услова у саобраћају, безбједност материјалних добара; Унапређење пословног амбијента за потенцијалне инвеститоре
Излазни индикатори: Број нових свјетиљки
Одговорна страна: „Агенције за изградњу и развој, Беране“ д.о.о.
Укупни буџет и извор финансирања: 200.000,00 €; Буџет општине, Буџет „Агенције за изградњу и развој, Беране“ д.о.о.
Циљне групе/корисници: Становници, привредници, туристи
Период имплементације: 5 година
Мониторинг и евалуација: Агенције за изградњу и развој, Беране“ д.о.о.

Пројектна идеја: 20. РЕКОНСТРУКЦИЈА СТАРЕ ХАЛЕ СПОРТОВА
СПЕЦИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: Унапређење јавне инфраструктуре Приоритет 2: Унапређење градске инфраструктуре
Опис пројекта: Хала спортова под Јасиковцем у Беранама изграђена је прије три деценије. Услед своје старости и оронолости, а под утицајем великих снијезних падавина које су задесиле Црну Гору 2012. године, кровна конструкција хале се урушила. Иако, услови за обављање спортских активности у хали нису били адекватни, хала је ипак дуги низ година била мјесто гдје су се окупљали спортски радници и одвијале бројне спортске активности. Због посебног значаја који је хала имала као мјесто за развој беранског спорта, локална самоуправа је препознала потребу да се дати простор валоризује путем реконструкције. Пројектни задатак предвиђа реконструкцију спортске сале у постојећим габаритима са доградњом постојећег анекса у сјеверном дијелу локације и повезивање топлотом везом сале и дограђеног дијела.
Намјена и циљ пројекта: Унапређење услова за развој спорта и побољшање квалитета живота у граду кроз реконструкцију простора старе спортске хале.
Активности: <ol style="list-style-type: none"> 1. Израда пројектне документације 2. Спровођење тендерске процедуре, одабир извођача радова и уговарање посла 3. Извођење радова 4. Технички пријем радова
Очекивани резултат: Побољшани услови за тренирање и такмичење спортских клубова.
Излазни индикатори: Реконструисана спортска хала
Одговорна страна: <ul style="list-style-type: none"> • Општина Беране
Укупни буџет и извор финансирања: <ul style="list-style-type: none"> • 2.360.000,00 €; Буџет општине, Буџет државе

Циљне групе/корисници: Доо Спортски центар- 33 запослених; Регистровани спортски клубови и организације на територији града-45; Грађани
Период имплементације: 3 године
Мониторинг и евалуација: Технички надзор

Пројектна идеја: 21. РЕКОНСТРУКЦИЈА ЗАПАДНЕ ТРИБИНЕ ГРАДСКОГ СТАДИОНА
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: Унапређење јавне инфраструктуре Приоритет 2: Унапређење градске инфраструктуре
Опис пројекта: Градски стадион саграђен је крајем осамдесетих година и никада није завршен до краја. Општина Беране је у партнерству са Фудбалским савезом ЦГ санирала и покрила источну трибину, уредила подтрибински дио и опремила простор. Ради комплетне реконструкције стадиона потребно је санирати западну трибину. Трибина је у запуштеном стању, не постоји адекватна изолација објекта. Од затеченог стања, конструкција је у добром стању, те је потребно извршити мање поправке и надоградити надстрешницу.
Намјена и циљ пројекта: Унапређење спортске инфраструктуре Стварање оптималних услова за рад спортских организација
Активности: <ol style="list-style-type: none"> 1. Израда пројектне документације 2. Спровођење тендерске процедуре, одабир извођача радова и уговарање посла 3. Извођење радова 4. Технички пријем радова
Очекивани резултат: <ul style="list-style-type: none"> • Могућност играња међународних утакмица • Унапређење спортске инфраструктуре
Излазни индикатори: Реконструисана и надткривена западна трибина
Одговорна страна: Општина Беране
Укупни буџет и извор финансирања: 1.300.000,00 €; Буџет општине, Фудбалски савез Црне Горе, Дирекција јавних радова
Циљне групе/корисници: Спортски клубови, грађани
Период имплементације: 2 године
Мониторинг и евалуација: Технички надзор

Пројектна идеја: 22. ПОСТАВЉАЊЕ РЕФЛЕКТОРА НА ГРАДСКОМ СТАДИОНУ
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: Унапређење јавне инфраструктуре Приоритет 2: Унапређење градске инфраструктуре
Опис пројекта: Градски стадион саграђен је крајем осамдесетих година и никада није завршен до краја. Општина Беране је у партнерству са Фудбалским савезом ЦГ санирала и покрила источну трибину, уредила подтрибински дио и опремила

простор. Ради комплетне реконструкције стадиона потребно је поставити рефлекторе.
Намјена и циљ пројекта: Унапређење спортске инфраструктуре Стварање оптималних услова за рад спортских организација
Активности: 1.Спровођење тендерске процедуре, одабир извођача радова и уговарање посла 2.Извођење радова 3.Технички пријем радова
Очекивани резултат: <ul style="list-style-type: none"> • Могућност играња међународних утакмица • Унапређење спортске инфраструктуре
Излазни индикатори: Реконструисана и надткривена западна трибина
Одговорна страна: Општина Беране
Укупни буџет и извор финансирања: 550.000,00 €; Буџет општине, Фудбалски савез Црне Горе, Дирекција јавних радова
Циљне групе/корисници: Спортски клубови, грађани
Период имплементације: 1 година
Мониторинг и евалуација: Технички надзор

Пројектна идеја: 23.РЕКОНСТРУКЦИЈА АТЛЕТСКЕ СТАЗЕ НА ГРАДСКОМ СТАДИОНУ
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: Унапређење јавне инфраструктуре Приоритет 2: Унапређење градске инфраструктуре
Опис пројекта: Атлетска стаза на градском стадиону је стара више од 30 година, и за потребе МОСИ игара је извршена саниранација у дијелу крпљења рупа ратан масом, премазивањем заштитним слојем и бојом. Процијењено је да се даља санација не исплати те да је потребна потпуна адаптација.
Намјена и циљ пројекта: Предуслов за развој спорта је постојање добрих спортских објеката који дају могућност квалитетних тренинга и такмичења.
Активности: Уклањање постојеће гумене подлоге, уклањање бетонске конструкције, постављање нове бетонске/ асфалтне подлоге, набавка и уградња тартан подлоге и набавка атлетског мобилијара.
Очекивани резултат: Организовање регионалних, међуопштинских, школских и др. такмичења, развој сарадње и повезивање са другим спортским организацијама и клубовима.
Излазни индикатори: Реконструисана атлетска стаза
Одговорна страна: Општина Беране
Укупни буџет и извор финансирања: <ul style="list-style-type: none"> • 315.000,00 €; Буџет општине, средства донатора , Дирекција јавних радова
Циљне групе/корисници: 45 спортских организација (3 атлетска клуба),

рекреативци
Период имплементације: 1 година
Мониторинг и евалуација: Технички надзор

Пројектна идеја: 24. РЕКОНСТРУКЦИЈА СТАДИОНА МАЛИХ СПОРТОВА
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: Унапређење јавне инфраструктуре Приоритет 2: Унапређење градске инфраструктуре
Опис пројекта: Стадион је изграђен 1961. године. Године старости објекта довеле су до нарушавања грађевинске структуре објекта. Потребна је реконструкција у дијелу заштите трибина, постављање столица на трибинама, постављање гумиране подлоге на терену.
Намјена и циљ пројекта: Унапређење спортске инфраструктуре.
Активности: <ol style="list-style-type: none"> 1.Израда пројектне документације 2.Спровођење тендерске процедуре, одабир извођача радова и уговарање посла 3.Извођење радова 4.Технички пријем радова
Очекивани резултат: Унапријеђени услови за одржавање спортских и културних активности.
Излазни индикатори: Реконструисан стадион малих спортова
Одговорна страна: Општина Беране, Министарство спорта
Укупни буџет и извор финансирања: 86.000,00 € Буџет општине, Буџет државе, донације
Циљне групе/корисници: спортски клубови, грађани
Период имплементације: 3 године
Мониторинг и евалуација: Технички надзор

Пројектна идеја: 25. УРЕЂЕЊЕ СПОРТСКИХ ПОЛИГОНА И ИЗГРАДЊА НОВИХ У МЗ
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: Унапређење јавне инфраструктуре Приоритет 2: Унапређење градске инфраструктуре
Опис пројекта: Са развојем града, и ширењем насеља, стварају се услови за додатним уређењем јавних површина и стварањем услова за рекреацију становништва.
Намјена и циљ пројекта: Унаприједити инфраструктуру и уређење простора у мјесним заједницама у складу са потребама грађана у тим мјестима уз поштовање свих законских прописа.

Активности:
1.Израда пројектне документације
2.Спровођење тендерске процедуре, одабир извођача радова и уговарање посла
3.Извођење радова
4.Технички пријем радова
Очекивани резултат: Побољшани услови за рекреацију у МЗ
Илазни индикатори: Уређене спортско рекреативне зоне у оквиру МЗ
Одговорна страна: Општина Беране, Министарство спорта
Укупни буџет и извор финансирања: 120.000,00 € Буџет општине, Буџет државе, донације
Циљне групе/корисници: Грађани
Период имплементације: 5 година
Мониторинг и евалуација: Технички надзор

Пројектна идеја: 26. ИЗГРАДЊА ЦИТЕС ЦЕНТРА СА ЗООЛОШКИМ ВРТОМ
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: Унапређење јавне инфраструктуре Приоритет 2: Унапређење градске инфраструктуре
Опис пројекта: Центар за смјештај животиња је мјесто предвиђено за тренутно држање и бригу о болесним или повријеђеним животињама, напуштеним младим животињама које нису у стању да опстану у дивљини, као и животињама које су конфисковане услед нелегалног држања у заробљеништву, нелегалне трговине, увоза, извоза или других разлога утврђеним законом. На основу регистра Министарства одрживог развоја и туризма утврђено је да је највише животиња које су у заточеништву, у Беранама, па је логично да и сам Центар буде у Беранама, као и 300 врт у који би се смјестиле све животиње у заточеништву у Црној Гори које нису на ЦИТЕС листи, а не може им се обезбиједити безбједан повратак у природу. Објекат је предвиђен ПУП- ом општине Беране и обухваћен ДУП- ом који је усвојен, ријешени су имовинско- правни односи. Пројекат се налази у фази израде главног пројекта за који је средства обезбиједило Министарство одрживог развоја и туризма.
Намјена и циљ пројекта: Дати допринос заштити биодиверзитета и испуњавању међународних обавеза преузетих ратификацијом ЦИТЕС конвенције. Успостављање одрживог модела заштите законом и међународним конвенцијама заштићених врста животиња, кроз изградњу и одржавање центра за прихват животиња и 300 врта.
Активности:
1. Израда пројектне документације,
2. Прикупљање финансијских средстава, спровођење адекватних тендерских поступака,
3. Изградњу и одржавање центра за прихват животиња и 300 врта, добијање употребне дозволе,
4. Опремање центра и набавка возила за транспорт кријумчарених животиња и животиња за 300 врт

Очекивани резултат: Допринос спровођењу ЦИТЕС Конвенције - Конвенција о међународној трговини угроженим врстама дивљих животиња и биљака и оснивање Центра за прихват животиња са ЦИТЕС листе.
Излазни индикатори: Изграђен и оформљен центар и зоо врт
Одговорна страна: <ul style="list-style-type: none"> Општина Беране, Министарство одрживог развоја и туризма
Укупни буџет и извор финансирања: 500.000,00 € Буџет општине, Буџет државе, донације, ЕУ фондови
Циљне групе/корисници: Грађани, туристи
Период имплементације: 4 године
Мониторинг и евалуација: Технички надзор

Пројектна идеја: 27. УРЕЂЕЊЕ ЊЕГОШЕВОГ ТРГА
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: Унапређење јавне инфраструктуре Приоритет 2: Унапређење градске инфраструктуре
Опис пројекта: Његошев трг је простор у центру града на којем се налази велики број угоститељских, занатских и трговинских радњи. Овај простор је уређен осамдесетих година, и тада је поплочан бехатон плочама. Посатављањем подземне инсталације и сталним прекопавањем јавне површине, дошло је до оштећења бехатон плоча и нарушавања укупног простора. Стање на тргу је такво да га је немогуће санирати већ је потребно урадити цјелокупну замјену и наново поплочати. Потребно је извршити увид у стање подземних инсталација. Већ 5 година за редом, на овом тргу се организује културно- умјетничка манифестација „Ладица Ђинђува по тргу расута“
Намјена и циљ пројекта: Унапријеђено коришћење и управљање простором на територији општине Беране у складу са планском документацијом.
Активности: <ol style="list-style-type: none"> 1.Израда пројектне документације 2.Спровођење тендерске процедуре, одабир извођача радова и уговарање посла 3.Извођење радова 4.Технички пријем радова
Очекивани резултат: комунално и инфраструктурно уређена јавна површина
Излазни индикатори: 2.561,81 м ² уређене јавне површине у центру града
Одговорна страна: Општина Беране
Укупни буџет и извор финансирања: 350.000,00 € Буџет општине, Дирекција јавних радова
Циљне групе/корисници: Грађани општине, предузетници
Период имплементације: 1 година
Мониторинг и евалуација: Технички надзор

Пројектна идеја: 28.ИЗГРАДЊА НОВОГ ВРТИЋА
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: Унапређење јавне инфраструктуре Приоритет 2: Унапређење градске инфраструктуре
Опис пројекта: Просторни капацитети вртића „Радмила Недић“ не задовољавају потребе корисника. Постоји потреба за изградњом новог вртића. Министарство просвјете је планирало буџетом изградњу новог вртића, а општина Беране је определијелила локацију коју ће уредити и комунално опремити.
Намјена и циљ пројекта: Пројекат је намијењен свим грађанима Берана. Циљ пројекта је побољшање услова за васпитање и образовање дјеце предшколског узраста.
Активности: 1.Израда пројектне документације 2.Спровођење тендерске процедуре, одабир извођача радова и уговарање посла 3.Извођење радова 4.Технички пријем радова
Очекивани резултат: Ријешен проблем васпитања и смјештајних капацитета дјеце предшколског узраста
Излазни индикатори: Број дјеце
Одговорна страна: Министарство просвјете, Дирекција јавних радова, Општина Беране
Укупни буџет и извор финансирања: 1.500.000,00 € Буџет државе, Буџет општине
Циљне групе/корисници: Грађани, дјеца
Период имплементације: 3 године
Мониторинг и евалуација: Технички надзор

Пројектна идеја: 29.УЛАГАЊЕ У ШКОЛСКЕ ОБЈЕКТЕ
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: Унапређење јавне инфраструктуре Приоритет 2: Унапређење градске инфраструктуре
Опис пројекта: Буџетом општине се издвајају средства за помоћ мјесним заједницама, тим средствима често санирају школски објекти. С обзиром на стање неких школа, посебно у руралном подручју приказаним у анализи стања, идентификовала се потреба за улагањем у школске објекте. Подршка општине у санирању ових проблема односи се и на припреми одговарајуће техничке документације, у изградњи и у опремању.
Намјена и циљ пројекта: Унапређење услова за одвијање наставе
Активности: 1.Израда пројектне документације 2.Спровођење тендерске процедуре, одабир извођача радова и уговарање посла 3.Извођење радова

4.Технички пријем радова
Очекивани резултат: Побољшани услови за одвијање наставе
Излазни индикатори: Број санираних објеката
Одговорна страна: Општина Беране, доо „Агенција за иградњу и развој Беране“
Укупни буџет и извор финансирања: 400.000,00 € Министарство просвјете, Буџет општине
Циљне групе/корисници: Ђаци и просвјетни радници
Период имплементације: 5 година
Мониторинг и евалуација: Технички надзор

Пројектна идеја: 30.РЕКОНСТРУКЦИЈА ГРАДСКЕ КАПЕЛЕ СА УРЕЂЕЊЕМ ПАРКИНГ ПРОСТОРА
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: Унапређење јавне инфраструктуре Приоритет 3: Изградња комуналне инфраструктуре
Опис пројекта: Постојећом градском капелом управља Доо Комунално Беране. У надлежности овог предузећа налази се уређење и одржавање градског гробља и капеле. У складу са својим могућностима ово комунално предузеће константно врши уређење и одржавање објекта градске капеле. Међутим, постојећи објекат се налази у лошем стању, без гријања, без адекватног паркинг простора и као такав не може да испуни своју функцију и задовољи потребе становништва. Потребно је извршити реконструкцију објекта и уредити адекватан паркинг простор. Због неадекватног и уског коловоза потребно је изградити пјешачку стазу од раскрснице до улаза у гробље како би се унаприједила приступна саобраћајница.
Намјена и циљ пројекта: Реализацијом пројекта реконструкције постојећег објекта на бази енергетске ефикасности, унаприједила би се постојећа градска инфраструктура, а допринијело би се и бољем уређењу и искоришћености простора градског гробља.
Активности: <ol style="list-style-type: none"> 1.Израда пројектне документације 2.Спровођење тендерске процедуре, одабир извођача радова и уговарање посла 3.Извођење радова 4.Технички пријем радова
Очекивани резултат: Смањење гужве испред капеле, уређено паркирање, опремљен и уређен простор.
Излазни индикатори: Реконструисан објекат и уређен паркинг простор
Одговорна страна: Општина Беране
Укупни буџет и извор финансирања: 350.000,00 € Буџет општине, Буџет државе, донације
Циљне групе/корисници: Сви грађани Берана
Период имплементације: 2 године

Пројектна идеја: 31. УРЕЂЕЊЕ НОВОГ ГРАДСКОГ ГРОБЉА
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: Унапређење јавне инфраструктуре Приоритет 3: Изградња комуналне инфраструктуре
Опис пројекта: Препознат је проблем недостатка простора за даље ширење градског гробља. Општина Беране ће у наредном периоду приступити налажењу нове локације за градско гробље. Потребно је предвидјети уређење нове локације. Ово подразумијева уређење терена, изградњу приступних стаза, паркиралишта, огорађивање, расвјета. Пројектом је планирана и изградња капеле у оквиру овог гробља.
Намјена и циљ пројекта: Реализацијом овог пројекта жели се обезбиједити простор за ново градско гробље и унаприједити градска инфраструктура.
Активности: 1.Израда пројектне документације 2.Спровођење тендерске процедуре, одабир извођача радова и уговарање посла 3.Извођење радова 4.Технички пријем радова
Очекивани резултат: Ријешен проблем недостатка простора на градском гробљу.
Излазни индикатори: Уређена локација за ново градско гробље.
Одговорна страна: Општина Беране
Укупни буџет и извор финансирања: 500.000,00 € Буџет општине
Циљне групе/корисници: Грађани Берана
Период имплементације: 2 године
Мониторинг и евалуација: технички надзор

Пројектна идеја: 32. ИЗГРАДЊА ПАРКИНГ ГАРАЖЕ
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: Унапређење јавне инфраструктуре Приоритет 3: Изградња комуналне инфраструктуре
Опис пројекта: Општина Беране је определијелила локацију за постављање/ изградњу паркинг гараже у оквиру ДУП-а Парк. Овим пројектом се настоји ријешити проблем паркирања возила у центру града, и растеретити саобраћај.
Намјена и циљ пројекта: Изградњом паркинг гараже осим нових паркинг мјеста у центру града растеретиће се дио постојећих паркинг мјеста и додатно унаприједити управљање простором.
Активности: 1.Израда пројектне документације 2.Спровођење тендерске процедуре, одабир извођача радова и уговарање посла 3.Извођење радова / набавка и монтажа

4.Технички пријем радова
Очекивани резултат: Обезбијеђен нови простор за паркирање
Излазни индикатори: Број обиљежених паркинг мјеста
Одговорна страна: • Општина Беране
Укупни буџет и извор финансирања: 300.000,00 € Буџет општине, Буџет државе
Циљне групе/корисници: Грађани
Период имплементације: 2 године
Мониторинг и евалуација: Технички надзор

Пројектна идеја: 33.УРЕЂЕЊЕ ПАРКОВСКИХ ПОВРШИНА ПРДВИЂЕНЕ ПЛАНСКИМ ДОКУМЕНТОМ
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: Унапређење јавне инфраструктуре Приоритет 2: Унапређење градске инфраструктуре
Опис пројекта: Изградњом нових саобраћајница и кружног тока у центру града указала се потреба за уређењем двије парковске површине, „Цветни парк“ и парк поред Лима. Пројектом је предвиђена ревитализација ових парковских површина и оснивање нових поред Лима, у складу са планским документима. За „Цветни парк“ постоји идејно рјешење које обухвата формирање нових стаза, ограђивање, расвјету и др.
Намјена и циљ пројекта: Унапријеђено коришћење и управљања простором на територији општине Беране у складу са планском документацијом.
Активности: 1.Израда пројектне документације 2.Спровођење тендерске процедуре, одабир извођача радова и уговарање посла 3.Извођење радова 4.Технички пријем радова
Очекивани резултат: Уређене парковске површине
Излазни индикатори: Број уређених паркова
Одговорна страна: • Општина Беране
Укупни буџет и извор финансирања: 400.000,00 EUR Буџет општине, средсва донатора
Циљне групе/корисници: Грађани
Период имплементације: 5 година
Мониторинг и евалуација: Технички надзор

Пројектна идеја: 34.УРЕЂЕЊЕ СПОМЕН-ПАРКА ЈАСИКОВАЦ
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: Унапређење јавне инфраструктуре Приоритет 2: Унапређење градске инфраструктуре
<p>Опис пројекта: Парковска површина спомен- комплекса се простире на 24 хектара и даје могућност да се уређењем овог простора спомен- комплекс са парковском површином претвори у центар културног живота града. Мјесто на којем се налази, пружа најбољи поглед на цијели град, затим богати садржај који чини исписана историја овог краја на гранитном камењу, меморијална архитектура и простор који дозвољава и омогућава да ово излетиште садржи културне, спортске и све друге садржаје који би у потпуности задовољили туристичку понуду града. Предлог да се Спомен-комплекс прогласи за културно добро Црне Горе је прослијеђен Управи за заштиту културних добара Црне Горе.</p> <p>Идејно решење уређења Спомен-комплекса Јасиковац садржи: уређење оgrade, расвјете, ходних стаза, паркинг простора, хорти културу, уградњу видео-надзора и планирање локације за видиковац или ресторан. Уређењем комплекса читав град би добио нову димензију. Омиљено излетиште би постало идеално поготово за културна дешавања и туристичку понуду . Не постоји бољи простор за извођење позоришних представа на отвореном у граду, а ни шире, због специфичног амбијента и фантастичног аудио-визуелног доживљаја. Јасиковац би био привлачан како за локално становништво тако и за туристе.</p>
<p>Намјена и циљ пројекта: Унапријеђено коришћење и управљања простором на територији општине Беране у складу са планском документацијом.</p>
<p>Активности:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Израда пројектне документације 2.Спровођење тендерске процедуре, одабир извођача радова и уговарање посла 3.Извођење радова 4.Технички пријем радова
<p>Очекивани резултат:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Уређен и очуван простор спомен пакра
<p>Излазни индикатори:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Број корисника
<p>Одговорна страна:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Општина Беране
<p>Укупни буџет и извор финансирања: 200.000,00 €</p> <ul style="list-style-type: none"> • Општина Беране, донаторска средства, ЕУ фондови
<p>Циљне групе/корисници: Грађани</p>
<p>Период имплементације: 4 године</p>
<p>Мониторинг и евалуација: Технички надзор</p>

Пројектна идеја: 35.ИЗГРАДЊА ОТВОРЕНОГ ГРАДСКОГ БАЗЕНА
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: Унапређење јавне инфраструктуре Приоритет 2: Унапређење градске инфраструктуре
Опис пројекта: Опште позната чињеница је да спорт игра велику улогу у животу људи. Као град у којем постоји значајан број активних спортских организација које своје активности обављају у неколико спортских грана и у свом раду учествују у такмичењима која организују спортски савези, локална самоуправа је препознала потребу за развој нових грана спорта путем реализације овог пројекта.
Намјена и циљ пројекта: Унапређење услова за развој нових спортских активности, као и побољшање квалитета живота у граду, а тиме и добробит цјелокупне локалне заједнице путем изградње отвореног градског базена.
Активности: <ol style="list-style-type: none"> 1.Израда пројектне документације 2.Спровођење тендерске процедуре, одабир извођача радова и уговарање посла 3.Извођење радова 4.Технички пријем радова
Очекивани резултат: Изграђен базен
Излазни индикатори: <ul style="list-style-type: none"> • Број корисника
Одговорна страна: <ul style="list-style-type: none"> • Општина Беране
Укупни буџет и извор финансирања: 1.300.000,00 € <ul style="list-style-type: none"> • Буџет државе, Буџет општине, донаторска средства
Циљне групе/корисници: Доо Спортски центар-33 запослена Регистровани спортски клубови и организације на територији града- 41 клуб Становници општине Беране
Период имплементације: 4 године
Мониторинг и евалуација: Технички надзор

Пројектна идеја: 36.ПРОШИРЕЊЕ И РЕКОНСТРУКЦИЈА ПОСТОЈЕЋЕ ВОДОВОДНЕ МРЕЖЕ
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: Унапређење јавне инфраструктуре Приоритет 4: Унапређење водоснабдијевања
Опис пројекта: Дистрибутивна мрежа (Примарна и секундарна) је око 200 км и користи је око 85% од укупног броја становника Општине Беране. Израђена је од различитих материјала: дуктила, ливено- жељезних, поцинчаних, азбестно-цементних, полиетиленских и ПВЦ. Са развојем насеља појавила се потреба проширења постојеће мреже али и замјена дотрајалих цјевовода , посебно азбестно-цементних цијеви.

Намјена и циљ пројекта: Адекватно снабдијевање водом становника општине Беране
Активности: <ol style="list-style-type: none"> 1.Израда пројектне документације 2.Спровођење тендерске процедуре, одабир извођача радова и уговарање посла 3.Извођење радова 4.Технички пријем радова
Очекивани резултат: <ul style="list-style-type: none"> • Уредније водоснабдијевање домаћинства
Излазни индикатори: <ul style="list-style-type: none"> • Број укључених домаћинства
Одговорна страна: <ul style="list-style-type: none"> • Општина Беране, „Водовод и канализација“ д.о.о., Министрство одрживог развоја и туризма
Укупни буџет и извор финансирања: 200.000,00 € Буџет општине, Буџет државе, Буџет д.о.о „Водовод и канализација“, донације.
Циљне групе/корисници: Грађани
Период имплементације: 3 године
Мониторинг и евалуација: Технички надзор

Пројектна идеја: 37.ЗАМЈЕНА ДОТРАЈАЛИХ ЦЈЕВОВОДА И УГРАДЊА МЈЕРНИХ ИНСТРУМЕНАТА СВИМ ПОТРОШАЧИМА
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: Унапређење јавне инфраструктуре Приоритет 4: Унапређење водоснабдијевања
Опис пројекта: У циљу одрживости система водоснабдијевања неопходно је приступити смањењу губитака воде који су преко 50% (просјек на нивоу државе) за шта су потребна већа улагања у систем водоснабдијевања (неопходна замјена дотрајалих цјевовода и уградња мјерних инструмената свим потрошачима).
Намјена и циљ пројекта: Унапређење и одрживо управљање системом водоснабдијевања.
Активности: <ol style="list-style-type: none"> 1. Израда пројектне документације 2.Спровођење тендерске процедуре, 3. Одабир извођача радова и уговарање посла 4. Извођење радова 5.Технички пријем радова
Очекивани резултат: <ul style="list-style-type: none"> • Смањење губитака на водоводној мрежи.
Излазни индикатори: <ul style="list-style-type: none"> • Број укључених домаћинства

Одговорна страна:
<ul style="list-style-type: none"> Општина Беране, „Водовод и канализација“ д.о.о.
Укупни буџет и извор финансирања: 120.000,00 €
Општина Беране, Донаторска средства, „Водовод и канализација“ д.о.о.
Циљне групе/корисници:
Грађани
Период имплементације: 3 године
Мониторинг и евалуација: Технички надзор

Пројектна идеја:
38.ОБЕЗБЕЂИВАЊЕ ДОДАТНИХ КОЛИЧИНА ВОДЕ СА ИЗВОРИШТА МЕЧИЈА РАВАН, ЗА ВОДОВОД ДАПСИЋЕ - ПОЛИЦА
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: Унапређење јавне инфраструктуре
Приоритет 4: Унапређење водоснабдијевања
Опис пројекта: Пројектом се настоји обезбиједити додатна количина воде за рурални дио општине. Коришћењем извора „Мечија раван“ поправило би се снабдијевање водом мјештана Дапсића, Петњика, Горње Будимље и Полице.
Намјена и циљ пројекта:
Пројекат је намијењен житељима Дапсића, Полице и Будимље, а циљ је уредније водоснабдијевање.
Активности:
<ol style="list-style-type: none"> 1. Израда пројектне документације 2. Спровођење тендерске процедуре, 3. Одабир извођача радова и уговарање посла 4. Извођење радова 5. Технички пријем радова
Очекивани резултат:
<ul style="list-style-type: none"> Уредније водоснабдијевање домаћинстава са дапсићко – поличког водовода,
Излазни индикатори:
<ul style="list-style-type: none"> Број укључених домаћинстава
Одговорна страна:
<ul style="list-style-type: none"> Општина Беране
Укупни буџет и извор финансирања: 150.000,00 €
Општина Беране
Циљне групе/корисници:
Грађани Дапсића, Будимље и Полице
Период имплементације: 3 године
Мониторинг и евалуација: Технички надзор

Пројектна идеја: 39.ОБЕЗБЈЕЂИВАЊЕ ДОДАТНИХ КОЛИЧИНА ВОДЕ СА ИЗВОРИШТА РЖАНИ ПОТОК
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: Унапређење јавне инфраструктуре Приоритет 4: Унапређење водоснабдијевања
Опис пројекта: Пројекат подразумијева изградњу водовода од изворишта Ржани поток, што ће посебно у љетњем периоду омогућити уредније водоснабдијевање.
Намјена и циљ пројекта: Циљ пројекта је уредније водоснабдијевање
Активности: <ol style="list-style-type: none"> 1. Израда пројектне документације 2. Спровођење тендерске процедуре, 3. Одабир извођача радова и уговарање посла 4. Извођење радова 5. Технички пријем радова
Очекивани резултат: <ul style="list-style-type: none"> • Уредније водоснабдијевање домаћинства Калудре, Доње Ржанице, Лисијевог Поља и евентуално Загорја и Горњег Петњика.
Излазни индикатори: <ul style="list-style-type: none"> • Број укључених домаћинства
Одговорна страна: <ul style="list-style-type: none"> • Општина Беране
Укупни буџет и извор финансирања: 80.000,00 € Општина Беране
Циљне групе/корисници: Грађани Ржанице и Берана
Период имплементације: 3 године
Мониторинг и евалуација: Технички надзор

Пројектна идеја: 40.УГРАДЊА ПРЕЧИСТАЧА РАДИ СМАЊЕЊА МУТНОЋЕ ПИТКЕ ВОДЕ НА ПРЕКИДНОЈ КОМОРИ САЛАЧА
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: Унапређење јавне инфраструктуре Приоритет 4: Унапређење водоснабдијевања
Опис пројекта: Становници наше општине се суочавају са проблемом мутне питке воде у јесењим и зимским мјесецима. Мутноћа воде се појављује приликом обилних падавина, и препорука је да се вода прокува прије употребе. Да би се овај проблем трајно ријешио неопходно је сагледати могућности уградње пречистача за питку воду на прекидној комори „Салача“. Пројекат је започет. Израђен је Програм уградње пилот постројења за пречишћавање сирове санитарне воде са водоизворишта „Мерића Врело“. Град Беране има изграђен водоводни систем који снабдијева становништво са три водоизворишта. Карактеристика сва три водоизворишта је да

повремено долази до замућености воде изазване обилним кишама или наглим отапањем снијега. На захтјев Водовода и канализације израђен је Програм пилот пројекта на основу чије имплементације ће се пронаћи одговарајуће решење за припрему воде која са техноекономског аспекта одговара карактеристикама сирове воде којом се снабдијева становништво. На тај начин ће се добити подаци који ће чинити подлогу за пројектовање технологије и техничког решења постројења за припрему воде.
Намјена и циљ пројекта: Одрживо управљање водним ресима и унапређивање система водоснабдијевања у општини Беране
Активности: 1.Израда пројектне документације 2.Спровођење тендерске процедуре, одабир извођача радова и уговарање посла 3.Извођење радова 4.Технички пријем радова.
Очекивани резултат: • Уредније водоснабдијевање домаћинстава питком водом,
Излазни индикатори: • Број укључених домаћинстава
Одговорна страна: • Општина Беране
Укупни буџет и извор финансирања: 142.800,00 € Буџет државе, буџет општине, донаторска средства
Циљне групе/корисници: Грађани Берана
Период имплементације: 2 године
Мониторинг и евалуација: Технички надзор

Пројектна идеја: 41.УГРАДЊА ХЛОРИНАТОРСКИХ СТАНИЦА НА СЕОСКИМ ВОДОВОДИМА
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1: Унапређење јавне инфраструктуре Приоритет 4: Унапређење водоснабдијевања
Опис пројекта: Пројекат подразумијева уградњу хлоринаторских станица на сеоским водоводима, чиме ће безбједност употребе воде бити на већем нивоу.
Намјена и циљ пројекта: Циљ пројекта је квалитетније водоснабдијевање
Активности: 1.Израда пројектне документације 2.Спровођење тендерске процедуре, одабир извођача радова и уговарање посла 3.Извођење радова 4.Технички пријем радова
Очекивани резултат: • Уредније водоснабдијевање домаћинстава питком водом

Излазни индикатори:
<ul style="list-style-type: none"> Број укључених домаћинстава
Одговорна страна:
<ul style="list-style-type: none"> Општина Беране, Министарство пољопривреде
Укупни буџет и извор финансирања: 50.000,00 €;
Буџет Општине, Буџет државе, донације.
Циљне групе/корисници:
Грађани Берана
Период имплементације: 5 година
Мониторинг и евалуација: Технички надзор

Пројектна идеја:
42.УСПОСТАВЉАЊЕ ЈЕДИНСТВЕНОГ СИСТЕМА ПОДРШКЕ БИЗНИСУ
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2: Подстицање економског развоја и јачање конкурентности привреде
Приоритет 1: Унапређење пословног амбијента за раст и развој привредних активности
Опис пројекта: Уз постојеће олакшице које општина даје за кориснике бизнис зона, планирано је успостављање јединственог система подршке бизнис сектору. Ове мјере се односе на бесплатну израду бизнис планова које пружа Одјељење за економски развој Општине Беране, подршка женама у бизнису, субвенције из агро буџета и субвенције за младе пољопривредне произвођаче. Подршку почетницима у бизнису пружа Бизнис инкубатор који послује у оквиру Регионалног бизнис центра.
Намјена и циљ пројекта:
Подстицање предузетничких активности младих.
Активности:
<ol style="list-style-type: none"> 1. Формирање радног тијела од предствника Општине и предузетника 2. Разговори са предузетницима 3. Заједнички наступ на тржишту 4. Контрола успјешности
Очекивани резултат:
<ul style="list-style-type: none"> Освајање нових тржишта Нова радна мјеста Већи профит
Излазни индикатори:
<ul style="list-style-type: none"> Број укључених предузетника
Одговорна страна:
<ul style="list-style-type: none"> Општина Беране
Укупни буџет и извор финансирања: 75.000,00 €;
Буџет Општине, донације.
Циљне групе/корисници:
Предузетници
Период имплементације: континуирано

Мониторинг и евалуација: Евиденција Секретаријата за финансије и економски развој

Пројектна идеја: 43. ПОДРШКА КЛАСТЕРИМА
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2: Подстицање економског развоја и јачање конкурентности привреде Приоритет 1: Унапређење пословног амбијента за раст и развој привредних активности
Опис пројекта: На територији наше општине формирано је НВО Удружење дрвопрерађивача и саставни је дио кластера дрвопрерађивача . Студијом развоја кластера, идентификоване су могућности за развој нових кластера у области пољопривреде и туризма на територији наше општине. Постоји значајан простор за овај вид удруживања ради повећања конкурентности самих предузећа, као и заједничког наступа на тржишту .Подршку кластерима би могао да пружи Регионални бизнис центар.
Намјена и циљ пројекта: Пројекат је намијењен свим предузетницима из Берана, а циљ је да им се омогући удруживање у кластере и кооперативе .
Активности: <ol style="list-style-type: none"> 1. Разговори формираног радног тијела са предузетницима 2. Формирање кластера, кооператива... 3. Заједнички наступ на тржишту 4. Контрола успјешности
Очекивани резултат: <ul style="list-style-type: none"> • Освајање нових тржишта • Нова радна мјеста • Већи профит
Излазни индикатори: <ul style="list-style-type: none"> • Број укључених предузетника и пољопривредних произвођача
Одговорна страна: <ul style="list-style-type: none"> • Министарство економије, Општина Беране, д.о.о. „Регионални бизнис центар Беране“
Укупни буџет и извор финансирања: 40.000,00 € Министарство економије, ИРФ, Општина Беране, донаторска средства
Циљне групе/корисници: Предузетници
Период имплементације: 4 године
Мониторинг и евалуација: Извјештаји РБЦ, Одјељење за економски развој

Пројектна идеја: 44.РАЗВОЈ И ПРОМОЦИЈА БИЗНИС ЗОНА
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2: Подстицање економског развоја и јачање конкурентности привреде Приоритет 1: Унапређење пословног амбијента за раст и развој привредних активности
Опис пројекта: Пројекат обухвата даљи развој већ успостављених и оснивање нових бизнис зона, промоцију олакшица које пружају бизнис зоне потенцијалним корисницима, Успостављање адекватног система управљања бизнис зонама.
Намјена и циљ пројекта: Пројекат је намијењен свим предузетницима из Берана и шире. Циљ је подршка развоју бизнис сектора.
Активности: <ol style="list-style-type: none"> 1. Доношење Одлука о оснивању бизнис зона отвореним за улагање 2. Објављивање јавног позива за попуњавање бизнис зона 3. Промоција
Очекивани резултат: <ul style="list-style-type: none"> • Привођење намјени простора у складу са просторним плановима • Раст привредне активности • Повећан број корисника бизнис зоне и број запослених у бизнис зони.
Изазаци индикатори: <ul style="list-style-type: none"> • Број укључених предузетника, број запослених, површина бизнис зона која је у функцији
Одговорна страна: <ul style="list-style-type: none"> • Општина Беране
Укупни буџет и извор финансирања: 50.000,00 € <ul style="list-style-type: none"> • Општина Беране, Министарство економије, Комисија за државну помоћ
Циљне групе/корисници: Предузетници, грађани
Период имплементације: 3 године
Мониторинг и евалуација: Технички надзор

Пројектна идеја: 45.ИНФРАСТРУКТУРНО УРЕЂЕЊЕ БИЗНИС ЗОНА
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2: Подстицање економског развоја и јачање конкурентности привреде Приоритет 1: Унапређење пословног амбијента за раст и развој привредних активности
Опис пројекта: Бизнис зона Рудеш која је у власништву општине је комунално опремљена. Планским документом је прецизирано да су 2/3 објеката за рушење. Потребно је урадити елаборат о рушењу и извођење радова рушења у складу са елаборатом. Такође, потребно је предвидјети средства за инфраструктурно опремање нових бизнис зона у складу са Уредбом о бизнис зонама.

Намјена и циљ пројекта: Допринос успостављању и развоју Бизнис зона путем унапређења инфраструктурне опремљености.
Активности: <ol style="list-style-type: none"> 1. Израда елабората о рушењу 2. Извођење радова 3. Израда пројектне документације за инфраструктурно опремање нових бизнис зона 4. Извођење радова
Очекивани резултат: <ul style="list-style-type: none"> • Привођење намјени простора у складу са просторним плановима • Раст привредне активности • Повећан број запослених
Излазни индикатори: <ul style="list-style-type: none"> • Број укључених предузетника
Одговорна страна: <ul style="list-style-type: none"> • Општина Беране
Укупни буџет и извор финансирања: 400.000,00 € <ul style="list-style-type: none"> • Буџет општине, буџет државе, донаторска средства
Циљне групе/корисници: Предузетници
Период имплементације: 4 године
Мониторинг и евалуација: Технички надзор

Пројектна идеја: 46.РАЗВОЈ ДРВОПРЕРАЂИВАЧКЕ ИНДУСТРИЈЕ И СТВАРАЊЕ ПРОИЗВОДА СА ВИШИМ СТЕПЕНОМ ОБРАДЕ
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2: Подстицање економског развоја и јачање конкурентности привреде Приоритет 1: Унапређење пословног амбијента за раст и развој привредних активности
Опис пројекта: Општина Беране ће пружити подршку формирањем удружења дрвопрерађивача чиме ће бити омогућен лакши приступ тржишту и њихови производи биће конкурентнији. Такође, буџетом ће се определијелити субвенције послодавцима за запошљавање младих у реалном сектору.
Намјена и циљ пројекта: Пројекат је намијењен свим дрвопрерађивачима из Берана, а циљ је да им се омогући удруживање у кластере и кооперативе.
Активности: <ol style="list-style-type: none"> 1. Радно тијело ће обавити разговор са предузетницима 2.Формирање кластера, кооператива... 3.Заједнички наступ на тржишту 4.Контрола успјешности

Очекивани резултат:
<ul style="list-style-type: none"> • Освајање нових тржишта • Нова радна мјеста • Већи профит
Излазни индикатори:
<ul style="list-style-type: none"> • Број укључених дрвопрерађивача
Одговорна страна:
<ul style="list-style-type: none"> • Општина Беране, Секретаријат за финансије и економски развој
Укупни буџет и извор финансирања: 30.000,00 €
Буџет општине
Циљне групе/корисници:
Дрвопрерађивачи, незапослени
Период имплементације: 5 година
Мониторинг и евалуација: Документација секретаријата за финансије и економски развој

Пројектна идеја: 47.ИЗГРАДЊА СТОЧНЕ ПИЈАЦЕ
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2: Подстицање економског развоја и јачање конкурентности привреде
Приоритет 2: Унапређење пољопривреде и руралног развоја
<p>Опис пројекта: Пројекат је у потпуности усклађен са захтјевима Управе за ветерину за ову врсту објеката и испуњава све услове из "Одлуке о организацији сајмова сточарства, сајмова и изложби" Службени лист РЦГ бр. 39/95. Реализација пројекта је започета. Изградња пројекта се одвија из четири фазе:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Прва фаза је ограђивање комлетног простора, постављање улазне капије, сточне ваге и утоварне и истоварне рампе. - Изградња објекта за ветеринарску станицу у другој фази - Изградња и уградња боксова и везова за животиње у трећој фази. - Четврта фаза изградње унутрашњих путева, паркирног простора, као уређење зелених површина унутар пијаце.
<p>Намјена и циљ пројекта: Подстицање развоја пољопривреде, побољшање сточарске производње, производња хране, испуњавање еколошких и санитарних стандарда за ову врсту објекта.</p>
<p>Активности:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Израда урбанистичких техничких услова, 2. Израда главног пројекта са ревизијом пројекта 3. Објављивања тендера и одабира најбољег извођача радова, 4. Изградња по фазама 5. Набавка опреме (сточне ваге) 6. Добијања употребне дозволе.

Очекивани резултат: Очекује се да ће имплементација пројекта допринијети побољшању конкурентности у области пољопривреде кроз модернизацију инфраструктуре и као резултат би имали уређен и опремљен простор за купопродају стоке, али би исто и допринијело повећању нивоа промета стоке на пијаци, унаприједило сточарску производњу региона, као и производњу хране.
Излазни индикатори: <ul style="list-style-type: none"> • Повећан промет на Сточној пијаци • Испуњени техничко санитарни услови • Повећање броја произвођача
Одговорна страна: <ul style="list-style-type: none"> • Општина Беране, Дирекција Јавних радова
Укупни буџет и извор финансирања: У току је коначна фаза реализације за коју је процијењена вриједност средстава 30.000,00 €. Буџет општине, Буџет државе
Период имплементације: 1 година
Мониторинг и евалуација: Технички надзор

Пројектна идеја: 48. ИЗГРАДЊА ВОДОВОДА У РУРАЛНИМ ПОДРУЧЈИМА
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2: Подстицање економског развоја и јачање конкурентности привреде Приоритет 2: Унапређење пољопривреде и руралног развоја
Опис пројекта: Пројекат се односи на изградњу водовода : Полица, Тмушићи, Дапсићи, Калудра, Ржаница У претходном периоду Општина Беране је издвојила значајна средства за изградњу водовода у мјесним заједницама. Пројектом се настоји обезбиједити додатна количина воде за рурални дио општине. Пројекат предвиђа израду пројектне документације о коришћењу извора питке воде како би се добио одговор како најрационалније организовати снабдијевање водом, тамо гдје га уопште нема, или како га поправити у подручјима гдје је то недовољно. На сеоском подручју још увијек није комплетирана мрежа водовода. У наредном периоду планира се завршетак неколико водовода, а у плану је и изградња нових.
Намјена и циљ пројекта: Пројекат је намијењен свим житељима на сеоском подручју
Активности: <ol style="list-style-type: none"> 1. Израда пројектне документације 2. Спровођење тендерске процедуре, одабир извођача радова и уговарање посла 3. Извођење радова 4. Технички пријем радова
Очекивани резултат: <ul style="list-style-type: none"> • Нова домаћинства прикључена на водоводну мрежу,

<ul style="list-style-type: none"> • Уредније водоснабдијевање руралног подручја
Излазни индикатори:
<ul style="list-style-type: none"> • Број укључених домаћинстава, број километара изграђене водоводне мреже
Одговорна страна:
<ul style="list-style-type: none"> • Министарство пољопривреде и руралног развоја ,Општина Беране, доо „Водовод и канализација“
Укупни буџет и извор финансирања: 350.000,00 €;
Буџет општине, Буџет државе, донаторска средства
Циљне групе/корисници:
Становништво општине Беране у руралним подручјима.
Период имплементације: 5 година
Мониторинг и евалуација: Технички надзор

<p>Пројектна идеја: 49.ИНВЕСТИЦИЈЕ У ФИЗИЧКИ КАПИТАЛ НА ПОЉОПРИВРЕДНИМ ГАЗДИНСТВИМА</p>
<p>СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2: Подстицање економског развоја и јачање конкурентности привреде Приоритет 2: Унапређење пољопривреде и руралног развоја</p>
<p>Опис пројекта: Пројекат подразумијева наставак подршке пољопривредним произвођачима из агробуџета. Подршка се односи на унапређење сеоске инфраструктуре, изградњи и опремању заштићених простора-пластеника, набавку соларних панела и електрификацију катунa и сл.</p>
<p>Намјена и циљ пројекта: Пројекат је намијењен свим житељима на сеоском подручју</p>
<p>Активности:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Израда пројектне документације 2.Спровођење тендерске процедуре, одабир извођача радова и уговарање посла 3.Извођење радова 4.Технички пријем радова
<p>Очекивани резултат:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Повећан обим пољопривредне производње • Повећан број пољопривредних произвођача
Излазни индикатори:
<ul style="list-style-type: none"> • Број укључених домаћинстава
Одговорна страна:
<ul style="list-style-type: none"> • Општина Беране, Министарство пољопривреде и руралног развоја
Укупни буџет и извор финансирања: 500.000,00 €;
Буџет општине, Буџет државе, донације, ЕУ фондови.
Циљне групе/корисници:
Предузетници и пољопривредници
Период имплементације: 5 година
Мониторинг и евалуација: Технички надзор

<p>Пројектна идеја: 50.АНАЛИЗА ПОТРЕБА И МОГУЋНОСТИ ЗА ИЗГРАДЊУ ИРИГАЦИОНИХ СИСТЕМА</p>
<p>СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2: Подстицање економског развоја и јачање конкурентности привреде</p> <p>Приоритет 2: Унапређење пољопривреде и руралног развоја</p>
<p>Опис пројекта: Подручје Општине Беране је у не тако давном периоду, било обухваћено са око 3000 ха пољопривредног земљишта под системом за наводњавање- иригација Лужац, Долац, Буче, Веничка, Доња Рженица, Будимља и др. Радило се о систему за наводњавање, тзв.гравитационог типа - отворени канали. Наводњавање су пољопривредне површине намијењене за повртарско- ратарску и воћарску производњу. Као резултат индустријализације дошло је до миграције становништва у град, приградским насељима и мјесним зајеницама које су углавном имале изграђене системе за наводњавање- канале, чиме је дошло до пренамјене пољопривредног земљишта и стварање насеља, а самим тим су системи за наводњавање уништени.</p> <p>Могућност ревитализације тих старих иригационих система је дјелимично немогућа, јер на њиховим темељима су изграђене куће, саобраћајнице и др. објекти у већем дијелу. Међутим, и данас дјелимично је могуће извршити обнову тих старих система као што је на територији Веничке, Буча, Лужца, Доње Рженице, Будимље и тд. Ревитализација би се огледала у попису и снимању тренутног стања тих канала, њиховог обнављања, чишћења, бетонирања,постављања пропуста, формирањем тзв.водних одбора који руководе системом за наводњавање. Систем за наводњавање- канали су водни објекти који, на основу Закона о водама подлијежу прибављању водних аката(водна сагласност, водни услови, водна дозвола и водни ред). Ово је један од начина да се и онако мало пољопривредних површина повољних за ратарско – повртарску и воћарску производњу приведе намјени, а све у циљу повећавања капацитета за производњу хране.</p>
<p>Намјена и циљ пројекта:</p> <p>Пројекат је намијењен свим житељима на сеоском подручју као директним корисницима, а на индиректан начин имају корист сви становници Општине Беране.</p>
<p>Активности: - Попис постојећих остатака</p> <ul style="list-style-type: none"> - Прибављање водних аката - Прибављање пројектне документације и других аката - Обезбјеђивање финансијских средстава - Спровођење тендерске процедуре, одабир извођача радова и уговарање посла - Извођење радова - Технички пријем радова
<p>Очекивани резултат:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Повећање приноса у ратарско-повртарској и воћарској производњи • Нова радна мјеста • Подизање животног стандарда становништва у руралним подручјима

Излазни индикатори:
<ul style="list-style-type: none"> Број корисника система за наводњавање
Одговорна страна:
<ul style="list-style-type: none"> Општина Беране, Министарство пољопривреде и руралног развоја
Укупни буџет и извор финансирања: 400.000,00 €
Буџет општине, Буџет државе
Циљне групе/корисници:
Предузетници и пољопривредници
Период имплементације: 5 година
Мониторинг и евалуација: Технички надзор

Пројектна идеја: 51. ПОДРСТИЦАЊЕ ПРОИЗВОДЊЕ ОРГАНСКИХ ПРОИЗВОДА И ПРЕХРАМБЕНИХ ПРОИЗВОДА СА ЗАШТИЋЕНИМ ГЕОГРАФСКИМ ПОРИЈЕКЛОМ
СПЕЦИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2: Подстицање економског развоја и јачање конкурентности привреде
Приоритет 2: Унапређење пољопривреде и руралног развоја
Опис пројекта: Обухвата подстицање производње органских производа и аутентичних производа са заштићеним географским поријеклом карактера. С обзиром да је овај вид пољопривредне производње мање рентабилан неопходна је подршка како са локалног тако и државног нивоа. Подршка ће се огледати у брендирању и промоцији домаћих производа са подручја општине Беране.
Намјена и циљ пројекта:
Пројекат је намијењен свим житељима на сеоском подручју
Активности:
<ol style="list-style-type: none"> 1. Израда елабората о заштити производа 2. Заштита географског поријекла производа 3. Предавања на тему органске производње 4. Повезивање пољопривредних произвођача 5. Брендирање 6. Промоција
Очекивани резултат:
<ul style="list-style-type: none"> Повећан број домаћинстава која се баве органском производњом Формирање кластера за производњу производа са географским поријеклом Повећање прихода произвођача
Излазни индикатори:
<ul style="list-style-type: none"> Број заштићених производа
Одговорна страна: Општина Беране, Министарство пољопривреде и руралног развоја
Укупни буџет и извор финансирања: 300.000,00 €;
Буџет општине, Буџет државе, ЕУ фондови
Циљне групе/корисници: Предузетници, Пољопривредни произвођачи

Период имплементације: 5 година
Мониторинг и евалуација: Технички надзор

Пројектна идеја: 52. ФОРМИРАЊЕ И РАЗВОЈ АГРОКООПЕРАТИВА
СПЕЦИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2: Подстицање економског развоја и јачање конкурентности привреде Приоритет 2: Унапређење пољопривреде и руралног развоја
Опис пројекта: Гашењем некадашњих земљорадничких задруга пољопривредни сектор је изгубио много. Поновним оживљавањем агрокооператива дао би се нови подстрек и замајац развоју пољопривредног сектора, те је и ова активност један од приоритета локалне управе
Намјена и циљ пројекта: Пројекат је намијењен свим домаћинствима на сеоском подручју
Активности: <ol style="list-style-type: none"> 1. Радно тијело ће обавити разговор са пољопривредницима 2. Формирање кооператива 3. Заједнички наступ на тржишту 4. Контрола успјешности
Очекивани резултат: <ul style="list-style-type: none"> • Нова домаћинства на тржишту, • Нова радна мјеста • Већи профит
Излазни индикатори: <ul style="list-style-type: none"> • Број укључених домаћинстава
Одговорна страна: <ul style="list-style-type: none"> • Општина Беране
Укупни буџет и извор финансирања: <ul style="list-style-type: none"> • 10.000,00 €; Општина Беране, Министарство пољопривреде и руралног развоја
Циљне групе/корисници: Предузетници
Период имплементације: 5 година
Мониторинг и евалуација: Технички надзор

<p>Пројектна идеја: 53. ФОРМИРАЊЕ ОТКУПНОГ ЦЕНТРА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА</p>
<p>СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2: Подстицање економског развоја и јачање конкурентности привреде</p>
<p>Приоритет 2: Унапређење пољопривреде и руралног развоја</p>
<p>Опис пројекта: Имајући у виду да је пољопривреда једна од стратешких грана развоја формирање откупног центра допринијело би валоризацији пољопривредних потенцијала.</p> <p>Пројекат подразумијева формирање откупног центра у склопу којег би била инсталирана хладњача. Капацитет хладњаче ће се дефинисати након израде пројектне документације и анализе стварних потреба.</p> <p>Реализацијом пројекта успоставља се организован систем откупа пољопривредних производа. Овиме се подстиче повећање обима производње, продаје и развој предузетничких активности на селу.</p> <p>Откупни центар биће мјесто за складиштење свјежих пољопривредних производа, замрзавање у хладњачама и маркетиншку припрему за тржиште.</p> <p>Откупни центар ће имати простор за пријем и вагање производа, паковање и сортирање производа и канцеларијски простор, са пратећом комуналном инфраструктуром.</p>
<p>Намјена и циљ пројекта:</p> <p>Пројекат је намијењен свим грађанима а директну корист имаће домаћинствима на сеоском подручју и пољопривредни произвођачи.</p>
<p>Активности:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Формирање пројектног тима и разрада пројектог задатка, 2. Промоција пројекта, 3. Доношење одлуке и избор субјекта који ће урадити студију изводљивости, 4. Дефинисање модела финансирања, 5. Оснивање откупног центра, 6. Успостављање контакта и едукација будућих коопераната (пољопривредних произвођача), 7. Изградња објекта и пратеће инфраструктуре, 8. Промоција стандарда у паковању, манипулацији, дистрибуцији и промету производа, 9. Успостављање пословне сарадње са трговцима и потрошачима.
<p>Очекивани резултат:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Изграђен и потпуно функционалан откупни центар са обученим менаџментом и особљем, • Нова домаћинства - произвођачи на тржишту, • Нова радна мјеста, • Обезбијеђена понуда пољопривредних производа, • Регулисање тржишних вишкова пољопривредних производа
<p>Излазни индикатори:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Број укључених домаћинстава

Одговорна страна:
<ul style="list-style-type: none"> Општина Беране
Укупни буџет и извор финансирања:
<ul style="list-style-type: none"> 1.500.000,00 €; Општина Беране, Министарство пољопривреде и руралног развоја, донатори
Циљне групе/корисници: произвођачи, прерађивачи, велетрговци, трговине воћем и поврћем, супермаркети, хотели и ресторани, болнице и јавне установе, сви грађани.
Период имплементације: 5 година
Мониторинг и евалуација: Општина Беране и партнери

<p>Пројектна идеја: 54.ИЗРАДА УРБАНИСТИЧКИХ ПРОЈЕКТА НА БЈЕЛАСИЦИ ЗА РАЗВОЈ ТУРИСТИЧКИХ ЕКО-ЕТНО КАТУНА /НАСЕЉА</p>
<p>СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2: Подстицање економског развоја и јачање конкурентности привреде</p> <p>Приоритет 3: Развој туризма и валоризација културне баштине</p>
<p>Опис пројекта: Просторни план посебне намјене за Бјеласицу и Комове обухвата простор општине Беране, Андријевица, Мојковац, Колашин, Бијело Поље и Подгорица. Израдом урбанистичких пројеката за дио Бјеласице који припада Беранама створиле би се претпоставке за валоризацију туристичких потенцијала на овом подручју.</p>
<p>Намјена и циљ пројекта: Пројекат је намијењен свим грађанима .   Циљ је да се на планиран начин са што мање потенцијалних ризика у смислу угрожавања животне средине валоризује предметни простор, развије рурални део општине,задржи становништво које би развијало сеоски туризам и пољопривреду</p>
<p>Активности:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Формирање тима 2. Расписивање тендера 3. Ангажовање пројектантске куће 4. Израда урбанистичких пројеката 5. Јавне расправе 6. Презентација и усвајање урбанистичких пројеката
<p>Очекивани резултат:</p> <ul style="list-style-type: none"> Нови туристички потенцијали, Нова радна мјеста,економска сигурност становништва Подизање нивоа стандарда живота Уједначеније уређење простора на нивоу општине и заштита природног добра
<p>Излазни индикатори:</p> <ul style="list-style-type: none"> Број донијетих планова

Одговорна страна: <ul style="list-style-type: none">
Општина Беране
Укупни буџет и извор финансирања: <ul style="list-style-type: none">
50.000,00 €; Буџет општине
Циљне групе/корисници: Инвеститори, грађани
Период имплементације: 5 година
Мониторинг и евалуација: Скупштина општине
Пројектна идеја: 55.ИЗРАДА ПЛАНА ПОСЕБНЕ НАМЈЕНЕ ЛОКВЕ
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2: Подстицање економског развоја и јачање конкурентности привреде
Приоритет 3: Развој туризма и валоризација културне баштине
Опис пројекта: ПУП-ом Беране су предвиђене зоне заштићених подручја од којих је једна у зони ППН Бјеласица и Комови а друга је у зониЛокви која је планирана за израду Плана посебне намјене у површини од 54 ha на територији општина Беране и Петњица, односно представља зону 7. Турјак-Локве. План дистрибуције зона развоја туризма на територији општине, извршен је прије свега у односу на анализу демографских кретања у претходном периоду и очекиваног прираштаја становништва, као и пројекције старосне структуре становништва у појединим подручјима у циљу подстицаја развоја истих, али и охрабривању радно способног становништва, нарочито млађег, да узме активно учешће у том развоју. Осим демографских показатеља, критеријумизација још су били: положај у односу на постојећу и планирану мрежу путева; релативноравномјеран просторни распоред смјештајних капацитета и пратећих угоститељских и рекреативних садржаја, како постојећих тако и планираних; постојање расположивог вишкастамбеног простора у стамбеном фонду који би могао бити искоришћен за смјештај туриста; постојање различитих културно-историјских и природних вриједности, али и других туристичкихатракција доступних туристима у прихватљивим пјешачким дистанцама.
Намјена и циљ пројекта: Пројекат је намијењен свим грађанима . Циљ је да се на планиран начин са што мање потенцијалних ризика у смислу угрожавања животне средине валоризује предметни простор, развије рурални део општине, задржи становништво које би развијало сеоски туризам и пољопривреду. Планиране зоне развоја туристичких активности су: <ul style="list-style-type: none">
зона 1 Шишка-Суводол
зона 2 Курикуће
зона 3 Јеловица
зона 4 Турија-Лубнице
зона 5 Беране-котлина
зона 6 Петњица
зона 7 Туријак-Локве

Активности:
<ol style="list-style-type: none"> 1. Формирање тима 2. Расписивање тендера 3. Ангажовање планерске куће 4. Израда плана посебне намјене 5. Јавне расправе 6. Презентација и усвајање плана посебне намјене
Очекивани резултат:
<ul style="list-style-type: none"> • Нови туристички потенцијали, • Нова радна мјеста, економска сигурност становништва • Подизање нивоа стандарда живота • Уједначеније уређење простора на нивоу општине и заштита природног добра
Излазни индикатори:
<ul style="list-style-type: none"> • Усвојен план посебне намјене
Одговорна страна:
<ul style="list-style-type: none"> • Општина Беране
Укупни буџет и извор финансирања:
<ul style="list-style-type: none"> • 50.000,00 €; Буџет општине
Циљне групе/корисници:
Инвеститори, грађани
Период имплементације: 2 године
Мониторинг и евалуација: Скупштина општине

Пројектна идеја:
56. МЈЕРЕ РЕВИТАЛИЗАЦИЈЕ КАТУНА, РАЗВОЈ ТУРИСТИЧКИХ ЕКО-ЕТНО СЕЛА, ПОЉОПРИВРЕДНИХ КАТУНА
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2: Подстицање економског развоја и јачање конкурентности привреде
Приоритет 3: Развој туризма и валоризација културне баштине
Опис пројекта: Катуну као насеобине сезонског карактера имају вјековну традицију. Они имају своји специфичну намјену као и архитектуру. Ради се о планинским колибама- планинским кућама у којима сеоска домаћинства бораве у периоду љетњих мјесеци. У циљу ревитализације и подстицања економског развоја потешно је извршити ревитализацију постојећих и изградњу нових катунa, водећи рачуна о одрживом развоју тј. ненарушавању аутентичности катунa са једне стране, а са сруге стране побољшање услова и живота на катуну. Ове мјере подразумијевају, изградњу пратеће инфраструктуре, путева, електрификација - соларне панеле и други облици снабдијевања електричном енергијом, водоснабдијевање катунa, сигнализацију уз све остале пратеће садржаје који привлаче пажњу туриста. Циљ је задржати аутентичност постојећег амбијента, побољшати туристичку понуду, задржати и подстаћи што већи број млађе популације да се бави овом туристичко – пољопривредном активношћу, задржати традиционалну гастрономију, уз обнављање традиционалних манифестација (сабори, вашари, игранке, вишебојне

игре и тд.)
Намјена и циљ пројекта: Пројекат је намијењен прије свега туристима, људима који живе на катунима, као и свим грађанима
Активности: <ol style="list-style-type: none"> 1. Формирање тима 2. Попис катуна којима је неопходна ревитализација 3. Расписивање тендера 4. Ангажовање пројектантске куће 5. Израда планова 6. Јавне расправе 7. Усвајање и презентација планова
Очекивани резултат: <ul style="list-style-type: none"> • Нови туристички потенцијали, • Нова радна мјеста • Задржавање и подстицај што већег броја људи да се баве овом дјелатношћу • Раст броја туриста • Побољшање животног стандарда локалног становништва
Излазни индикатори: <ul style="list-style-type: none"> • Број уређених катуна
Одговорна страна: <ul style="list-style-type: none"> • Општина Беране, Министарство пољопривреде, МОРТ
Укупни буџет и извор финансирања: <ul style="list-style-type: none"> • 120.000,00 €; Буџет општине
Циљне групе/корисници: Инвеститори, грађани, пољопривредници
Период имплементације: 5 година
Мониторинг и евалуација: Технички надзор

Пројектна идеја: 57.ИЗРАДА УРБАНИСТИЧКОГ ПРОЈЕКТА МАНАСТИРА ЂУРЂЕВИ СТУПОВИ
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2: Подстицање економског развоја и јачање конкурентности привреде Приоритет 3: Развој туризма и валоризација културне баштине
Опис пројекта: Просторним урбанистичким планом Берана је одређена бафер зона око Манастира Ђурђеви ступови и предвиђена израда урбанистичког пројекта за исту. Да би се уредио, заштитио овај простор и валоризовао потребно је створити предуслове за чешћи и угоднији обилазак овог простора у сврху едукација и туризма.
Намјена и циљ пројекта: Пројекат је намјењен свим грађанима и посјетиоцима. Циљ је да овако значајан објект не постоји само за себе, него да се укључи у туристичку понуду а и да се створе услови за даљи развој манастирске заједнице.

Активности:
<ol style="list-style-type: none"> 1. Формирање тима 2. Расписивање тендера 3. Ангажовање пројектантске куће 4. Израда урбанистичког пројекта 5. Јавне расправе 6. Усвајање и презентација урбанистичког пројекта
Очекивани резултат:
<ul style="list-style-type: none"> • Нови туристички потенцијал • Заштита културног добра
Излазни индикатори:
<ul style="list-style-type: none"> • Усвојен урбанистички пројекат
Одговорна страна:
<ul style="list-style-type: none"> • Општина Беране
Укупни буџет и извор финансирања: 25.000,00 €
<ul style="list-style-type: none"> • Општина Беране
Циљне групе/корисници:
Грађани и манастирска заједница
Период имплементације: 2 године
Мониторинг и евалуација: Скупштина општине

<p>Пројектна идеја: 58.УКЉУЧИВАЊЕ ДОМАЋИХ ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА У ТУРИСТИЧКУ ПОНУДУ</p>
<p>СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2: Подстицање економског развоја и јачање конкурентности привреде</p> <p>Приоритет 3: Развој туризма и валоризација културне баштине</p>
<p>Опис пројекта: Пратећа понуда сваке туристичке дестинације чини оно што становништво нуди на одређеном простору. Домаћи пољопривредни производи су свакако незаобилазан фактор и они треба да буду дио туристичке понуде сјевера. Традиционална гастрономија која је карактеристична за ово подручје: качамак, цицвара, пита,кајмак, јардум, сир, аутохтоне сорте воћа, љековито биље, мед, шумски производи, затим житарице хељда, пшеница, јечам, као и кромпир са овог подручја и тд, могу представљати туристички бренд који ће Општину Беране препознати као омиљену туристичку дестинацију.</p>
<p>Намјена и циљ пројекта:</p> <p>Пројекат је намијењен туристима и свим грађанима, а циљ је да што више пољопривредних произвођача буде укључено у ове активности</p>
<p>Активности:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Формирање координационог тима 2. Ангажовање стручних лица 3. Израда планова 4. Састанци са пољопривредницима

Очекивани резултат:
<ul style="list-style-type: none"> Нови туристички потенцијали, Нова радна мјеста Повећан број домаћих и страних туриста Побољшан животни стандард грађана
Излазни индикатори:
<ul style="list-style-type: none"> Број укључених домаћинстава Укупан број туриста
Одговорна страна:
<ul style="list-style-type: none"> Општина Беране
Укупни буџет и извор финансирања:
<ul style="list-style-type: none"> 10.000,00 €; Буџет општине
Циљне групе/корисници:
Инвеститори, грађани, пољопривредници.
Период имплементације: 5 година
Мониторинг и евалуација: Технички надзор

Пројектна идеја:
59. ПОВЕЗИВАЊЕ КУЛТУРНЕ И ТУРИСТИЧКЕ ПОНУДЕ
СПЕЦИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2: Подстицање економског развоја и јачање конкурентности привреде
Приоритет 3: Развој туризма и валоризација културне баштине
Опис пројекта: Пројекат се односи на валоризацију културног наслеђа становништва општине Беране, формирањем јединственог туристичког производа и даље интегрисање у цјелокупну туристичку понуду.
Намјена и циљ пројекта: Циљ пројекта је развој туристичке понуде. Пројекат је намијењен туристима и свим грађанима
Активности:
<ol style="list-style-type: none"> Идентификација туристичких производа Формирање туристичке понуде са интегрисаним производом Промотивне активности
Очекивани резултат:
<ul style="list-style-type: none"> Валоризована културна добра Богатија туристичка понуда
Излазни индикатори:
<ul style="list-style-type: none"> Број ноћења туриста, број посјета
Одговорна страна:
<ul style="list-style-type: none"> Локална Туристичка организација, Општина Беране
Укупни буџет и извор финансирања: 30.000,00 €;
Буџет општине, ЛТО, МОПТ, донације.
Циљне групе/корисници:
Грађани општине, туристи, туристички радници, угоститељи.

Период имплементације: 2 године
Мониторинг и евалуација: ЛТО

Пројектна идеја: 60. УНАПРЕЂЕЊЕ ОСТАЛИХ ВИДОВА ТУРИЗМА
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2: Подстицање економског развоја и јачање конкурентности привреде
Приоритет 3: Развој туризма и валоризација културне баштине
Опис пројекта: Пројекат се односи на унапређење културног и вјерског туризма. Пројектом ће се успоставити „Манастирска рута“ којом се повезују четири манастира на територији општине Беране.
Намјена и циљ пројекта: Циљ пројекта је развој туристичке понуде. Пројекат је намијењен туристима и свим грађанима.
Активности: <ol style="list-style-type: none"> 1. Формирање пројектног тима 2. Израда туристичке сигнализације 3. Постављање мобилијара 4. Промоција
Очекивани резултат: <ul style="list-style-type: none"> • Валоризована културна добра • Богатија туристичка понуда
Излазни индикатори: <ul style="list-style-type: none"> • Број ноћења туриста, број посјета
Одговорна страна: <ul style="list-style-type: none"> • Локална Туристичка организација, Општина Беране
Укупни буџет и извор финансирања: 30.000,00 €; Буџет општине, ЛТО, МОРТ, донације.
Циљне групе/корисници: Грађани општине, туристи, туристички радници, угоститељи
Период имплементације: 2 године
Мониторинг и евалуација: ЛТО

Пројектна идеја: 61.УНАПРЕЂЕЊЕ ПРОМОЦИЈЕ ГРАДА КРОЗ ОРГАНИЗАЦИЈУ МАНИФЕСТАЦИЈА
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2: Подстицање економског развоја и јачање конкурентности привреде Приоритет 3: Развој туризма и валоризација културне баштине
Опис пројекта: ЛТО својим планом рада организује традиционалне манифестације у циљу културне и туристичке промоције града.
Намјена и циљ пројекта: Пројекат је намијењен промоцији града организацијом манифестација
Активности: <ol style="list-style-type: none"> 1. Годишњи план манифестација 2. Организовање манифестација 3. Промоција 4. Реализација
Очекивани резултат: Унапријеђена туристичка понуда
Излазни индикатори: <ul style="list-style-type: none"> • Број организованих манифестација.
Одговорна страна: <ul style="list-style-type: none"> • Општина Беране, ЛТО, МОПТ.
Укупни буџет и извор финансирања: 50.000,00 €; Буџет општине, буџет државе, донаторска средства.
Циљне групе/корисници: Грађани општине, туристи, туристички радници, угоститељи
Период имплементације: 5 година
Мониторинг и евалуација: ЛТО, Општина Беране

Пројектна идеја: 62.ИЗРАДА СТУДИЈЕ ЗАШТИТЕ КУЛТУРНИХ ДОБАРА
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2: Подстицање економског развоја и јачање конкурентности привреде Приоритет 3: Развој туризма и валоризација културне баштине
Опис пројекта: Израда Студије заштите културних добара за Општину Беране је неопходна како би се третирали културна добра и добра са евидентираним културним вриједностима на територији општине Беране. Наравно, сами третман културних добара би се имплементирао у свим плановима нижег реда. Нацрт Просторно-урбанистичког плана општине Беране, са аспекта заштите културних добара, а у складу са Законом о заштити културних добара Црне Горе, је непотпун и није испоштована процедура при приступању израде наведеног плана.
Намјена и циљ пројекта: Израда Студије заштите културних добара би убрзала процес добијања статуса културног добра за поједине покретне и непокретне споменике. Самим тим израда

Студије би довела до тога да Просторно-урбанистички план буде прихватљив са аспекта заштите културних добара.
Активности: Обезбеђивање средстава у буџету Општине Беране за израду Студије заштите културних добара. Формирање тима од стране Полимског музеја у саставу: археолог, конзерватор-рестауратор, архитекта, историчар умјетности и историчар. Добијање сагласности на израђену Студију заштите општине Беране од стране Управе за заштиту споменика културе Црне Горе. Имплементација Студије заштите у ПУП Беране.
Очекивани резултат: <ul style="list-style-type: none"> • Прецизна евиденција свих постојећих и потенцијалних археолошких локалитета. • Прецизна евиденција покретних и непокретних споменика културе. • Самом евиденцијом Споменика културе доћи ће до боље заштите, очувања и валоризације истих. • Израда ПУП-а биће у складу са Законом о заштити споменика културе.
Излазни индикатори: <ul style="list-style-type: none"> • Израђена студија
Одговорна страна: <ul style="list-style-type: none"> • Општина Беране • ЈУ „Полимски музеј“ Беране, • Управа за заштиту споменика културе Црне Горе
Укупни буџет и извор финансирања: 15.000,00 €, Буџет општине,
Циљне групе/корисници: Општина Беране, Полимски музеј Беране, Министарство културе Црне Горе, инвеститори, становници Берана, туристи и научни радници.
Период имплементације: Са обезбјеђивањем средстава кроз буџет за 2020. годину, период израде Студије заштите би био у другој половини исте.
Мониторинг и евалуација: ЈУ „Полимски музеј“ Беране, Управа за заштиту споменика културе Црне Горе, предлагач Просторно-урбанистичког плана општине Беране. 2020. – 2023. година.

Пројектна идеја: 63. КОНЗЕРВАЦИЈА ПРЕДМЕТА ИЗ ФОНДОВА МУЗЕЈСКИХ ЗБИРКИ
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2: Подстицање економског развоја и јачање конкурентности привреде
Приоритет 3: Развој туризма и валоризација културне баштине
Опис пројекта: Одређени број предмета из фондова збирки музеја се налази у веома лошем стању и неопходна је конзервација и заштита ради њиховог очувања. Полимски музеј посједује све неопходне лиценце за израду пројектне документације за конзервацију

<p>предмета, а дјелимично смо у могућности да поједине врсте предмета и сами конзервирамо, док за остале тражимо учешће лиценцираних стручњака.</p> <p>Увидом у стање свих фондова музеја дошли смо до закључка да је неопходно конзервирати и заштитити од даљег пропадања :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Етнографска збирка-----70 предмета, 2. Историјска збирка-----50 предмета, 3. Умјетничка збирка-легат М. Поповић----150 предмета, 4. Хералдичка збирка -----72 предмета, 5. Нумизматичка збирка -----1000 предмета
<p>Намјена и циљ пројекта:</p> <p>Конзервацијом предмета би било спријечено даље пропадање на дужи период, тј. до следећег третмана. Ради се о веома вриједним музејским предметима који у појединим збиркама представљају саме уникате на простору Црне Горе, тако да поред локалног значаја имају и национални значај.</p> <p>Циљ нам је да након конзерваторског третмана обогатимо сталну музејску поставку, а предмети би били искориштени и за тематске изложбе које организује музеј.</p>
<p>Активности:</p> <p>Израда конзерваторског пројекта за заштиту предмета појединачно за сваку збирку. Добијање сагласности на Урађене конзерваторске пројекте од стране Управе за заштиту споменика културе Црне Горе.</p> <p>Спровођење конзерваторских мјера на самим предметима и презентација истих.</p>
<p>Очекивани резултат:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Боље стање предмета у збиркама • Боља и разноврснија понуда сталне музејске поставке • Задовољена законска регулатива
<p>Излазни индикатори: Број конзервираних предмета</p>
<p>Одговорна страна:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Општина Беране, ЈУ „Полимски музеј“ Беране, Управа за заштиту културних добара Црне Горе.
<p>Укупни буџет и извор финансирања:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Општина Беране-----20.000,00 • Министарство културе Црне Горе-----30.000,00 <p style="text-align: right;">Укупно: 50.000,00 €</p>
<p>Циљне групе/корисници:</p> <p>Грађани Берана , ученици основних и средњих школа, културни радници, туристи и научни радници.</p>
<p>Период имплементације:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Конзервација предмета Етнографске и историјске збирке ---- 2019. - 2020. година • Конзервација предмета Умјетничке збирке ----- 2021. година • Конзервација предмета Хералдичке збирке ----- 2022. година • Конзервација предмета Нумизматичке збирке ----- 2023. година
<p>Мониторинг и евалуација:</p> <p>ЈУ „Полимски музеј“ Беране, Управа за заштиту споменика културе Црне Горе , 2019. -2023. година.</p>

<p>Пројектна идеја: 64.УРЕЂЕЊЕ ИЗЛОЖБЕНОГ ПРОСТОРА МУЗЕЈА</p>
<p>СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2: Подстицање економског развоја и јачање конкурентности привреде Приоритет 3: Развој туризма и валоризација културне баштине</p>
<p>Опис пројекта: Зграда Дома трезвености подигнута је тридесетих година прошлог вијека. За потребе музеја је адаптирана 1996. године, када је музеј пресељен са локације конака манастирског комплекса Ђурђеви Ступови. Задњом реконструкцијом, која је обављена 2011. године, уређена је изложбена сала сталне поставке, галерија и други пратећи садржај. Том приликом није промијењена столарија на читавом објекту, јер пројектном документацијом није била предвиђена. Столарија се налази у веома лошем стању и нема своју функцију. Наиме, столарија је израђена од дрвета, расушена је, браве су изгубиле функцију, стакла су напукла. Уградњом нове столарије зграда би била заштићена од утицаја атмосферских падавина, појаве влаге на зидовима, а самим тим била би обезбијеђена и боља заштита предмета који се налазе у изложбеном простору и депоу музеја.</p>
<p>Намјена и циљ пројекта: Замјеном столарије би естетски и визуелни изглед зграде био бољи. Законом о заштити лица и имовине музеј спада у објекте од посебног значаја, па самим тим уградњом нове пвц столарије би зграда била боље заштићена, а обезбиједила би се и заштита предмета од климатских утицаја.</p>
<p>Активности:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Тражење конзерваторских услова од Управе за заштиту културних добара о врсти материјала од које ће бити израђена столарија • Израда пројекта на основу смјерница добијених од Управе за заштиту културних добара • Тендерска процедура за избор извођача радова • Уградња пвц столарије са пратећим радовима
<p>Очекивани резултат:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Уградњом нове пвц столарије стварају се много бољи услови за адекватан смјештај музејских предмета, као и за запослене у музеју, посјетиоце, туристе итд. Квалитетнија презентација културне баштине и адекватнија заштита објекта у цјелини.
<p>Излазни индикатори: Уређен изложбени простор музеја</p>
<p>Одговорна страна:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Полимски музеј, Управа за заштиту културних добара, Општина Беране, извођач радова
<p>Укупни буџет и извор финансирања: 22 велика прозора са полукружним додатком, укупне површине 54,96 м² 10 великих прозора без полукружног додатка, укупне површине 15,6 м² 8 полукружних прозора, укупне површине 6,4 м² 31 малих прозора, укупне површине 19,76 м² 1 улазна врата 3 м² Анкетним истраживањем тржишта добијен је и тренутни трошковник за набавку и</p>

уградњу ПВЦ столарије:	
1. Цијена набавке и уградње великог прозора са лучним додатком	500,00 €
2. Цијена набавке и уградње великог прозора без лучног додатка	400,00 €
3. Цијена набавке и уградње полукружног прозора	200,00 €
4. Цијена набавке и уградње малог прозора	300,00 €
5. Цијена набавке и уградње улазних вра	600,00 €
6. Цијена набавке и уградње ролетни за одређени број прозор	2.000,00 €
7. Цијена набавке и уградње завјеса за прозоре у изложбеној сали	1.800,00 €
8. Молерско-фасадерски радови	5.000,00 €
Од укупног износа планираног за реализацију пројекта, који износи 35.300,00 еура, Општина Беране ће учествовати са 10.300,00 еура.	
Циљне групе/корисници:	
Реализацијом пројекта посјетиоци музеја (туристи, грађани, културни радници), као и запослени у музеју, ће имати боље услове боравка и рада у згради. Зграда музеја ће имати бољу енергетску ефикасност, а самим тим и уштеду електричне енергије.	
Период имплементације:	
У зависности од периода кад се обезбиједи новчана средства. Полимски музеј је већ аплицирао са овим пројектом за средства код Министарства културе Црне Горе, кроз петогодишњи инвестициони програм у култури, 2019 – 2024.	
Мониторинг и евалуација:	
ЈУ „Полимски музеј“ Беране, Општина Беране, Министарство културе Црне Горе	

Пројектна идеја:
65. ОСНИВАЊЕ ТЕЛЕВИЗИЈЕ БЕРАНЕ
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2: Подстицање економског развоја и јачање конкурентности привреде
Приоритет 3: Развој туризма и валоризација културне баштине
Опис пројекта: Планирано је да се локални јавни емитер Радио телевизије Беране оснива као друштво са ограниченом одговорношћу као правни сљедбеник Локалног јавног емитера „Радио Беране“. Дјелатност Радио телевизије Беране је од јавног интереса и састоји се од пружања АВМ услуга, производње и емитовање радијског и телевизијског програма са информативним, културним, умјетничким образовним, научним, дјечјим, забавним, спортским и другим садржајима од интереса за грађане, с тим што се у циљу потпунијег коришћење капацитета и стицање прихода Радио телевизије Беране може бавити и другим дјелатностима које не угрожавају обављање основних дјелатности.
Намјена и циљ пројекта: Сварање интегралног јавног сервиса ради потпунијег и ажурнијег информисања јавности.
Активности:
1. Доношење оснивачког акта
2. Тендерска процедура (набавка опреме и опремање простора за рад)
3. Добијање неопходних дозвола
Очекивани резултат: Ефикасно и благовремено информисање јавности

Излазни индикатори: Емитовање ТВ програма
Одговорна страна: Општина Беране, Радио Беране
Укупни буџет и извор финансирања: 150.000,00 € <ul style="list-style-type: none"> • Буџет општине Беране
Циљне групе/корисници: Сви грађани општине
Период имплементације: 2 године
Мониторинг и евалуација: Радио и ТВ Беране

Пројектна идеја: 66.РЕКОНСТРУКЦИЈА КУЋЕ ВОЈВОДЕ ГАВРА ВУКОВИЋА
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2: Подстицање економског развоја и јачање конкурентности привреде
Приоритет 3: Развој туризма и валоризација културне баштине
<p>Опис пројекта:</p> <p>Спомен кућа „Војвода Гавро Вуковић“ је сједиште дипломатских и културних дешавања. У њој се органиују и одржавају: изложбе слика, фотографија, скулптура, округли столови на различите теме, приједи високих званичника из свијета културе и политике. У кући је 2008.године отворена I Међународна Љетња школа за младе дипломате „Гавро Вуковић“ која се одржава у јулу сваке године. У галеријском простору куће је стална поставка умјетничких слика и скулптура из фонду са ликовних колонија, а у радној соби смјештен је библиотечки фонд од преко стотину публикација из области дипломатије. Стручни тим Управе за заштиту културних добара сачинио је Елаборат о валоризацији културно историјских вриједности куће. Рјешење о утврђивању статуса културно добро није донешено, искључиво због проблема правне природе.</p> <p>Потребно је санирање фасаде и балкона, јер је кућа због лоше хидроизолације изложена пропадању. У дворишту је планирано постављање мини љетње позорнице. У сарадњи са одговарајућим институцијама, радити на сакупљању докумената, рукописа, књига и личних предмета Војводе Гавра Вуковића.</p>
<p>Намјена и циљ пројекта:</p> <p>Заштита и валоризација културно историјских вриједности.</p>
<p>Активности:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Израда главног пројекта и ревизија 2.Спровођење тендерске процедуре, одабир извођача радова и уговарање посла 2.Извођење радова 3.Технички пријем радова
<p>Очекивани резултат:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сачуван објекат од даљег пропадања - Створени боњи услови за обављање културних дјелатности
Излазни индикатори: Реконструисан објекат
<p>Одговорна страна:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Општина Беране и Министарство културе Црне Горе , Министарство вањских

послова.
Укупни буџет и извор финансирања: 50.000,00 €; Буџет општине Беране, Буџет државе, донације.
Циљне групе/корисници: Становници општине Беране, културни радници.
Период имплементације: 3 године
Мониторинг и евалуација: Технички надзор

Пројектна идеја: 67.РЕКОНСТРУКЦИЈА ЗГРАДЕ ПОЛИМСКОГ МУЗЕЈА (ДОМА ТРЕЗВЕНОСТИ)
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2: Подстицање економског развоја и јачање конкурентности привреде Приоритет 3: Развој туризма и валоризација културне баштине
Опис пројекта: ЈУ Полимски музеј у Беранама основан је 1955. године, као регионални музеј комплексног типа за територију Горњег Полимља, са општинама: Беране, Плав, Андријевицу,Рожаје и Бијело Поље. Зграда у којој је данас смјештен Музеј подигнута је почетком XX вијека за потребе Трезвењачке омладине и Соколског друштва.Постојећа зграда Дома трезвености у којој се музеј налази, у прилично је лошем стању и не пружа адекватне услове за обављање културних дјелатности. Стога је пројектом предвиђена реконструкција објекта на бази енергетске ефикасности са увођењем новог система гријања.
Намјена и циљ пројекта: Стварања бољих услова за развој нових и побољшање постојећих културних дјелатности. Пројекат је намијењен афирмацији културе и културно-умјетничког стваралаштва.
Активности: <ol style="list-style-type: none"> 1. Израда главног пројекта и ревизија 2.Спровођење тендерске процедуре, одабир извођача радова и уговарање посла 2.Извођење радова 3.Технички пријем радова
Очекивани резултат: <ul style="list-style-type: none"> • Створени услови за обогаћивање културних садржаја • Бољи услови за рад запослених
Излазни индикатори: Реконструисан објекат
Одговорна страна: <ul style="list-style-type: none"> • Општина Беране и Министарство културе Црне Горе
Укупни буџет и извор финансирања: <ul style="list-style-type: none"> • 300.000,00 €; Буџет општине, Буџет државе.
Циљне групе/корисници: Становници општине Беране
Период имплементације: 3 године
Мониторинг и евалуација: Технички надзор

Пројектна идеја: 68. ИЗГРАДЊА МОСТА НА ЛИМУ КОД МАНАСТИРА УРОШЕВИЦА
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2: Подстицање економског развоја и јачање конкурентности привреде Приоритет 3: Развој туризма и валоризација културне баштине
<p>Опис пројекта:</p> <p>Манастирски комплекс Урошевица лежи непосредно под стјеновитом литицом изнад десне обале Лима, на излазу из Тивранске клисуре, 5 км сјеверно од Берана. Прве теренске податке о локалитету забележио је проф. Ђ. Бошковић 1933. године. Локалитет је као поштовано култно место привлачио пажњу локалних житеља, те су тако у два наврата чињени покушаји да се рушевине расчисте, а манастирски храм обнови.</p> <p>О сакралном комплексу у Урошевици остало је мало трагова у сачуваној изворној историјској грађи. Једини поуздани подаци потичу из турских пописа. Први помен Урошевице забележен је у турском дефтеру, који се оквирно датује у раздобље око 1530. године.</p> <p>Сјећање на Урошевицу остало је сачувано и у народним предањима. Тако постоји легенда да је овај мали манастир на скровитом месту подигао краљ Стефан Урош III, познатији као Стефан Дечански, који је у Будимљи боравио пре ступања на престо, односно у раздобљу од 1316. до 1321. године. На могућност да је у овом предању сачуван траг историјског сјећања указивао би и топоним, вјероватно изведен од краљевог имена.</p> <p>Са напријед наведеним сазнањима започета су теренска истраживања у Урошевици. Систематска археолошка ископавања на локалитету изведена су у периоду 2006-2008 године. Истраживања су вршена у организацији Музеја Полимља из Берана и Музеја у Пријепољу, а уз материјалну потпору Министарства културе Републике Србије. Радовима је руководио др Марко Поповић, научни саветник Археолошког института у Београду. У току поменуте кампање у цијелости су истражени остаци архитектуре и културних слојева на локалитету чиме су планирана археолошка истраживања завршена.</p> <p>О заснивању манастира, односно скита у Урошевици нема поузданих података у сачуваној историјској грађи. Резултати истраживања и анализа културног слоја остављају отворену могућност датовања у прве деценије 14. вијека на шта указује и сачувана легенда која грађење манастира приписује краљу Стефану Урошу III Дечанском. Без обзира на овај у извесној мјери хипотетичан закључак остаје сасвим поуздано утврђена чињеница да је манастир постојао током 15. и у првој половини 16. века. Запустио је средином 16. века када су му одузета и последња скромна имања која је посједовао. На то указује и чињеница да нема трагова познијих обнова након поновног успостављања Пећке патријаршије 1557. године. Археолошки подаци јасно показују да је манастир у Урошевици напуштен али не и спаљен, и да је манастирска црква делом насилно рушена ради одношења сиге из конструкције свода.</p> <p>Након истраживања манастирског комплекса Урошевица дошло је до обнове цркве. Једини прилаз цркви сада је пјешачка, врло неприступачна, стаза која води од напуштеног моста на Лиму. Ради боље валоризације манастирског комплекса</p>

потребно је направити мост, који би омогућио лакши прилаз и самим тим већу посјећеност .
Намјена и циљ пројекта: Стварања бољих услова за валотизацију културне баштине.
Активности: 1. Израда главног пројекта и ревизија 2.Спровођење тендерске процедуре, одабир извођача радова и уговарање посла 2.Извођење радова 3.Технички пријем радова
Очекивани резултат: Очување културно- историјског добра.
Излазни индикатори: Изграђен мост
Одговорна страна: • Општина Беране и Министарство културе Црне Горе
Укупни буџет и извор финансирања: • По пројектној документацији
Циљне групе/корисници: Становници општине Беране, туристи, посјетиоци
Период имплементације: 3 године
Мониторинг и евалуација: Технички надзор

Пројектна идеја: 69. ИЗГРАДЊА РЕЦИКЛАЖНОГ ДВОРИШТА СА СОРТИРНИЦОМ
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 3: Заштита животне средине и одрживо управљање природним ресурсима Приоритет 1: Успостављање система управљања отпадом и отпадним водама
Опис пројекта: Црна Гора има статус земље кандидата за чланство у ЕУ. У препоруци надлежних тијела Европске Комисије истакнута је потреба очувања животне средине, и с тим у вези, изградње комуналне инфраструктуре која треба да обезбиједи адекватно управљање отпадом. Стицањем статуса земље кандидата, интензивирају се и обавезе Црне Горе у смислу имплементације прописа који су усклађени са европским законодавством. Тренутно се одвија процес хармонизације националног са законодавством ЕУ. Сврха инфраструктурног пројекта је изградња рециклажног дворишта у складу са Локалним и Државним планом управљања отпадом. У објекту је предвиђено селективно сакупљање отпада како би се остварила могућност поновног коришћења и рециклаже, као што је дефинисано у Закону о Државном управљању отпадом и самим тим дошло до смањења количина отпада који се одлаже на депонијама или дивљим одлагалиштима.
Намјена и циљ пројекта: Основни циљ који се жели остварити реализацијом овог пројекта је стварање услова за организовање и обављање послова управљања

комуналним отпадом на изводљив, одржив и ефикасан начин који је у складу са важећим прописима и планским документима.
Активности: <ol style="list-style-type: none"> 1. Припремљен пројектни задатак 2. Расписан тендер за израду пројектне документације 3. Урађен Главни пројекат који има мањкавости, тако да је израђивачу дат рок до фебруара 2019. Тако би се на основу допуњене документације расписао тендер за грађење који ће финасирати МОРТ. Министарство одрживог развоја и туризма финансира и израду техничке документације.
Очекивани резултат: Изграђено и опремљено рециклажно двориште са сортирницом у циљу организованог селективног сакупљања, транспорта и обраде сакупљеног комуналног отпада у циљу одрживог развоја и заштите животне средине. Поред тога, рециклажно двориште ће служити као информативни центар у којем ће заинтересовани грађани добијати информације које се тичу управљања отпадом, нпр. исправно руковање одређеном врстом отпада, даљи путеви отпада, штетни утицаји на животну средину који се јављају услед неправилног одлагања. Могућност одлагања отпада на прикладан начин подразумева активно учешће грађана у новом и модерном систему управљања отпадом, а с тим у вези и могућност информисања о управљању отпадом и питањима заштите животне средине, гдје ће оба аспекта имати за циљ развој свијести грађана.
Излазни индикатори: У складу са Државним планом, предвиђено је у општини Беране изградити рециклажно двориште са сортирницом. Процјена је да се на годишњем нивоу на територији општине Беране произведе око 9 000 т комуналног отпада. У складу са дефинисаним циљевима, неопходно је до 2020. године 50% укупне количине прикупљеног отпадног материјала, као што су стакло, папир, метал и пластика припремити за поновну употребу и рециклажу, док је за исти период потребно припремити за поновну употребу најмање 70% неопасног грађевинског отпада.
Одговорна страна: Општина Беране, МОРТ
Укупни буџет и извор финансирања: 1.700.000,00 € Укупна вриједност изградње ће бити позната након израде Главног пројекта. Средства ће бити обезбијеђена дијелом из општинског буџета, а дијелом кроз донације и ЕУ фондове.
Циљне групе/корисници: Пројекат има за циљ рјешавање проблема у области управљања комуналним отпадом, са којима се сусрећу становништво, туристичка и привредна структура у општини Беране, али и грађани Црне Горе као земље чланице која има обавезе везано за поглавље 27 – животна средина.
Период имплементације: 4 године
Мониторинг и евалуација: Планирани пројекат ће бити контролисан од стране Службе менаџера.

<p>Пројектна идеја: 70. ИЗГРАДЊА ПОСТРОЈЕЊА ЗА ПРЕЧИШЋАВАЊЕ ОТПАДНИХ ВОДА И ПРОШИРЕЊЕ ПРИМАРНЕ И СЕКУНДАРНЕ КАНАЛИЗАЦИОНЕ МРЕЖЕ</p>
<p>СПЕЦИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 3: Заштита животне средине и одрживо управљање природним ресурсима</p>
<p>Приоритет 1: Успостављање система управљања отпадом и отпадним водама</p>
<p>Опис пројекта: Пројекат је усмјерен ка елиминацији загађења у урбаној средини кроз изградњу постројења за пречишћавање отпадних вода. Циљ је да се обезбиједи значајан позитиван утицај на јавно здравље и кроз побољшање обима и поузданости водоснабдијевања и прикупљања и пречишћавања отпадних вода у Беранама, како би се очували ресурси питке воде и животна средина подручја низводно од Берана. Пројекат се састоји од двије фазе реализације. У току је I фаза реализације пројекта.</p>
<p>Намјена и циљ пројекта: Унапређење квалитета комуналне инфраструктуре у општини Беране и побољшање система заштите животне средине кроз изградњу система за третман отпадних вода. Пројектом се обезбјеђује и квалитетна воде за пиће.</p>
<p>Активности: I фаза реализације пројекта подразумијева радове на изградњи постројења за пречишћавање отпадних вода и израду 20км канализационе мреже. Фаза II реализације пројекта подразумијева унапређење водоснабдијевања кроз изградњу следећих објеката: пумпна станица „Град“, резервоар на Јасиковцу капацитета 1250м³, аутоматска станица за хлорисање на прекидној комори „Салача“ и аутоматска станица за хлорисање „Дапсиће“. Ови објекти су повезани са SCADA системом.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Израда пројектне документације • Тендерски поступци за одабир извођача радова • Извођење радова • Технички пријем радова
<p>Очекивани резултат:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Изграђено постројења за пречишћавање отпадних вода, • Проширена примарна и секундарна канализациона мрежа • Унапријеђена водоводна мрежа
<p>Излазни индикатори:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Дужина канализационе мреже и број прикључака
<p>Одговорна страна:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Дирекција јавних радова, Општина Беране
<p>Укупни буџет и извор финансирања:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 6.130.000,00 €; Општина Беране, Капитални буџет ЦГ, ИПА фондови
<p>Циљне групе/корисници: Сви грађани општине Беране</p>
<p>Период имплементације: 2 године</p>
<p>Мониторинг и евалуација: Технички надзор</p>

Пројектна идеја: 71.ИЗГРАДЊА ПОСТРОЈЕЊА ЗА КОРИШЋЕЊЕ КАНАЛИЗАЦИОНОГ МУЉА
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 3: Заштита животне средине и одрживо управљање природним ресурсима Приоритет 1: Успостављање система управљања отпадом и отпадним водама
Опис пројекта: Стављањем у употребу постројења за пречишћавање отпадних вода потребно је наћи рјешење за коришћење канализационог муља. Како на државном нивоу не постоји стратегија за управљањем канализационим отпадом, овај проблем је неопходно рјешавати у сарадњи са државним органима.
Намјена и циљ пројекта: Одрживо управљање отпадним водама.
Активности: <ul style="list-style-type: none"> • Израда студије о управљању канализационим муљем • Израда пројектне документације • Извођење радова
Очекивани резултат: <ul style="list-style-type: none"> • Ријешен проблем комуналног муља
Излазни индикатори: Количина прерађеног муља
Одговорна страна: <ul style="list-style-type: none"> • Дирекција јавних радова, Општина Беране
Укупни буџет и извор финансирања: <ul style="list-style-type: none"> • По пројектној документацији
Циљне групе/корисници: Сви грађани општине Беране
Период имплементације: 3 године
Мониторинг и евалуација: Технички надзор

Пројектна идеја: 72.ПРОЈЕКАТ „ЗЕЛЕНА ОСТРВА”
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 3: Заштита животне средине и одрживо управљање природним ресурсима Приоритет 1: Успостављање система управљања отпадом и отпадним водама
Опис пројекта: У Беранама се активно ради на побољшању стања животне средине, а један од важних изазова је сарадња са грађанима, промјена свијести и начина управљања отпадом . Пројекат Зелена острва је прекогранични пројекат. Црна Гора и Албанија као земље сусједи ће заједничким снагама почети веома важну сарадњу по питању опште добробити. Партнери Општина Малеси е Мадхе, Вис Албанија и колеге из Царитаса Црне Горе ће заједно са Општином Беране направити важан регионални корак у циљу јачања капацитета два града и двије државе које ће имати здраву и чистију животну средину, коју чувамо као наслеђе будућим генерацијама. Пројектом ћемо

<p>опремити јавне институције које се баве заштитом животне средине и у сарадњи са њима радити у мјесним заједницама, реализовати пилот пројекте о селективном одлагању отпада и на лицу мјеста едуковати грађане. Уређење 16 локација по систему селективног одлагања отпада у двије земље, озелењавање истих, директно укључивање 2000 породица у систем мокрог и сувог отпада као иновација на овом подручју и кампања која ће бити свеобухватна је такође битан сегмент пројекта, који самим укључивањем великог броја учесника има карактер почетне тачке у коначном дефинисању система одлагања отпада и рециклаже.</p>
<p>Намјена и циљ пројекта: Општи циљ: "Допринијети заштити животне средине у Црној Гори и Албанији, кроз ефикасније управљање отпадом (смањење, одвајање и рециклирање)".</p> <p>Специфични циљ: "Побољшана ефикасност система управљања отпадом у циљним подручјима, подигнута свијест становништва и јачање капацитета јавних институција за правилно прикупљање отпада у општинама Беране и Малеси е Мадхе".</p>
<p>Активности: Прекограничне обуке за јавне институције и предавања; Састанци и предавања за мјесне заједнице; Еколошке активности за ученике основних и средњих школа; Набавка опреме за комунална предузећа и комуналну полицију; Изградња 16 "зелених острва" у циљном региону; одвајање мокрог и сувог отпада у 2000 домаћинстава ; Медијска кампања</p>
<p>Очекивани резултат: 1.Ојачани технички капацитети институција у рјешавању питања животне средине у циљном региону;</p> <p>2. побољшан је ниво свијести грађана у прекограничном региону у погледу предности прикупљања одговарајућег отпада;</p> <p>3. Успостављен систем функционисања диференцијалног сакупљања отпада у циљном региону.</p>
<p>Излазни индикатори: унапријеђен систем одлагања отпада у циљном региону и усавршен систем управљања отпадом (Изграђено 8 зелених острва)</p>
<p>Одговорна страна:</p> <p>Општина Беране</p>
<p>Укупни буџет и извор финансирања:</p> <p>469.816,92 без ПДВа – пројекат се финансира у оквиру ИПА 2 програма прекограничне сарадње Црна Гора-Албанија, а финансира га ЕУ</p>
<p>Циљне групе/корисници:</p> <p>Циљна група пројекта су: грађани општина Беране и Малеси е Мадхе, локалне јавне институције и невладин сектор који су укључени у сектор заштите животне средине и сакупљања отпада и ученици основних и средњих школа.</p> <p>Крајњи корисници пројекта су становници Црне Горе и Албаније које су земље кандидати и на путу су ка ЕУ.</p>
<p>Период имплементације: 30 мјесеци</p>
<p>Мониторинг и евалуација: Служба менаџера</p>

<p>Пројектна идеја: 73.ТРАНСФЕР СТАНИЦА ЗА ПРЕТОВАР НЕСЕЛЕКТИВНОГ КОМУНАЛНОГ ОТПАДА</p>
<p>СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 3: Заштита животне средине и одрживо управљање природним ресурсима Приоритет 1: Успостављање система управљања отпадом и отпадним водама</p>
<p>Опис пројекта: У Беранама је планирана изградња трансфер станице за општине Беране и Андријевица, у складу са Државним планом управљања отпадом 2015 – 2020 и локланим плановима управљања комуналним и неопасним грађевинским отпадом.</p>
<p>Намјена и циљ пројекта: Циљ овог пројекта је изградња и стављање у функцију трансфер станице за двије општине. Трансфер станица је технолошка цјелина за пријем, сабијање, пресовање и одлагање комуналног отпада у транспортне роло контејнере до одношења на регионалну депонију.</p>
<p>Активности:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Избор локације, - Расписивање тендера за израду пројектне документације, - Израда пројектне документације, - Расписивање тендера за одабир извођача радова, - Изградња објекта, - Технички пријем објекта
<p>Очекивани резултат: Унапријеђен систем управљања отпадом у општинама Беране и Андријевица</p>
<p>Излазни индикатори:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Изграђена трансфер станица
<p>Одговорна страна:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Општина Беране, Општина Андријевица, Министарство одрживог развоја и туризма
<p>Укупни буџет и извор финансирања:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 700.000 €; Буџет општине, Буџет државе.
<p>Циљне групе/корисници: Сви становници општина Беране и Андријевица</p>
<p>Период имплементације: 3 године</p>
<p>Мониторинг и евалуација: Министарство одрживог развоја и туризма</p>

<p>Пројектна идеја: 74.ПОДИЗАЊЕ ЕКОЛОШКЕ СВИЈЕТИ ГРАЂАНА</p>
<p>СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 3: Заштита животне средине и одрживо управљање природним ресурсима Приоритет 2: Заштита и коришћење природних ресурса у складу са принципима одрживог развоја</p>
<p>Опис пројекта: Надлежни органи локалне самоуправе ће припремити једногодишњи план едукације у циљу подизања нивоа еколошке свијести грађана,</p>

који ће предвидјети одговарајући едукативни програм и медијску кампању у којој ће бити укључене школе, мјесне заједнице и медији и том приликом ће се дистрибуирати флајери и брошуре са информацијама о заштити животне средине
Намјена и циљ пројекта: Унапређење квалитета живота и стања животне средине у општини Беране кроз подизање нивоа еколошке свијести грађана
Активности: Формирање Тима за израду Плана, израда и доношење Плана, реализација активности предвиђених датим Планом.
Очекивани резултат: Усвојен план, спроведена едукативна предавања и медијска кампања
Излазни индикатори: <ul style="list-style-type: none"> Број спроведених едукативних програма, број учесника на предавањима, број дистрибуираних флајера и брошура
Одговорна страна: <ul style="list-style-type: none"> Општина Беране- Секретаријат за пољопривреду, туризам, водопривреду и заштиту животне средине, Служба менаџера
Укупни буџет и извор финансирања: <ul style="list-style-type: none"> 5.000 EUR; Буџет општине
Циљне групе/корисници: Сви становници Берана
Период имплементације: континуирана активност
Мониторинг и евалуација: Секретаријат за пољопривреду, туризам, водопривреду и заштиту животне средине, Служба менаџера

Пројектна идеја: 75.ИЗРАДА ПРОГРАМА ЗАШТИЋЕНИХ ПОДРУЧЈА СА ЈЕДИНСТВЕНИМ ПРИРОДНИМ ОДЛИКАМА
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 3: Заштита животне средине и одрживо управљање природним ресурсима Приоритет 2: Заштита и коришћење природних ресурса у складу са принципима одрживог развоја
Опис пројекта: Општину Беране карактерише неколико врло атрактивних природних подручја чије очување намеће неопходност успостављања адекватног управљања тим просторима. Проглашење одређеног простора за заштићено подразумева успостављање управљача, доношење адекватног плана управљања, дефинисање одговарајућих мјера очувања и даје могућност валоризације датог простора уз поштовање опште прихваћених принципа одрживости.
Намјена и циљ пројекта: Утврђивање природних добара изузетних вриједности на територији општине Беране, која се одликују биолошком, геолошком, екосистемском и предионом разноврсношћу, те се стога морају ставити под заштиту, како је и дефинисано Законом о заштити природе.
Активности: Дефинисање подручја које се ставља под заштиту, успостављање управљача, доношење Плана управљања датим подручјем, са утврђеним мјерама очувања и

могућностима за валоризацију.
Очекивани резултат: <ul style="list-style-type: none"> Заштићено одређено подручје на територији општине Беране
Излазни индикатори: <ul style="list-style-type: none"> План управљања заштићеним подручјем
Одговорна страна: <ul style="list-style-type: none"> Општина Беране- Секретаријат за пољопривреду, туризам, водопривреду и заштиту животне средине
Укупни буџет и извор финансирања: <ul style="list-style-type: none"> 3.000 €; Буџет општине
Циљне групе/корисници: Сви становници општине Беране
Период имплементације: 3 године
Мониторинг и евалуација: Секретаријат за пољопривреду, туризам, водопривреду и заштиту животне средине

Пројектна идеја: 76. ИЗГРАДЊА ОБАЛА УТВРДЕ НА РИЈЕЦИ ЛИМ У ЦИЉУ ЗАШТИТЕ ОД ПОПЛАВА
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 4: Заштита животне средине и одрживо управљање природним ресурсима Приоритет 2: Заштита и коришћење природних ресурса у складу са принципима одрживог развоја
Опис пројекта: Кроз подручје општине Беране протиче ријека Лим са својим притокама, у дужини од око 20 км. Уз ријеку су лоцирана многа насеља, индустријски и инфраструктурни објекти као и пољопривредна земљишта. Због велике насељености са обје стране корита велики је степен угрожености од поплава. У зони Општине Беране угрожени су: најнижи дјелови Берана, саобраћајна инфраструктура, пољопривредне површине и плодно земљиште. У свом средњем и доњем току на територији општине Беране, ријека Лим у условима великих вода, причињава велике материјалне штете и представља сталну опасност за већину приградских насеља и саму градску зону Берана. Спречавање изливања и заштита насеља је стална активност на овом дијелу обале. У циљу спречавања поплава изграђене су габионске конструкције, као један вид заштите на појединим дјеловима обале у градској зони. Овај тип обала утврде није дао резултате па је неопходно наставити са градњом на свим критичним дјеловима градске зоне. Неопходно је извршити радове на одбрани од поплава, јер се у долини ове ријеке налази значајан број индустријских и инфраструктурних објеката. Радове је потребно реализовати на дионици корита ријеке Лим који пролази кроз градску и приградску насељену зону. На предметном простору корито ријеке Лим мијења уздужни пад, односи еродирани материјал који на другим дионицама таложи,

<p>усијеца се у спрудове и мијења положај матице по ширини корита. При већим протицајима угрожене су обале водотока, те објекти који се на њима налазе. Предмет овог пројекта је „заштита обале на ријеци Лим, тј. заштита обилазнице и централне градске зоне, као и заштита обала низводно од централног градског моста и то лијеве обале у дужини од 1100 м и десне обале у дужини 200 м“ кроз Беране.</p> <p>Изградњом обала утврде штитимо најнасељенији дио града.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Обала утврде је обухваћена са 13 детаљних урбанистичких планова; - Важно је напоменути да је угрожен значајан дио грађевинског земљишта; - На подручју обале утврде тренутно је у фази изградња постројења за пречишћавање отпадних вода (ППОВ), вриједности од око 13 милиона евра. - На подручју обале утврде планирана је изградња Центра за културу и ЦИТЕС центра са Зоолошким вртом, који такође чине више милионска улагања. - У просјеку се сваких 5 година догоди поплава, и то управо у градском подручју, што доводи до непланираних трошкова. - Обала утврде се налази на дијелу гдје се ријека Бистрица улива у ријеку Лим, поред бизнис зоне, у дужини од 5,5 км.
<p>Намјена и циљ пројекта: Успостављање одрживог модела заштите животне средине, кроз изградњу обалоутврде и регулацију корита Лима за заштиту подручја од хазарда вода, у Беранама.</p>
<p>Активности:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Израда главног пројекта и ревизија 2.Спровођење тендерске процедуре, одабир извођача радова и уговарање посла 2.Извођење радова 3.Технички пријем радова
<p>Очекивани резултат:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Успостављене стабилне обале ријеке; - Спријечено измјештање/изливање рјечног корита и умањен ризик од хазарда вода у будућности; - Дат допринос заштити, очувању и унапређењу животне средине, кроз смањење штетног утицаја хазарда вода (и ријечних наноса) у будућности;
<p>Излазни индикатори:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Дужина урађене обала утврде
<p>Одговорна страна:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Општина Беране
<p>Укупни буџет и извор финансирања:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Припремне активности, техничка документација 200.000,00 EUR • Експропријација 650.000,00 EUR • Грађевински радови 7.000.000,00 EUR • Непредвиђени трошкови 700.000,00 EUR • Надзор 210.000,00 EUR <p>Укупно: 8.760.000,00 €</p> <p>*Напомена – наведене вриједности су процијењене, а тачни износи ће бити познати након израде пројектне документације.</p>

Буџет општине, Буџет државе, ИПА фондови
Циљне групе/корисници: Сви становници Берана
Период имплементације: 5 година
Мониторинг и евалуација: Технички надзор

Пројектна идеја: 77. РЕГУЛАЦИЈА КОРИТА ЛИМА СА ПРИТОКАМА
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 3: Заштита животне средине и одрживо управљање природним ресурсима Приоритет 2: Заштита и коришћење природних ресурса у складу са принципима одрживог развоја
Опис пројекта: Континуиране активности на уклањању спрудова и регулацији корита ријеке Лим дуж читаве дионице која пролази кроз Беране ради смањења ризика од поплава. Управљање ријеком Лим је у надлежности Управе за воде, која даје концесије за регулацију корита ријеке Лим, па је неопходна сарадња локалне управе са надлежним државним институцијама. Пројектом је планира мапирање свих мјеста ризика и њихово регулисање кроз процес издавања концесија за регулацију корита ријеке
Намјена и циљ пројекта: Смањење ризика од поплава и заштита животне средине кроз коришћење природних ресурса у складу са принципима одрживог развоја регулацијом корита ријеке Лим
Активности: <ol style="list-style-type: none"> 1.Израда главног пројекта и ревизија 2.Спровођење тендерске процедуре, одабир извођача радова и уговарање посла 2.Извођење радова 3.Технички пријем радова
Очекивани резултат: <ul style="list-style-type: none"> • Мапирана мјеста ризик и укоњени спрудови на мапираним мјестима
Излазни индикатори: <ul style="list-style-type: none"> • уговори о концесијама за уклањање спрудова и регулацију корита ријеке Лим
Одговорна страна: <ul style="list-style-type: none"> • Управа за воде, Дирекција јавних радова
Укупни буџет и извор финансирања: <ul style="list-style-type: none"> • 750.000,00 €; Буџет државе
Циљне групе/корисници: Сви становници Берана
Период имплементације: континуирана активност
Мониторинг и евалуација: Дирекција јавних радова

Пројектна идеја:

78.ПОДСТИЦАЊЕ ПОШУМЉАВАЊА
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 3: Заштита животне средине и одрживо управљање природним ресурсима Приоритет 2: Заштита и коришћење природних ресурса у складу са принципима одрживог развоја
Опис пројекта: Активности на континуираном промовисању и подстицању пошумљавања предуслов су за одрживо управљање шумама. Локална самоуправа, у сарадњи са Управом за шуме Црне Горе и образовним институцијама, спровешће адекватну медијску кампању и акције пошумљавања.
Намјена и циљ пројекта: Акције пошумљавања имају за циљ заштите животне средине и очување природних ресурса
Активности: Формирање тима за спровођење акција пошумљавања, Израда планова пошумљавања и медијске кампање, спровођење тендерске процедуре за набавку садног материјала, акције пошумљавања
Очекивани резултат: Допринос очувању природних ресурса кроз спроведене акције пошумљавања
Излазни индикатори: Број засађених садница, број спроведених акција
Одговорна страна: <ul style="list-style-type: none"> Општина Беране - Секретаријат за пољопривреду, туризам, водопривреду и заштиту животне средине, Управа за шуме
Укупни буџет и извор финансирања: <ul style="list-style-type: none"> 50.000,00 EUR; Буџет Општине, Буџет Државе, донације
Циљне групе/корисници: Сви становници Берана
Период имплементације: 4 године
Мониторинг и евалуација: Секретаријат за пољопривреду, туризам, водопривреду и заштиту животне средине

Пројектна идеја: 79. ИЗГРАДЊА МАЛИХ ХИДРОЕЛЕКТРАНА НА ГРАДСКОМ ВОДОВОДУ
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 3: Заштита животне средине и одрживо управљање природним ресурсима Приоритет 2: Заштита и коришћење природних ресурса у складу са принципима одрживог развоја
Опис пројекта: Електрична енергија добијена из хидроелектрана спада у обновљиве изворе енергије који се сматрају практично неограниченим и који не загађују природну средину. Имајући у виду релативно малу искоришћеност хидроенергетског потенцијала који је веома висок на територији општине, Закон о енергетици, енергетску ефикасност и очување природне средине, прецизно и кумулативно наглашавају коришћење обновљивих извора енергије уз поштовање еколошких стандарда, Скупштина општине Беране је донијела одлуку да се изграде 3 (три) мини хидроелектране (мХЕ) на три постојећа

локална водовода и оснује друштво са ограниченом одговорношћу Д.О.О „БЕНЕРГО” које ће руководити пројектом. Предузеће ДОО “БЕНЕРГО” је основано Одлуком Скупштине општине Беране, од 26.06.2016.године, а регистровано 17.11.2015.године. Дјелатност предузећа је производња електричне енергије. Изградњом три мини хидроелектране: “Миоље Поље”, “Дапсићи” и “Ржанско Врело” на локалним водоводима у Беранама производиће се електрична енергија из обновљивих извора, употпуниће се биланс потребне количине енергије која тренутно недостаје у Црној Гори, заштитити природна средина и постићи највећа могућа енергетска ефикасност производње.
Намјена и циљ пројекта: Производња електричне енергије из обновљивих извора која ће се испоручивати у дистрибутивни систем
Активности: Пројекат је започет. Добијене су све законом прописане сагласности за извођење радова и инсталацију. Остале активности подразумијевају тендерски поступак за извођење радова, извођење радова и технички пријем
Очекивани резултат: Дат допринос промоцији обновљивих извора енергије уз значајно смањење трошкова локалне самоуправе за исту
Излазни индикатори: изграђене три мини хидроелектране на градским водоводима и прикључене на дистрибутивну мрежу
Одговорна страна: <ul style="list-style-type: none"> • ДОО “БЕНЕРГО”
Укупни буџет и извор финансирања: <ul style="list-style-type: none"> • 3,070,708.42 €; Општина Беране, кредити
Циљне групе/корисници: Запослени у ДОО “БЕНЕРГО”, Општини Беране, као и сви грађани
Период имплементације: 4 године
Мониторинг и евалуација: ДОО “БЕНЕРГО”

Пројектна идеја: 80. ТОПЛИФИКАЦИЈА ГРАДА
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 3: Заштита животне средине и одрживо управљање природним ресурсима Приоритет 2: Заштита и коришћење природних ресурса у складу са принципима одрживог развоја
Опис пројекта: Пројекат подразумијева успостављање јединственог система топлификације ужег градског језгра кроз изградњу топлане и прикључивање домаћинстава на јединствени систем гријања.
Намјена и циљ пројекта: Повећање енергетске ефикасности и коришћење обновљивих извора енергије успостављањем система топлификације града.
Активности: Израда пројектне документације, тендерска процедура за одабир извођача радова, извођење радова, технички пријем

Очекивани резултат: Унапријеђено стање животне средине и побољшан квалитет живота грађана
Излазни индикатори: Успостављен систем топлификације града, број прикључених домаћинстава
Одговорна страна: Општина Беране
Укупни буџет и извор финансирања: Вриједност пројекта ће се утврдити након израде главног пројекта. Очекивани извори финансирања: Општина Беране, кредити, приватно-јавно партнерство, донације
Циљне групе/корисници: Становници, привредни субјекти и јавне институције у Беранама.
Период имплементације: 5 година
Мониторинг и евалуација: Технички надзор

Пројектна идеја: 81.ИЗРАДА ЕЛАБОРАТА ГЕОМЕХАНИКЕ ЗА ЛОКАЦИЈЕ КЛИЗИШТА
СПЕЦИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 3: Заштита животне средине и одрживо управљање природним ресурсима Приоритет 2: Заштита и коришћење природних ресурса у складу са принципима одрживог развоја
Опис пројекта: Геомеханичка испитивања и израда одговарајућег елабората потребна су за дефинисање егзактних геомеханичких карактеристика тла за ефикасну реализацију пројекта санације клизишта. На подручју општине Беране евидентно је постојање одређеног броја клизишта. Израда Елаборат геомеханике за локације клизишта на територији општине Беране подразумијева мапирање постојећих и потенцијалних клизишта и дефинисање смјерница и мјера заштите предложених локација.
Намјена и циљ пројекта: Израда Елабората геомеханике клизишта доприноси заустављању даље ерозије земљишта, заштити имовине и већој безбједности грађана
Активности: Тендерска процедура за одабир извођача за спровођење геомеханичких истраживања и израду елабората, Израда елабората
Очекивани резултат: Дат допринос смањењу ерозија земљишта мапирањем свих мјеста ризика и предложене мјере заштите имовине и објекта
Излазни индикатори: Израђен елаборат геомеханике
Одговорна страна: Општина Беране
Укупни буџет и извор финансирања: <ul style="list-style-type: none"> 20.000,00; Буџет општине
Циљне групе/корисници: Сви становници Берана
Период имплементације: 2 године
Мониторинг и евалуација: Општина Беране

<p>Пројектна идеја: 82.УНАПРЕЂЕЊЕ СИСТЕМА ЕЛЕКТРОНСКЕ ПИСАРНИЦЕ СА ОРГАНИМА РЈЕШАВАЊА</p>
<p>СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 4: Јачање административних капацитета и развој људских ресурса Приоритет 1: Јачање капацитета локалне самоуправе</p>
<p>Опис пројекта: Е-писарница је апликативно решење за управљање канцеларијским пословањем. Она обезбјеђује управљање документацијом и архивском документацијом према правилима канцеларијског пословања и законској регулативи. Е-писарница омогућава добијање стандардних канцеларијских извјештаја – дјеловодне књиге, пријемне књиге, листинга рачуна, вођење експедиционе књиге, итд. као и рад са реверсима, архивском књигом, пописом аката итд.</p> <p>Електронски документи се чувају у систему за управљање документима чиме се постиже брзо, једноставно и ефикасно претраживање и преглед постојећих електронских докумената. У циљу осигуравања безбједности информација модул електронске писарнице дозвољава дефинисање различитих нивоа приступа у зависности од организационе структуре и функције корисника, а по потреби и енкрипцију садржаја докумената.</p>
<p>Намјена и циљ пројекта: Пројектом се настоји унаприједити ефикасност рада служби локалне самоуправе, као и бољи проток информација.</p>
<p>Активности: Тендерска процедура за одабир софтверске фирме за унапређење модула система е-Писарнице, инсталирање система, обука запослених.</p>
<p>Очекивани резултат: Унапријеђена ефикасност рада локалне самоуправе.</p>
<p>Излазни индикатори: Успостављен систем Е-писарнице</p>
<p>Одговорна страна: Општина Беране</p>
<p>Укупни буџет и извор финансирања:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 15.000,00 €; Буџет општине
<p>Циљне групе/корисници: Сви запослени у локалној самоуправи, јавне институције, грађани</p>
<p>Период имплементације: 3 године</p>
<p>Мониторинг и евалуација: Општина Беране</p>

<p>Пројектна идеја: 83.УВОЂЕЊЕ СИСТЕМА Е-УПРАВЕ</p>
<p>СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 4: Јачање административних капацитета и развој људских ресурса Приоритет 1: Јачање капацитета локалне самоуправе</p>
<p>Опис пројекта: У складу са савременим трендовима у информационим технологијама као и новим модерним начином живота грађана, а као допринос унапређењу рада у локалној управи, неопходно је увођење система е-управе инсталирањем јединственог информационог система .Општина Беране ће успостављањем система електронског управљања документима обијезбиједити да</p>

грађани и други друштвени субјекти, у остваривању својих права и обавеза, електронским путем комуницирају с органима локалне управе.
Намјена и циљ пројекта: Пројектом се настоји унаприједити ефикасност рада служби локалне самоуправе, бржи и једноставнији приступ сервисима свим грађанима, као и бољи проток информација.
Активности: Тендерска процедура за одабир софтверске фирме за инсталирање система е-управе, инсталирање система е-управе, обука запослених у локалној управи
Очекивани резултат: Унапријеђена ефикасност рада локалне самоуправе, доступност свих сервиса локалне самоуправе током 24 часа.
Излазни индикатори: Систем е-управе у функцији
Одговорна страна: Општина Беране
Укупни буџет и извор финансирања: <ul style="list-style-type: none"> 10.000,00 €; Буџет општине
Циљне групе/корисници: Сви запослени у локалној самоуправи, јавне институције, грађани
Период имплементације: 3 године
Мониторинг и евалуација: Општина Беране

Пројектна идеја: 84. УСПОСТАВЉАЊЕ СИСТЕМА ЕЛЕКТРОНСКЕ КАДРОВСКЕ ЕВИДЕНЦИЈЕ
СПЕЦИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 4: Јачање административних капацитета и развој људских ресурса Приоритет 1: Јачање капацитета локалне самоуправе
Опис пројекта: Осавремењивање рада органа локалне самоуправе успостављањем система електронске кадровске евиденције подразумијева инсталирање јединственог софтверског решења којим би се унаприједио рад службе за радне односе и омогућило успјешно управљање људским ресурсима. Електронска кадровска евиденција омогућава јасан увид у расположиве људске ресурсе и пружа могућности за даљу управљачку активност која подразумијева обезбеђивање, развој, одржавање, прилагођавање, усмјеравање и коришћење људских потенцијала у складу са циљевима и приоритетима локалне самоуправе, уз истовремено респектовање индивидуалних потреба и циљева запослених. Такође, увођењем јединственог ИС за вођење кадровске евиденције омогућило би се ефикасније интерно тржиште рада у комуникацији између органа локалне управе, локалних јавних предузећа и државних органа.
Намјена и циљ пројекта: Унапређење рада локалне самоуправе; успјешно управљање људским ресурсима
Активности: : Тендерска процедура за израду софтверског решења за формирање електронске кадровске евиденције; Израда софтвера; Стављање софтвера у рад; Унос података и формирање електронске кадровске евиденције; обука запослених за примјену и приступ софтверу

Очекивани резултат: Јасан преглед расположивих људских ресурса електронском евиденцијом персоналних досијеа свих запослених
Излазни индикатори: инсталирана електронска кадровска евиденција расположивих људских ресурса
Одговорна страна: <ul style="list-style-type: none"> Општина Беране- Секретаријат за општу управу и друштвене дјелатности
Укупни буџет и извор финансирања: <ul style="list-style-type: none"> 3.500,00 €; Буџет општине
Циљне групе/корисници: Органи и службеници у локалној самоуправи;
Период имплементације: 2 године
Мониторинг и евалуација: Секретаријат за општу управу и друштвене дјелатности

Пројектна идеја: 85. ФОРМИРАЊЕ РЕГИСТАРА ЕЛЕКТРОНСКЕ ЕВИДЕНЦИЈЕ ПРЕДМЕТА
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 4: Јачање административних капацитета и развој људских ресурса Приоритет 1: Јачање капацитета локалне самоуправе
Опис пројекта: Савремене информационе технологије пружају изванредне могућности за ефикаснији рад администрације успостављањем система електронског управљања документима. Инсталирањем посебног софтверског решења кроз који би се формирали неопходни Регистри предмета Дирекције за имовини, кроз могућност за континуирано ажурирање података, брзина обраде података би се знатно повећала, омогућило би се праћење предмета, затим задужење предмета по имену службеника код којег је предмет у раду, праћење начина решавања предмета, као и крајње архивирање предмета уз омогућени бускир на свака 24 часа. Овакав вид електронских регистара предмета пружа и могућност извлачења бројних статистичких података. Регистар електронске евиденције предмета садржао би следеће појединачне регистре: Регистар парничних предмета, Регистар извршних предмета, Регистар управних предмета, Регистар непокретности-катастар непокретности, Регистар непокретности-катастар земљишта, Пописни регистар.
Намјена и циљ пројекта: Ефикасна, професионална и сервисно орјентисана локална управа која је у функцији грађана и других друштвених и привредних субјеката
Активности: Тендерска процедура за израду софтверског решења за формирање Регистра електронске евиденције предмета; Израда софтвера; Стављање софтвера у рад; Унос података и формирање Регистра; обука запослених за примјену и приступ софтверу
Очекивани резултат: Успостављен систем електронске евиденције предмета и електронског управљања документима; формирање јединствене базе података.
Излазни индикатори: број електронски евидентираних предмета

Одговорна страна: Општина Беране- Дирекција за имовину
Укупни буџет и извор финансирања: <ul style="list-style-type: none"> • 7.500,00 €; Буџет општине
Циљне групе/корисници: Органи и службеници у локалној самоуправи; грађани и привредници који остварују права у одређеним управним поступцима
Период имплементације: 3 године
Мониторинг и евалуација: Дирекција за имовину

Пројектна идеја: 86. ФОРМИРАЊЕ РЕГИСТРА ОПШТИНСКЕ ИМОВИНЕ
СПЕЦИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 4: Јачање административних капацитета и развој људских ресурса Приоритет 1: Јачање капацитета локалне самоуправе
Опис пројекта: Законом о државној имовини у члану 20. став 1. („Сл. лист ЦГ" бр. 20/09, 40/11) прописано је да су државни органи јединице локалне самоуправе и органи који обављају јавну службу, који користе државну имовину дужни да воде евиденцију о стању и кретању те имовине у складу са законом. Садржину и начин вођења евиденције државне имовине у члану 20. поменутог Закона прописује Влада, али поменути пропис није донешен ни до данашњег дана. Сходно Одлуци о организацији и начину рада локалне управе општине Беране, Дирекција за имовину, као орган локалне управе, између осталог, обавља и послове евиденције државне имовине власништво општине Беране. Дирекција за имовину активно ради на прикупљању неопходних података о државној имовини власништво општине Беране у циљу формирања Регистра непокретности – јединствене јавне базе података. До података је дошла непосредним увидом код Управе за некретнине - Подручне јединице Беране и података које достављају предузећа и Јавне установе чији је оснивач општина Беране. Међутим, бројни подаци из Управе за некретнине не одговарају стварном стању на терену, јер увођењем етажног катастра и катастра непокретности у поступку утврђивања стварних права на непокретностима, дио некретнина је уписан као својина општине Беране у случајевима када се власник није одазвао на излагању, или се он није могао утврдити до окончања поступка евиденције - пописа општинске имовине и ови проблеми биће ријешени тако што ће се за тај дио имовине утврдити стварни власници. Ради утврђивања стварног стања - власника непокретности, неопходно је да се формира Комисије са задатком да изврши премјер свих пословних објеката власништво општине Беране и те податке усагласити са катастарском евиденцијом, као и да се идентификују - евидентирају и попишу стамбени објекти (станови, куће), помоћни објекти и нестамбени простори - подруми, и сачини записник појединачно за сваку непокретност, констатујући имена корисника ових објеката. Сви прикупљени подаци ће се у даљој фази пројекта уносити у јединствену електронску базу података-софтвер за евиденцију све покретне и непокретне општинске имовине. Овако формиран Регистар општинске

имовине доприноси једноставнијем и ефикаснијем раду свих органа локалне управе у функцији свих грађана и других друштвених и привредних субјеката.
Намјена и циљ пројекта: Пројектом се настоји допринијети рационалном и транспарентном управљању општинском имовином кроз свеобухватан и јасан регистар
Активности: Формирање комисије за прикупљање података, Прикупљање података, Отклањање неправилности, Тендерска процедура за израду софтверског решења за формирање Регистра општинске имовине; Израда софтвера; Стављање софтвера у рад; Обука запослених за примјену и приступ софтверу
Очекивани резултат: успостављен електронски регистар општинске имовине.
Излазни индикатори: попис покретне и непокретне општинске имовине
Одговорна страна: Општина Беране- Дирекција за имовину
Укупни буџет и извор финансирања: <ul style="list-style-type: none"> • 10.000,00 €; Буџет општине
Циљне групе/корисници: Органи и службеници у локалној самоуправи; становници Берана
Период имплементације: 4 године
Мониторинг и евалуација: Дирекција за имовину

Пројектна идеја: 87. ЕДУКАЦИЈА ЗАПОСЛЕНИХ У ЛОКАЛНОЈ САМОУПРАВИ
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 4: Јачање административних капацитета и развој људских ресурса Приоритет 1: Јачање капацитета локалне самоуправе
Опис пројекта: Свеобухватан, системски приступ односима са запосленима омогућује највећи степен побољшања ефикасности рада локалне самоуправе. Успјешно управљање људским ресурсима подразумијева и константну едукацију запослених ради постизања веће професионалности и остваривања приоритета и планова развоја општине. У сарадњи са Управом за кадрове, Општина Беране ће припремити једногодишње планове за едукацију и обуке запослених у складу са потребама за додатним усавршавањем.
Намјена и циљ пројекта: Успјешно управљање људским ресурсима;
Активности: Израда једногодишњих планова едукације запослених; Едукација запослених
Очекивани резултат: Повећана ефикасност и професионалност рада запослених у локалној самоуправи
Излазни индикатори: Број спроведених обука
Одговорна страна: Управа за кадрове, Општина Беране
Укупни буџет и извор финансирања: <ul style="list-style-type: none"> • 4.000,00 €; Буџет општине
Циљне групе/корисници: Службеници локалне самоуправе

Период имплементације: континуирана активност
Мониторинг и евалуација: Управа за кадрове

Пројектна идеја: 88.ДОНОШЕЊЕ ЛОКАЛНИХ АКЦИОНИХ ПЛАНОВА (ЛАП ЗА КУЛТУРУ, ЛАП ЗА МЛАДЕ, ЛАП ЗА ОСИ..)
СПЕЧИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ 4: Јачање административних капацитета и развој људских ресурса Приоритет 1: Јачање капацитета локалне самоуправе
Опис пројекта: Акциони план представља документ којим се прецизирају конкретне мјере за постизање циљева развоја. У складу са визијом, приоритетима и стратешким циљевима развоја општине, неопходно је припремити акционе планове за поједине области из надлежности дјеловања локалне самоуправе. Општина Беране ће сходно потребама формирати комисије за израду потребних акционих планова којим ће се прецизирати конкретне активности, ресурси, надлежности и рокови за остваривање приоритета из појединих области. Формиране комисије, састављене од именованих појединаца, припремиће неопходне акционе планове и доставити исте на усвајање Скупштини.
Намјена и циљ пројекта: Остваривање стратешких приоритета развоја општине кроз прецизирање конкретних акција и мјера израдом Акционих планова за појединачне области
Активности: Формирање комисија за израду акционих планова; израда акционих планова; усвајање акционих планова
Очекивани резултат: Усвојени акциони планови
Излазни индикатори: Број усвојених акционих планова
Одговорна страна: <ul style="list-style-type: none"> Комисије за израду акционих планова, Општина Беране
Укупни буџет и извор финансирања: <ul style="list-style-type: none"> 3.000,00 €; Општина Беране
Циљне групе/корисници: Грађани Берана
Период имплементације: континуирана активност
Мониторинг и евалуација: Скупштина општине Беране

19. ФИНАНСИРАЊЕ

Пројекти предвиђени Стратешким планом развоја општине Беране за период 2019 – 2023. година финансираће се из државног и буџета локалне управе. Дио пројеката реализоваће се уз помоћ средстава из ЕУ фондова, донација и кредита.

Табела бр. Извори финансирања СПР

	Укупно	ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА				
		Буџет ЦГ	ЈЛС	Донација	ЕУ фондови	Кредит
Специфични стратешки циљ 1: Унапређење јавне инфраструктуре Приоритет 1: Унапређење и развој саобраћајне инфраструктуре	9.300.000,00	5.000.000,00	2.300.000,00		2.000.000,00	
Приоритет 2: Унапређење градске инфраструктуре	14.481.000,00	10.200.000,00	3.281.000,00		1.000.000,00	
Приоритет 3: Изградња комуналне инфраструктуре	3.050.000,00	1.570.000,00	1.180.000,00	300.000,00		
Приоритет 4: Унапређење водоснабдијевања	742.800,00	150.000,00	592.800,00			
Специфични стратешки циљ 2: Подстицање економског развоја и јачање конкурентности привреде						

Приоритет 1: Унапређење пословног амбијента за раст и развој привредних активности	595.000,00	250.000,00	345.000,00				
Приоритет 2: Унапређење пољопривреде и руралног развоја	3.090.000,00	2.283.000,00	507.000,00			300.000,00	
Приоритет 3: Развој туризма и валоризација културне баштине	965.300,00	360.000,00	405.300,00	100.000,00		100.000,00	
Специфични стратешки циљ 3: Заштита животне средине и одрживо управљање природним ресурсима							
Приоритет 1: Успостављање система управљања отпадом и отпадним водама	8.999.816,92	1.170.000,00	1.000.000,00	1.500.000,00	2.129,816,92		3.200.000,00
Приоритет 2: Заштита и коришћење природних ресурса у складу са принципима	12.658.707,42	2.774.999,00	2.583,708,42	1.500.000,00	2.300.000,00		3.500.000,00

одрживог развоја

Специфични
стратешки циљ 4:
Јачање
административних
капацитета и развој
људских ресурса

Приоритет 1:

Јачање капацитета локалне самоуправе	53.000,00	53.000,00
---	-----------	-----------

20. МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА

Праћење спровођења Стратешког плана развоја је од изузетног значаја за његово остварење. Јасан мониторинг систем, доприноси ефикаснијој и транспарентнијој имплементацији стратегије развоја јединице локалне самоуправе. Мониторинг подразумева укључивање свих субјеката у свим фазама, почев од прикупљања информација, па све до давања информација о реализацији плана односно појединих мјера и пројеката.

Компоненте процеса мониторинга обухватају:

- Прикупљање информација по изворима;
- Дефинисање индикатора – почетне и очекиване вриједности;
- Изворе верификације;
- Извјештавање.

За праћење остварења Стратешког плана развоја, локална управа ће успоставити механизам мониторинга који ће бити заснован на прикупљању релевантних информација за сваки пројекат појединачно.

Од чланова консултативне групе биће формиран тим задужен за мониторинг који ће правовремено прикупљати податке о реализацији пројеката и постигнутим ефектима. За прикупљање података биће задужени руководиоци пројеката, у сарадњи са партнерима који учествују у спровођењу појединачних пројеката. Руководиоци пројеката ће о учинцима, резултатима, индикаторима извјештавати тим за мониторинг, који ће припремати извјештај за координатора консултативне групе. У складу са Правилником о методологији за израду стратешког плана развоја јединице локалне самоуправе, координатор консултативне групе ће припремати извјештај о спровођењу Стратешког плана развоја и достављати га Министарству економије и Скупштини општине Беране.

У следећој табели, дат је преглед приоритета са индикаторима, који ће представљати основу за мјерење напретка дефинисаних пројеката.

СПЕЦИФИЧНИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ	ИНДИКАТОР	ИЗВОР ВЕРИФИКАЦИЈЕ	ПОЧЕТНА ВРИЈЕДНОСТ	ЦИЉАНИ ИСХОД
Специфични циљ 1: УНАПРЕЂЕЊЕ ЈАВНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ				
Приоритет 1: Унапређење и развој саобраћајне инфраструктуре	Комплетно уређене улице и дужина асфалтираних локалних путева; Изграђене нове саобраћајнице и мостови;	Извјештаји техничког надзора; Извјештаји Агенције за изградњу и развој Беране; Извјештаји Дирекције јавних радова;	Број комплетно уређених улица према планској документацији (2018. година) 20км; Дужина асфалтираних локалних путева (2018. година) 179 км;	Број комплетно уређених улица према планској документацији (2023. година) 25 км; Дужина асфалтираних локалних путева (2023. година) 200 км;
Приоритет 2: Унапређење градске инфраструктуре	Реконструисане фасаде; Реконструисане тргови; Реконструисане објекти локалне самоуправе; Реконструисане спортски објекти; Изграђен ЦИТЕС центар; Изграђен нови вртић; Реконструисане спортски објекти; Број паркинга мјеста;	Извјештаји техничког надзора; Извјештаји Агенције за изградњу и развој Беране, Извјештаји Дирекције јавних радова; Извјештај доо Паркинг сервис Беране;	Број паркинга мјеста (2018. година) 749; Број мостова на Лиму 2; Број реконструисаних фасада по пројекту у (2018. година) 5; Број вртића (2018. година) 1;	Број паркинга мјеста (2023. година) 900 ; Број мостова на Лиму 4; Број реконструисаних фасада по пројекту (2023. година) 8; Број реконструисаних објеката локалне самоуправе (2023. година) 4 Број реконструисаних спортских објеката 2023. година) 5 Број вртића (2023. година) 2 Изграђен објекат ЦИТЕС центра (2023. година);
Приоритет 3: Изградња комуналне	Број уређених паркова; Број санираних	Извјештаји доо Комуналног предузећа Беране	Број уређених паркова (2018. година) 3	Број уређених паркова (2023. година) 3;

инфраструктуре	дивљих депонија Повећан квалитет комуналних услуга Број мјесних заједница(села) у којима се сакупља комунални отпад		Број санираних дивљих депонија(2018) Повећан квалитет комуналних услуга (2018) Број контејнера по мјесним заједницама (селима)2018	Број санираних дивљих депонија(2023) Повећан квалитет комуналних услуга (2023) Број контејнера по мјесним заједницама (селима)2023
Приоритет 4: Унапређење водоснабдијевања	Смањени кварови и губици на мрежи; Повећање дотока воде; Број прикључака на водоводну мрежу;	Извјештаји доо Водовода и канализације,	Број корисника водоводне мреже (2017. година) 9.406; Број дана са прекидима у водоснабдијевању руралних подручја	Број корисника водоводне мреже(2023. година) +10%; Број нових домаћинстава прикључени на водоводну мрежу (+10%)
Специфични циљ 2 : ПОДСТИЦАЊЕ ЕКОНОМСКОГ РАЗВОЈА И ЈАЧАЊЕ КОНКУРЕНТНОСТИ ПРИВРЕДЕ				
Приоритет 1: Унапређење пословног амбијента за раст и развој привредних активности	Број предузетника-корисника олакшица; Број бизнис зона отворених за улагање; Број корисника бизнис зоне; Број кластера и удружења привредника; Број дрвопрерађивача –корисника субвенција; Смањење незапосленост и;	Секретаријат за финансије и економски развој, Служба менаџера, Регионални бизнис центар Секретаријат уређења простора, Евиденција ЗЗЗЦГ	Број предузетника и регистрованих МСП (2018. година); Број корисника бизнис зоне (2018. година)4; Број бизнис зона отворених за улагање (2018. година) 2; Број кластера и удружења привредника(2018. година) 1; Број незапослених (2017.године)6.	Број предузетника-корисника олакшица(2023. година) (+20%); Број корисника бизнис зоне (2023. година)10; Број бизнис зона отворених за улагање (2023. година) 4; Број кластера и удружења привредника(2023. година) 3; Број дрвопрерађивач

			444;	а –корисника субвенција(2023 . година) 15; Број незапослених (јан. 2023.године) смањена за 5%;
Приоритет 2: Унапређење пољопривреде и руралног развоја	Изграђена и уређена сточна пијаца; Број новоизграђених водовода у руралним подручјима; Смањење губитака на водоводној межи; Број пољопривредних произвођача корисника подршке из агробуџета; Повећање сточног фонда;	Секретаријат за пољопривреду, туризам, водопривреду и заштиту животне средине;	Број пољопривредних произвођача корисника подршке из агробуџета(2018. година)350; Број домаћинстава који су прикључени на сеоске водоводе, покривеност руралног подручја асфалтним путевима.	Број пољопривредних произвођача корисника подршке из агробуџета(2023. година)+10%.; Број брендираних производа (+3производа), Приходи пољопривредних газдинстава (20%), Услови рада на газдинствима, Смањење миграција становништва Повећање регистрованих пољопривредних произвођача (20%), Број промотивних наступа у земљи и иностранству, Број домаћинстава који су прикључени на сеоске водоводе(+20%)
Приоритет 3: Развој туризма и валоризација културне баштине	Повећање броја гостију и ноћења; Изградња нових	Општина Беране , Туристичка организација Беране	Број ноћења (2016.година)3. 113; Број нових смјештајних	Број ноћења (2023.година) 4.000; Број нових смјештајних

	смјештајних капацитета; Нови туристички садржаји; Нова радна мјеста;		капацитета или њихово побољшање; Број нових туристичких атракција; Повећање запослености у туризму;	капацитета или њихово побољшање(2023. година +20%), Број нових туристичких атракција (+2) Повећање запослености у туризму (+20%)
Специфични циљ 3: ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ОДРЖИВО УПРАВЉАЊЕ ПРИРОДНИМ РЕСУРСИМА	Контролисана експлоатација шума; Контролисана експлоатација шљунка; Контролисана експлоатација минералних сировина;	Општина Беране, Управа за шуме, Секретаријат уређења простора	Количина експлоатисано г дрвета (2018); Количина експлоатисано г шљунка и минералних сировина;	Количина експлоатисаног дрвета (2023) - 20%; Број и дужина уређених речних корита; Количина експлоатисаних минералних сировина; Број извршених контрола
Приоритет 1: Успостављање система управљања отпадом и отпадним водама	Количина рециклираног отпада; Количина пречишћених отпадних вода; Број прикључака на канализациону мрежу; Дужина изграђене обалоутврде на Лиму;	Евиденција МОРТ, Секретаријат уређења простора, Служба менаџера, Извјештаји доо Водовода и канализације, Извјештаји доо Комуналног предузећа Беране, Извјештај доо „Бенерго	Број прикључака на канализациону мрежу (2017. година) 5.552;	Број прикључака на канализациону мрежу (2023 година)+20%; Дужина изграђене обалоутврде на Лиму (2023) 1100м; 50%: Прикупљене количине рециклираног отпада; Количина пречишћених отпадних вода
Приоритет 2: Заштита и коришћење природних ресурса у складу са принципима	Број посађених садница-пошумљавање; Изграђене мале хидроелектране на водоводу;	Извјештаји Управе за шуме Извјештаји доо Водовода и канализације; Извјештаји д.о.о		Број посађених садница-пошумљавање (2023) 50.000 садница; Изграђене мале

одрживог развоја		„Бенерго“		хидроелектран е на водоводу (2023) 3;
Специфични циљ 4: ЈАЧАЊЕ АДМИНИСТРАТИВН ИХ КАПАЦИТЕТА И РАЗВОЈА ЉУДСКИХ РЕСУРСА				
Приоритет 1: Јачање капацитета локалне самоуправе	Смањење временског рока за издавања одобрења и дозвола; Број усвојених локалних акционих планова	Општинске одлуке; Извјештај о раду органа локалне управе; Секретаријат за општу управу и друштвене дјелатности.	<u>Рок 15 дана</u> <u>Одобрења:</u> за обављање угоститељске дјелатности; за обављање дјелатности пружања угоститељских услуга у домаћинству; за обављање дјелатности пружања угоститељских услуга у сеоском домаћинству; за обављање дјелатности за пружање угоститељских услуга у камповима; за обављање дјелатности пружања осталих туристичких услуга; <u>Рјешења:</u> о категоризацији и рекатегоризац ији угоститељских објеката; о издавању Лиценце за ауто-такси	<u>Рок 10 дана</u> <u>Одобрења:</u> за обављање угоститељске дјелатности; за обављање дјелатности пружања угоститељских услуга у домаћинству; за обављање дјелатности пружања угоститељских услуга у сеоском домаћинству; за обављање дјелатности за пружање угоститељских услуга у камповима; за обављање дјелатности пружања осталих туристичких услуга; <u>Рјешења:</u> о категоризацији и рекатегоризац ији угоститељских објеката; о издавању Лиценце за ауто-такси

			<p>превоз; о издавању Извода лиценце за ауто-таџи превоз; Издавање Такси легитимација.</p> <p><u>Рок 30 дана:</u> Урбанистичко- технички услови Грађевинска дозвола Употребна дозвола</p> <p>Рок 60 дана: Грађевинска дозвола- у случајевима када је обавезно радити елаборат о процјени утицаја на животну средину</p>	<p>превоз; о издавању Извода лиценце за ауто-такси превоз; Издавање Такси легитимација.</p> <p><u>Рок 20 дана:</u> Урбанистичко- технички услови Грађевинска дозвола Употребна дозвола</p> <p>Рок 40 дана: Грађевинска дозвола- у случајевима када је обавезно радити елаборат о процјени утицаја на животну средину;</p> <p>Број усвојених локалних акционих планова (2023) 3.</p>
<p>Приоритет 2: Унапређење међуопштинске и регионалне сарадње</p>	<p>Успостављање нових контаката, побратимстава, потписивање меморандума о сарадњи</p>	<p>Општина Беране</p>	<p>Реализација прекограничних и међуопштинских иницијатива/п ројеката (2018.год- 2 ројекта)</p>	<p>Реализација прекограничних и међуопштинских иницијатива/п ројеката (2023)- 4 пројекта</p>